

DEEL 2

Analyse van de dossiers

De cijfers van 2016
Bespreking van de klachten
Klachten van algemene strekking
en vragen om informatie

Dit deel van het Jaarverslag bevat drie hoofdstukken.

De statistieken geven een algemeen beeld van de klachten die in het voorbije kalenderjaar werden ingediend.

Onder meer de top drie van de ombudsnormen per administratie die geschonden zijn evenals cijfers over de gegrondheid van de ontvankelijke klachten komen er in voor.

In het tweede hoofdstuk, “besprekingen van de klachten”, vindt u per pensioendienst de resultaten van het onderzoek naar de gegrondheid van de ontvankelijke klachten. Verder worden er voor een aantal pensioendiensten één of meerdere opmerkelijke klachten besproken.

In het derde hoofdstuk ten slotte wordt aandacht besteed aan de manier van werken bij vragen en klachten die wij niet behandeld hebben omdat zij onder andere buiten ons bevoegdheidsdomein vallen.

Bij het lezen van dit tweede deel, moet de lezer voor ogen houden dat de besproken klachten en thema's in het tweede hoofdstuk, ook al zijn ze betekenisvol, niet los kunnen gezien worden van de cijfers uit het eerste hoofdstuk noch van het werkvolume van de pensioendiensten.

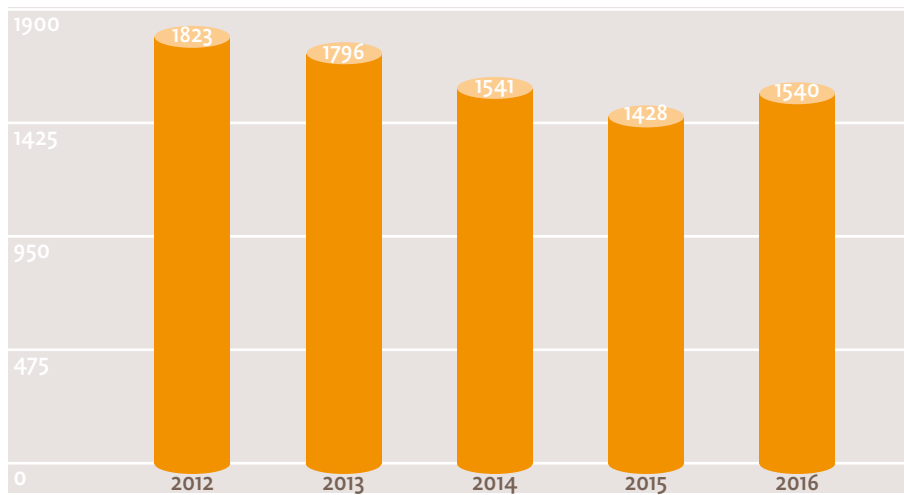
Het zou dan ook onbillijk zijn hieruit overhaaste besluiten te trekken in verband met de kwaliteit van het geleverde werk in zijn geheel. Integendeel er bestaat geen twijfel over het feit dat over het algemeen de pensioendiensten goed werken.

De namen in de bespreking van de dossiers zijn fictief. Elke overeenkomst met een werkelijk bestaande persoon berust op louter toeval.

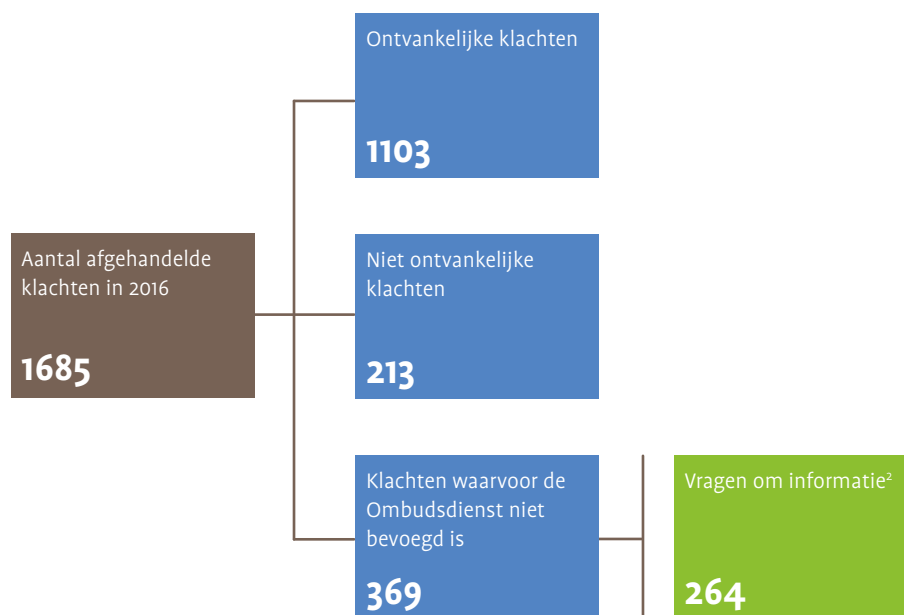
De cijfers van 2016

De verzoeken

De evolutie van de verzoeken vanaf 2012

Afgehandelde klachten in 2016¹

¹ Het onderscheid tussen verzoeken en klachten ontstaat aangezien een verzoek (een dossier) klachten kan bevatten over meer dan 1 pensioenadministratie.

² Vragen om informatie zijn geen klachten.

De klachten

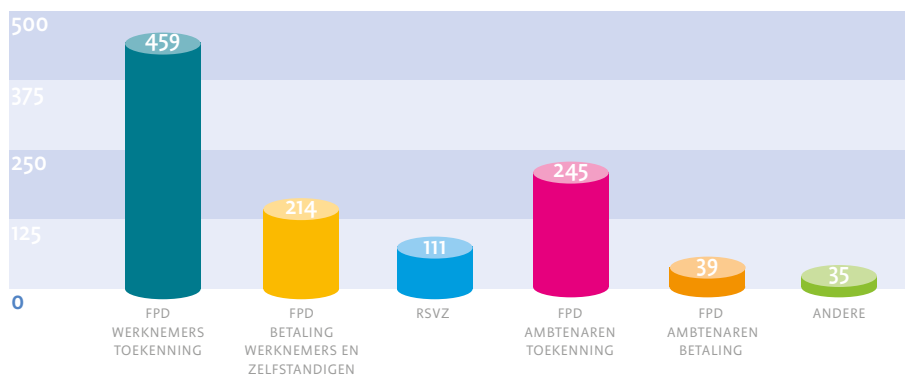
► Het voorwerp van de ontvankelijke klachten

De top drie klachten in 2016:

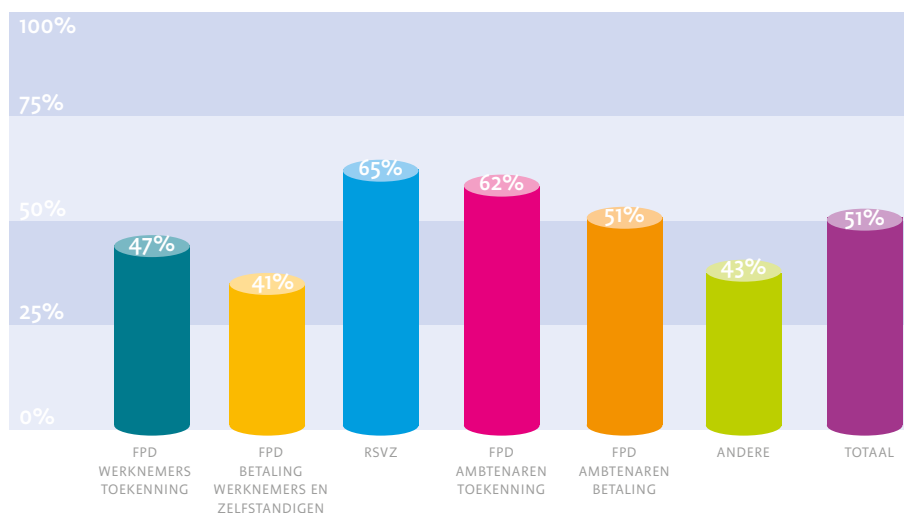
1. Toekenningvoorwaarden vervroegd pensioen (loopbaan) en berekeningselementen (o.a. loopbaangegevens, toekenning minimumpensioen,...)
2. Behandelingstermijn (o.a. uitblijven definitieve pensioenbeslissing bij RSVZ ingevolge informaticaproblemen, verzending pensioenbeslissing door FPD ambtenarenpensioenen vaak in de maand voorafgaand aan de ingangsdatum van het pensioen, lange termijnen voor het opmaken van een raming van de toekomstige pensioenrechten als ambtenaar)
3. IGO (controle van de in aanmerking te nemen bestaansmiddelen, controle verblijfsbewijs,...)

► De betrokken pensioendiensten

Nominale cijfers³

► Gegrondheid van de ontvankelijke klachten per pensioendienst

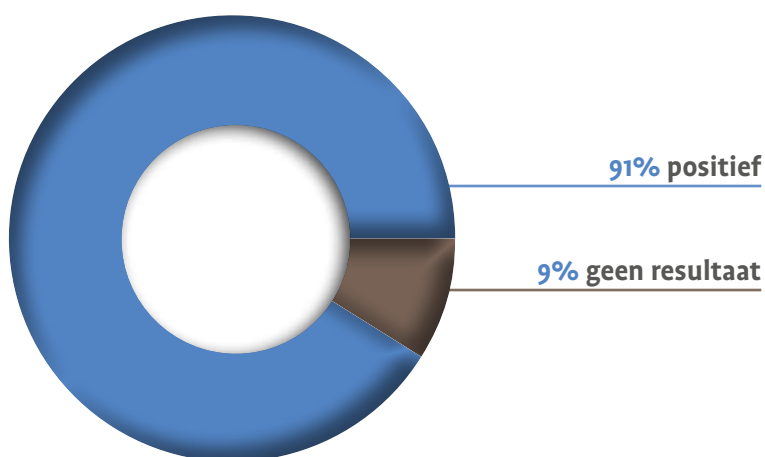
³ Deze cijfers moeten gerelativeerd worden in functie van het volume van pensioendossiers dat jaarlijks verwerkt wordt door de pensioendiensten (aantal nieuwe pensioen-dossiers en aantal betalingen): De FPD (sectie werknemers): nieuwe dossiers 324.341. De FPD betalingen (werknemers en zelfstandigen) - 2.014.781 (cijfer op 1 juni 2016) - Het RSVZ: nieuwe dossiers 52.876 - De FPD (sectie ambtenaren): nieuwe dossiers 29.537 - FPD (sectie ambtenaren): betalingen 532.378.

► Redenen voor de gegrondheid van de klachten: de ombudsnormen

Top 3 van de geschonden ombudsnormen per pensioendienst

FPD werknemers toekenning	Redelijke termijn Zorgvuldigheid Passieve informatieverstrekking
FPD betaling werknemers en zelfstandigen	Zorgvuldigheid Redelijke termijn Passieve informatieverstrekking
RSVZ	Redelijke termijn Zorgvuldigheid Coördinatie
FPD ambtenaren toekenning	Redelijke termijn Zorgvuldigheid Passieve informatieverstrekking
FPD ambtenaren betalingen	Zorgvuldigheid Redelijke termijn Rechtsregels
Andere⁴	Redelijke termijn Zorgvuldigheid Coördinatie

► Resultaat van de bemiddeling van de gegronde klachten

4. DIBISS, HR Rail en Ethias

► Enkele gegevens over de verzoekers

 TAAL VAN DE VERZOEKERS		 GESLACHT VAN DE VERZOEKERS		 WOONPLAATS VAN DE VERZOEKERS		 WIJZE VAN INDIENEN VAN DE VERZOEKEN	
Nederlands	54 %	Vrouwen	42 %	België	77 %	Schriftelijk ⁶ :	97 %
Frans	40 %	Mannen	58 %	Buitenland	23 %	Mondeling ⁷ :	3 %
Duits	2 %						
Andere talen ⁵	4 %						

De klachtenbehandeling

► De behandelingsduur

 ONTVANKELIJKE KLACHTEN	 ONBEVOEGDE EN ONONTVANKELIJKE KLACHTEN
57 dagen	5 dagen

► Verzoeken in behandeling op 31 december 2016

AANTAL MAANDEN IN BEHANDELING	VERZOEK INGEDIEND IN	AANTAL
Minder dan 1 maand	december	31
1 maand en minder dan 2	november	16
2 maanden en minder dan 3	oktober	17
3 maanden en minder dan 4	september	4
4 maanden en minder dan 5	augustus	1
5 maanden en minder dan 6	juli	5
6 maanden en minder dan 7	juni	3
7 maanden en minder dan 8	mei	7
8 maanden en minder dan 9	april	5
9 maanden en minder dan 10	maart	1
10 maanden en minder dan 11	februari	5
11 maanden en minder dan 12	januari	4
Meer dan 12 maanden	vóór januari 2016	1
TOTAAL		100⁸

⁵ Andere talen: Engels, Spaans, Italiaans, Pools,...

⁶ Per post, per mail, via het webformulier

⁷ Op het kantoor van de Ombudsdienst of op een zitdag

⁸ Op 7 februari 2017 zijn er van deze 100 openstaande dossiers nog slechts 71 onafgewerkt.

Bespreking van de klachten

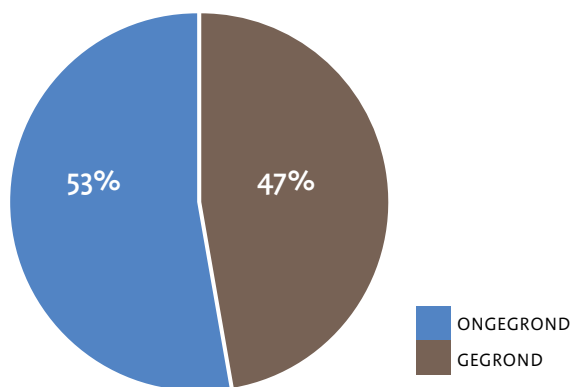
De Federale Pensioendienst (FPD)

FPD toekenningsdienst - werknemerspensioenen

De FPD heeft als kernopdrachten de toekenning van de werknemers- en ambtenarenpensioenen en de betaling van de werknemers-, zelfstandigen- en ambtenarenpensioenen.

Deze afdeling is gewijd aan de toekenning van de werknemerspensioenen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Rechten op een rustpensioen voor een deeltijdse tewerkstelling met behoud van rechten met en zonder inkomensgarantie-uitkering (MIGU en ZIGU) als contractueel werknemer bij een overheidsinstelling gevolgd door een vaste benoeming

Dossiers 27371 - 28130

De feiten

1ste geval (dossier 28130)

Mevrouw Coplin ontvangt van de Federale Pensioendienst (sector werknemers) haar beslissing over haar rechten op een rustpensioen als werknemer.

Bij het nalezen ervan stelt zij vast dat de Federale Pensioendienst (sector werknemers) voor de periode van

1 september 2001 tot en met 31 december 2010 geen rekening heeft gehouden met de op haar individuele pensioenrekening geboekte gelijkgestelde dagen.

Tijdens deze periode was zij tewerkgesteld als deeltijds contractueel werknemer met behoud van rechten met inkomensgarantie (MIGU) bij de overheid.

Ingevolge haar vaste benoeming vanaf 1 januari 2011 werden de door haar effectief verrichtte prestaties in aanmerking genomen voor de vaststelling van haar pensioen ten laste van de Federale Pensioendienst (sector ambtenaren).

De gelijkgestelde dagen gedurende deze periode worden door de Federale Pensioendienst (sector ambtenaren) conform de wetgeving niet in aanmerking genomen.

Mevrouw Coplin is er dan ook van overtuigd dat deze gelijkgestelde dagen in aanmerking moeten worden genomen bij de berekening van haar pensioen als werknemer.

Zij neemt dan ook via haar mandataris contact op met de Federale Pensioendienst (sector werknemers).

Deze deelt haar mee dat deze gelijkgestelde dagen niet in aanmerking kunnen worden genomen aangezien de pensioenwetgeving voor werknemers voorziet dat de perioden van inactiviteit van een deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut "deeltijds werknemer met behoud van rechten", met arbeidsperioden kunnen worden gelijkgesteld en zij niet de hoedanigheid van werknemer had.

Ontgoocheld neemt mevrouw Coplin contact op met de Ombudsdienst Pensioenen met de vraag om dit na te gaan.

2de geval (dossier 27371)

Mevrouw Pirre heeft een gemengde loopbaan als werknemer en ambtenaar. Zij had van beide pensioendiensten (Ethias en de Federale pensioendienst sector werknemerspensioenen) een raming ontvangen.

Aangezien zij niet zeker was of deze beide ramingen een correcte weergave waren van haar toekomstige pensioenrechten en zij geen duidelijke informatie kon verkrijgen bij de betrokken pensioendiensten vroeg zij aan de Ombudsdienst Pensioenen om deze ramingen na te kijken.

Bedenkingen

Artikel 34 § 1, Q van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers stelt dat met arbeidsperioden gelijkgesteld worden de perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut deeltijdse werknemer met behoud van rechten.

De voorwaarden zijn aldus “werknemer” zijn en het statuut hebben van “deeltijds werknemer met behoud van rechten”.

Het begrip “werknemer” wordt in de pensioenwetgeving niet nader omschreven. Om vast te stellen of iemand werknemer is, dient dit dus arbeidsrechtelijk onderzocht te worden.

In de Schets van het Belgisch arbeidsrecht, 10e editie, hoofdstuk 1, § 5, 15 beschrijft wijlen professor Dr. R. Blanpain de term werknemer als volgt: “Voor de terminologie van ons arbeidsrecht zijn we aangewezen op het Sociaalrechtelijk Woordenboek, dat bij decreet van de Nederlandse Cultuurraad¹ verplichtend werd gesteld.”

Rekening houdend met het Sociaalrechtelijk Woordenboek kan worden vooropgesteld dat het begrip werknemer een generieke term is voor degene, die verbonden is door een arbeidsovereenkomst.

Een contractuele ambtenaar, ook al krijgt hij voor deze periode later pensioenrechten als ambtenaar is arbeidsrechtelijk wel degelijk een werknemer.

Mevrouw Coplin was gedurende de periode van 1 september 2001 tot en met 31 december 2010 tewerkgesteld als deeltijds contractueel *werknemer* bij de overheid (voorafgaand aan een statutaire tewerkstelling). Bijgevolg dienen de gelijkgestelde dagen (MIGU) van 2001 tot en met 2010 in dit geval wel in aanmerking genomen te worden voor de berekening van het rustpensioen.

¹ 25 september 1975

Daarenboven dient opgemerkt te worden dat de Federale Pensioendienst (sector werknemers) zich voor het niet in aanmerking nemen van de periode MIGU (2001 tot en met 2010) o.a. baseerde op een arrest van het Arbeidshof te Gent van 8 januari 2010 (AR nr. 2009/AR/58).

In dit arrest kwam het Hof tot volgende conclusie: *“Uit de toepasselijke wettelijke bepalingen leidt het Arbeidshof samen met de appellant af dat het begrip “werknemer” in artikel 34 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 dient te worden begrepen in de zin van artikel 1, 1° van het koninklijk besluit nr.50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.*

De voorwaarden zijn aldus “werknemer” zijn én het statuut hebben van “deeltijds werknemer met behoud van rechten”. Uitsluitend de perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die tewerkgesteld is en in uitvoering van een arbeidsovereenkomst en die ook nog het statuut deeltijds werknemer met behoud van rechten geniet, komen in aanmerking voor gelijkstelling.

Aangezien beide voorwaarden moeten worden vervuld is het irrelevant op welke basis en om welke reden aan een werknemer dit statuut werd toegekend.

Een statutaire tewerkstelling voor het ministerie van onderwijs voldoet dus niet aan de voorwaarde van artikel 34, §2.3 eerste lid van het koninklijk besluit van 21 december 1967.

In de pensioenregeling voor werknemers kan aldus aan geïntimeerde de gevorderde gelijkstelling niet worden toegekend.”

Deze stelling wordt eveneens bevestigd in het arrest van het Arbeidshof te Gent van 4 februari 2011 (AR nr. 2010/AG/146).

Een grondige analyse van dit laatste arrest leerde ons echter dat volgens dit arrest de Federale Pensioendienst (sector werknemers) de gelijkgestelde dagen (MIGU) in dit geval (periode van contractuele tewerkstelling voorafgaand aan een statutaire tewerkstelling) wel in aanmerking nam voor de berekening van het rustpensioen.

Aangezien de situatie van mevrouw Coplin gelijkaardig was aan de situatie die het voorwerp uitmaakte van dit laatste arrest leek het ons dan ook niet meer dan logisch dat ook in het geval van mevrouw Coplin

de gelijkgestelde dagen MIGU tot en met de datum van de vaste benoeming bij de overheid in aanmerking dienden te worden genomen voor de berekening van haar rustpensioen als werknemer.

Wij stelden de Federale Pensioendienst (sector werknemers) op 24 februari 2016 op de hoogte van onze conclusies.

Met zijn e-mail van 8 april 2016 deelde de Federale Pensioendienst (sector werknemers) ons mee dat enerzijds aan mevrouw Coplin een nieuwe beslissing zal worden toegestuurd waarbij de tijdvakken “deeltijds werknemer met behoud van rechten met inkomensgarantie-uitkering” zullen worden opgenomen en anderzijds dat de administratieve praktijk van de FPD sector werknemers werd gewijzigd.

In de toekomst zal het genot van een inkomensgarantie-uitkering worden aanvaard als een bewijs van de hoedanigheid van werknemer.

Mevrouw Pirre daarentegen was gedurende de periode vanaf 1993 deeltijds ambtenaar met behoud van rechten echter zonder in het genot te zijn van een inkomensgarantie-uitkering (ZIGU).

De Federale Pensioendienst (sector werknemers) heeft in dit geval de wetgeving correct toegepast. Doch zij heeft minder geluk. De periodes van deeltijds werkende met behoud van rechten zonder inkomensgarantie-uitkering komen enkel en alleen in aanmerking voor gelijkstelling bij de berekening van de werknemerspensioenen wanneer tijdens deze periode wordt gewerkt als werknemer.

Immers de pensioenwetgeving voorziet voor haar, omdat ze geen werkneemster, doch vastbenoemd ambtenaar is, geen bepaling waardoor de periode van behoud van rechten zonder inkomensgarantie-uitkering in aanmerking komt voor een gelijkstelling bij de berekening van het pensioen. Ze krijgt dus voor de desbetreffende jaren enkel voor haar effectieve tewerkstelling een pensioen. De andere periodes van de desbetreffende jaren openen geen pensioenrechten.

De FPD sector werknemers volgt zo de interpretatie die het Arbeidshof van Gent in zijn arrest van 4 februari 2011 heeft gegeven aan artikel 34, § 1, Q van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

Conclusie

De perioden van deeltijds werkende met behoud van rechten zonder inkomensgarantie-uitkering komen enkel en alleen in aanmerking voor een gelijkstelling bij de berekening van een pensioen wanneer tijdens deze periode wordt gewerkt als werknemer. Als men in een gelijkaardige situatie werkt als vastbenoemd ambtenaar krijgt men voor de periode van werkloosheid geen pensioenrechten. In tegenstelling tot wat de meeste toekomstig gepensioneerden vermoeden opent onvrijwillige werkloosheid derhalve niet in alle gevallen rechten op pensioen.

Door het invoeren van de pensioenmotor en de wijzigingen die deze aan de ramings- en toekenningsprogramma's met zich meebrengen, zullen de toekomstig gepensioneerden dergelijke effecten op hun toekomstig pensioenbedrag kunnen vaststellen. Men zal in de toekomst immers de gevolgen van zijn beroepskeuze op zijn toekomstige pensioenrechten met meer zekerheid kunnen (laten) simuleren waardoor dergelijke ongewenste effecten op het pensioenbedrag voorafgaandelijk kunnen worden geschat.

Recht op vervroegd pensioen Overgangsmaatregelen

Dossier 28248

De feiten

Op 16 december 2015 deed mevrouw Genestret via het gemeentebestuur van haar woonplaats een aanvraag tot het bekomen van een rustpensioen als werknemer vanaf 1 september 2016. Ingevolge deze aanvraag liet de Federale Pensioendienst haar met zijn brief van 8 januari 2016 weten dat zij vanaf 1 september 2016 geen aanspraak kon maken op een rustpensioen werknemer aangezien haar beroepsloopbaan niet voldeed aan de wettelijke voorwaarden om een vervroegd pensioen te bekomen.

Ontgoocheld nam mevrouw Genestret contact op met de interne klachtendienst van de Federale Pensioendienst.

Deze bevestigde haar op 3 februari 2016 dat de beslissing van de Federale Pensioendienst in overeenstemming was met de wettelijke bepalingen en dat zij slechts aanspraak zou kunnen maken op een rustpensioen als werknemer vanaf de eerste dag van de maand die volgde op haar 65ste verjaardag.

Dit betekent dat mevrouw Genestret die bij haar werkgever van een uitstapregeling geniet die eindigt vóór haar 65ste, voor de periode gelegen na de beëindiging van de uitstapregeling tot het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd - indien zij geen werk zou vinden -, zij zonder inkomsten zou zitten.

Mevrouw Genestret kon zich hier niet mee verzoenen en nam dan als laatste redmiddel op 3 maart 2016 contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

Door de recente pensioenhervormingen zijn er heel wat wijzigingen voor wat betreft het opnemen van het pensioen vóór de wettelijk pensioenleeftijd.

Voor de pensioenen die ingaan in 2016 moet men een beroepsloopbaan van minimaal 42 loopbaanjaren bewijzen teneinde aanspraak te kunnen maken op het pensioen vanaf de leeftijd van 60 jaar.

De pensioenwetgeving voorziet echter ook dat men na 2012 nog steeds vervroegd met rustpensioen kan gaan vanaf 60 jaar en na een loopbaan van 35 jaar indien er vóór 28 november 2011 met de werkgever (buiten het conventioneel brugpensioen) een schriftelijke individuele overeenkomst van vervroegde uittreding die ten vroegste eindigt op de leeftijd van 60 jaar werd afgesloten en als er op het ogenblik van de vervroegde uittreding een loopbaan van minstens 35 jaar wordt bewezen.

De Federale Pensioendienst was van oordeel dat de door mevrouw Genestret overgemaakte documenten (o.a. CAO 2007-2008, getekende overeenkomst,...) niet voldeden aan deze wettelijke voorwaarden en oordeelde dat zij geen aanspraak kon maken op een vervroegd pensioen.

De interne klachtendienst van de FPD deelde haar verder nog mee: “U bent contractueel maar bezorgde ons een “overeenkomst voor statutaire personeelsleden” die enkel door u en niet door De Post werd ondertekend. Een document voor statutairen kan niet voor een contractueel. Hierdoor voldoet u niet aan de voorwaarden van de cao.”

Uit het elektronisch pensioendossier van mevrouw Genestret bleek echter, in tegenstelling tot het antwoord van de interne klachtendienst van de Federale Pensioendienst, dat belanghebbende niet alleen een “overeenkomst voor statutaire personeelsleden”

had doorgestuurd naar de Federale Pensioendienst² doch eveneens een kopie van de door haar indertijd ondertekende “overeenkomst voor contractuele personeelsleden”.

Op basis van deze vaststelling hebben wij ons onderzoek verdergezet en bijkomende inlichtingen ingewonnen bij Bpost, de werkgever van mevrouw Genestret.

Uit deze informatie bleek dat de uitstapregeling wel degelijk voldeed aan de wettelijke voorwaarden (zie hiervoor).

Immers in het verbintenisformulier “halftijdse loopbaanonderbreking voor de baremiek contractuele personeelsleden van 50-59 jaar” lezen we dat “*in gemeenschappelijk overleg tussen De Post en mezelf mijn arbeidsovereenkomst in onderling akkoord een einde zal nemen op het einde van de maand waarin ik de leeftijd van 60 jaar zal bereiken*”. Dit document werd door mevrouw Genestret ondertekend op 31 juli 2007.

Daarenboven vinden we in de CAO 2007-2008 (bladzijde 12, punt 3.4.3) terug dat “*Het contractuele personeelslid moet, zodra de specifieke loopbaanonderbreking is toegestaan, met De Post een overeenkomst afsluiten, die bepaalt dat de arbeidsovereenkomst tussen beide partijen afloopt zonder opzegtermijn of vergoeding op het einde van de maand waarin het personeelslid de leeftijd van 60 jaar bereikt*”.

Op basis van deze elementen kwamen wij tot de conclusie dat mevrouw Genestret wel degelijk voldeed aan de overgangsmaatregelen en dat zij volgens ons wel aanspraak kon maken op een rustpensioen als werknemer vanaf 1 september 2016.

Wij hebben op 5 april 2016 onze conclusies overgemaakt aan de Federale Pensioendienst.

De FPD liet ons weten dat hij zijn standpunt heeft herzien en dat zij inderdaad aanspraak kan maken op een rustpensioen als werknemer vanaf 1 september 2016.

Op 19 april 2016 heeft de Federale Pensioendienst haar een nieuwe beslissing toegestuurd waarbij haar vanaf 1 september 2016 een maandelijks rustpensioen van 942,10 euro bruto per maand werd toegekend.

² Dit document dat indertijd door belanghebbende ten onrechte was gebruikt aangezien zij tewerkgesteld was als een ‘contractueel’ werknemer.

Conclusie

Door het grondige onderzoek van de beroepssituatie van mevrouw Genestret door de Ombudsdienst Pensioenen kan mevrouw Genestret aanspraak maken op een maandelijks pensioen van 942,10 euro vanaf de leeftijd van 60 jaar.

Zonder de interventie van de Ombudsdienst Pensioenen zou zij dit bedrag slechts vijf jaar later (vanaf haar 65ste verjaardag) ontvangen.

De interventie van de Ombudsdienst Pensioenen brengt mevrouw Genestret dus minimaal 56.526 euro op (zonder rekening te houden met toekomstige aanpassingen aan de stijging van het indexcijfer der consumptieprijzen en andere toekomstige welvaartsaanpassingen).

Zoals reeds bij vele andere besproken dossiers in dit jaarverslag en in vroegere jaarverslagen vestigen wij ook hier nogmaals de aandacht op de noodzaak van een grondig en nauwkeurig onderzoek van elke pensioenaanvraag door de pensioendienst. Dient betrokene een klacht in bij de interne klachtendienst dan mag hij verwachten dat er een grondig onderzoek uitgevoerd wordt. Een opdracht die door de recente wijzigingen van de pensioenwetgeving steeds complexer wordt.

Ambtshalve onderzoek van de rechten op een rustpensioen als werknemer vanaf de leeftijd van 65 jaar

Dossier 28140

De feiten

De heer Peeters ontvangt op 26 februari 2016 van de Federale Pensioendienst zijn beslissing aangaande zijn rechten op een rustpensioen als werknemer.

Hij stelt tot zijn verbazing vast dat hij slechts aanspraak kan maken op dit rustpensioen als werknemer vanaf 1 oktober 2015 en dit ondanks het feit dat hij reeds de pensioenleeftijd bereikte op 2 januari 2015.

Bij zijn contacten met de FPD wordt hem meegedeeld dat aangezien hij slechts een aanvraag indiende op 3 september 2015 hij inderdaad slechts aanspraak kan maken op het rustpensioen als werknemer vanaf 1 oktober 2015.

De heer Peeters is hiermee niet akkoord en roept dan ook de hulp in van de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

Uit ons onderzoek bleek dat de Federale Pensioendienst zich voor wat betreft de ingangsdatum van het rustpensioen als werknemer baseerde op de bepalingen van artikel 2 van de wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn.

Dit artikel bepaalt dat het rustpensioen ingaat op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke de belanghebbende het aanvraagt en ten vroegste de eerste dag van de maand die volgt op de maand waarin hij de leeftijd van 60 jaar bereikt.

Door de toevoeging bij het koninklijk besluit van 4 september 2002 van een § 3 ter in artikel 10 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 worden sedert 1 januari 2003 de mogelijkheden tot een ambtshalve onderzoek van het recht op een rustpensioen gevoelig uitgebreid.

Dit koninklijk besluit bepaalt dat het recht op een rustpensioen van de persoon die zijn hoofdverblijfplaats in België heeft en ten vroegste op 1 december 2003 de pensioenleeftijd bereikt ambtshalve moet worden onderzocht op voorwaarde dat de beroepsbezigheid die in deze hoedanigheid werd uitgeoefend zijn onderwerping aan de pensioenregeling voor werknemers tot gevolg had.

Aan de voorwaarde van hoofdverblijfplaats in België moet voldaan zijn de eerste dag van de vijftiende maand die voorafgaat aan de datum waarop de betrokene de pensioenleeftijd bereikt.

Door deze uitbreiding van het systeem van de ambtshalve onderzoeken verminderde de mogelijkheid dat de rechten op het rustpensioen niet zouden worden toegekend door een gebrek aan kennis.

Voor de heer Peeters had deze wetsbepaling geen nut aangezien hij door familiale omstandigheden sedert 2011 ambtshalve afgeschreven was uit de bevolkingsregisters en hij hierdoor niet voldeed aan de voorwaarde inzake de hoofdverblijfplaats. Hij werd immers slechts in de loop van de maand augustus 2015 opnieuw ingeschreven in de bevolkingsregisters. De pensioenwetgeving voorziet echter ook in artikel

10 §3 van het koninklijk besluit van 21 december 1967: *“Wordt eveneens ambtshalve onderzocht het recht op rustpensioen van de werknemer die wegens het bereiken van de door de reglementering vooropgestelde leeftijdsgrens het recht op werkloosheids- of op ziekte- en invaliditeitsuitkeringen verliest. De beslissing van de Rijksdienst gaat in op de eerste dag van de maand volgend op deze waarin deze leeftijdsgrens bereikt wordt.”*

Wij stelden vast dat de heer Peeters tot en met januari 2015 uitkeringen genoot wegens arbeidsongeschiktheid ten laste van ‘De Voorzorg’. Wij waren dan ook de mening toegedaan dat de FPD zijn rechten op een rustpensioen als werknemer diende te onderzoeken vanaf 1 februari 2015 (eerste dag van de maand volgend op zijn 65e verjaardag) en niet vanaf 1 oktober 2015 (eerste dag van de maand volgend op de aanvraag).

Bijgevolg stelden wij de Federale Pensioendienst op de hoogte van onze conclusies. Deze deelde ons op 5 april 2016 mee dat een nieuwe beslissing met terugwerkende kracht tot 1 februari 2015 zou worden getroffen en dat de ontstane achterstallige bedragen zo vlug mogelijk zouden worden uitgekeerd.

Conclusie

Ingevolge de uitbreiding van het systeem van de ambtshalve onderzoeken door de toevoeging bij het koninklijk besluit van 4 september 2009 van een §3 ter in artikel 10 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 is artikel 10 §3 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 in de praktijk nog zelden van toepassing.

Ondanks dit zijn er toch nog personen zoals de heer Peeters waarvoor geen ambtshalve onderzoek van de pensioenrechten op de pensioenleeftijd wordt uitgevoerd.

Om ervoor te zorgen dat niemand door de mazen van het net glipt is de enige mogelijkheid de geautomatiseerde informatiestroom via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid tussen de instellingen die werkloosheids- of ziekte- en invaliditeitsuitkeringen uitbetalen en de Federale Pensioendienst – een stroom die momenteel niet meer bestaat – opnieuw te activeren.

Hierdoor zouden ook de rechten op een rustpensioen voor de personen die in hetzelfde geval verkeren als de heer Peeters ambtshalve kunnen worden onderzocht.

Arbeidsongevallenuitkering – Gelijktelling

Dossier 28494

De feiten

Mevrouw Van Boven bereikt de wettelijke pensioenleeftijd en de Federale Pensioendienst stuurt haar de pensioenbeslissing toe. Vanaf 1 mei 2015 wordt zij gerechtigd op een rustpensioen als werknemer ten bedrage van 421,66 euro per maand.

Mevrouw kijkt de beslissing na en stelt vast dat de jaren dat zij een arbeidsongevallenuitkering ontving niet opgenomen werden in haar pensioenberekening. Concreet gaat het over de periode van april 1994 tot en met 2012.

Bij navraag argumenteert de FPD dat er in het tweede kwartaal van 1994, en dus voorafgaand aan het arbeidsongeval, geen tewerkstelling ingeschreven staat als werknemer op haar individuele loopbaan. Vandaar dat er geen gelijktelling kan verleend worden.

Mevrouw stuurt naar de FPD alle mogelijk bewijsstukken. In het bijzonder een vonnis van de Arbeidsrechtbank waarin duidelijk erkend wordt dat er een arbeidscontract was op 30 juni 1994, het ogenblik van haar uitermate ernstig ongeval.

Doch de FPD blijft bij zijn origineel standpunt.

Mevrouw Van Boven roept ten einde raad de hulp in van de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

De Ombudsdienst Pensioenen stelt vast dat er inderdaad een omvangrijke periode (van 1994 tot en met 2012) niet werd opgenomen in de pensioenberekening. Hierdoor wordt slechts een laag pensioenbedrag van 421,66 euro per maand toegekend.

Het vonnis van de Arbeidsrechtbank bevat alle belangrijke elementen met betrekking tot de loopbaan tijdens het eerste en tweede kwartaal van 1994, juist voorafgaand aan het arbeidsongeval van 30 juni 1994.

Op dat ogenblik was de firma waarvoor zij tewerkgesteld was al in ernstige financiële problemen verzeild, wat uiteindelijk leidde tot een faillissement.

De dag van het ongeval was de start van een lang-

durige juridische procedure met betrekking tot haar rechten op een arbeidsongevallenuitkering.

Uiteindelijk werd er 10 jaar later gevonnis met als resultaat onder meer de toekenning van een tijdelijke arbeidsongeschiktheid van 100% voor de periode van 30 juni 1994 tot en met 31 mei 1997 en een consolidatie op 1 juni 1997 met een 90% blijvende fysieke invaliditeit. Betrokkene werd hierdoor vanaf 30 juni 1994 gerechtigd op de uitbetaling van (eerst tijdelijke en nadien definitieve) arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

Wij stelden verder vast dat de FPD inderdaad de periode vanaf 30 juni 1994 niet gelijkgesteld had omwille van het feit dat er enkel tijdens de eerste drie maanden van 1994 sociale bijdragen gestort werden. Juist voorafgaand aan de ontvangst van arbeidsongeschiktheidsuitkeringen was er inderdaad geen referentieloon voorhanden.

Doch, uit het vonnis van 10 juli 2002 blijkt duidelijk dat mevrouw Van Boven werknemer was op het ogenblik van het ongeval. De Ombudsdienst Pensioenen is van mening dat het vonnis en de daarmee gepaard gaande uitbetaling van de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen ontegensprekelijk het bewijs leverden dat mevrouw voorafgaand aan het arbeidsongeval werknemer was.

Temeer, het vonnis stelde dat er een loon geweest is als werknemer en dat de firma waarvoor zij tewerkgesteld was in faling gegaan is. Vandaar het "gat" (tweede kwartaal) in de loopbaan.

Mevrouw Van Boven had een arbeidscontract, werkte onder gezag en ontving een loon, en voldeed dus aan de voorwaarden voor een statuut als werknemer³.

Ook al zijn er geen bewijzen voorhanden dat er sociale zekerheidsbijdragen werden ingehouden op het loon gedurende het 2de kwartaal van 1994, is de Ombudsdienst Pensioenen van mening dat dit niet als reden kan aangewend worden om de gelijkstelling te weigeren voor de periode van het genot van arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

³ Om vast te stellen of iemand wel dan niet als werknemer moet beschouwd worden, dienen we dit arbeidsrechtelijk te onderzoeken. In de "Schets van het Belgisch arbeidsrecht, 10e editie, hoofdstuk 1, § 5, 15" beschrijft wijlen professor Dr. R. Blanpain de term werknemer als volgt: "Voor de terminologie van ons arbeidsrecht zijn we aangewezen op het Sociaalrechtelijk Woordenboek, dat bij decreet van de Nederlandse Cultuurraad verplichtend werd gesteld. Rekening houdend met het Sociaalrechtelijk Woordenboek kunnen volgende belangrijke termen worden vooropgesteld:

- werknemer is de generieke term voor degene, die verbonden is door een arbeids-overeenkomst (...):

Volgens de wettelijke bepalingen in het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, diende het genot van de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen vanaf 30 juni 1994 in aanmerking te komen voor een gelijkstelling voor een werknemer:

"Art. 34. § 1. Worden [met arbeidsperioden] gelijkgesteld onder inachtneming van de in § 2 vermelde voorwaarden: (...)

C. de perioden gedurende welke de betrokkene een uitkering wegens [...] arbeidsongeschiktheid geniet krachtens de wetgeving betreffende de verzekering der schade voortvloeiende uit de arbeidsongevallen ofwel krachtens de wetgeving betreffende de schadeloosstelling van en de voorkoming van beroepsziekten. (...)

§ 2. 3. De onder § 1, B, 3°, C, D, E, F, G, H, I, [J], [K, L en M] bedoelde perioden kunnen slechts worden gelijkgesteld voor zover de belanghebbende als werknemer was te werk gesteld op het ogenblik van de gebeurtenis naar aanleiding waarvan gelijkstelling wordt verleend of zich reeds in een met een arbeidsperiode gelijkgestelde inactiviteitsperiode bevindt."

De wet bepaalt dus geenszins dat er bijdragen als werknemer moeten betaald zijn op het ogenblik van de gebeurtenis die aanleiding geeft tot de gelijkstelling.

Wij hebben onze inzichten voorgelegd aan de Federale Pensioendienst en wij hebben gevraagd om de periode van het genot van arbeidsongeschiktheidsuitkeringen als gelijkgestelde periode toe te kennen.

Conclusie 1

In eerste instantie antwoordde de FPD dat hij de gelijkstelling vanaf 1 juni 1997, zijnde de periode vanaf de consolidatiedatum van de arbeidsongeschiktheid, zou opnemen in de pensioenbeslissing.

De FPD stuurde zijn beslissing hiervan op 29 juni 2016. Vanaf 1 mei 2015 werd mevrouw Van Boven gerechtigd op een maandelijks pensioenbedrag van 810,74 euro. Dit scheelt uiteraard al een slok op een borrel.

Conclusie 2

Het leek ons evenwel zeer eigenaardig dat de gelijkstelling pas verleend werd vanaf de datum van consolidatie.

De consolidatie is het eindpunt van de tijdelijke arbeidsongeschiktheid en het beginpunt van de blijvende arbeidsongeschiktheid. De consolidatiedatum is aldus het tijdstip waarop verondersteld wordt dat de gezondheidstoestand van het slachtoffer wellicht niet verder zal evolueren en er ook geen verdere verandering van de arbeidsongeschiktheid te verwachten valt.

Pas bij de consolidatie wordt het basisloon en het percentage van blijvende arbeidsongeschiktheid vastgesteld. Vooraf wordt er reeds een provisionele vergoeding toegekend.

In het geval van mevrouw Van Boven werd de tijdelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering geconsolideerd en omgezet in een definitieve uitkering.

De wetgeving terzake spreekt over de gelijkstelling van een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid, niet meer, niet minder.

Wij vroegen derhalve naar de beweegredenen van de FPD samen met de wettelijke bepalingen waarop hij zich steunde om de gelijkstelling pas te verlenen vanaf de consolidatie.

Op 15 juli 2016 nam de FPD opnieuw een herzieningsbeslissing met inbegrip van alle jaren waar zij in het genot was van een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid.

Het maandbedrag van het rustpensioen met terugwerkende kracht vanaf 1 mei 2015 werd uiteindelijk vastgesteld op 948,59 euro per maand, een wezenlijk verschil met de 421,66 euro die initieel werd toegekend.

Cumulatie van een rustpensioen werknemer, een overlevingspensioen werknemer en overlevingspensioenen in de openbare sector – Bepalen van het verminderd cumulatieplafond

Dossier 27581

De feiten

Ingevolge het overlijden van haar echtgenoot heeft de FPD sector werknemers de rechten van mevrouw Schaters op een overlevingspensioen als werknemer ambtshalve onderzocht vanaf 1 april 2015⁴.

Op 17 april 2015 deelt de FPD mevrouw Schaters mee dat zij in principe vanaf 1 april 2015 aanspraak zou kunnen maken op een overlevingspensioen van jaarlijks bruto 3.283,53 euro.

De FPD deelde haar echter eveneens mee dat, gelet op de cumulatiebepalingen en het feit dat zij eveneens twee overlevingspensioenen in de openbare sector geniet⁵ en een rustpensioen als werknemer⁶ dit overlevingspensioen niet kon worden toegekend.

Ontgoocheld neemt mevrouw Schaters contact op met de interne klachtendienst van de FPD.

Deze laat haar op 25 september 2015 weten dat voor de bepalingen van het “verminderde” cumulatieplafond rekening moet worden gehouden met de belangrijkebreuk van haar beide overlevingspensioenen ten laste van de FPD sector ambtenaren en dat zij hierdoor geen aanspraak kon maken op de uitbetaling van het overlevingspensioen.

De mandataris van mevrouw Schaters neemt met dit antwoord geen genoegen en neemt contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

4 Artikel 10 §4, 1° van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers bepaalt: “Het recht op een overlevingspensioen wordt ambtshalve onderzocht indien de overleden echtgenoot, bij zijn overlijden, daadwerkelijk een rustpensioen als werknemer genoot, voordien een dergelijk pensioen daadwerkelijk had genoten, had afgezien van de betaling ervan of de betaling niet had bekomen om de andere echtgenoot in de mogelijkheid te stellen het rustpensioen te verkrijgen berekend op basis van 75 % van de werkelijke, fictieve en forfaitaire brutolonen (...)”

5 Een pensioen van bruto 1.499,34 euro per maand (loopbaanbreuk 350/480en) en een pensioen van bruto 97,23 euro per maand (loopbaanbreuk 358/480 – ingekort tot 29/480 in toepassing van het koninklijk besluit nummer 206 van 29 augustus 1983 tot regeling van de berekening van het pensioen van de openbare sector voor diensten met onvolledige opdracht).

6 Rustpensioen werknemer van 398,64 euro bruto per maand

Bedenkingen

Wij stelden vooreerst vast dat de FPD sector werknemers in zijn beslissing van 17 april 2015 bij de berekening van het recht op het overlevingspensioen ten onrechte dit overlevingspensioen berekent op basis van 80 % van het bedrag dat wijlen haar echtgenoot effectief genoot.

Wijlen haar echtgenoot genoot een rustpensioen als werknemer berekend op basis van het bedrag als alleenstaande.

De wetgeving voorziet echter dat in dergelijke gevallen het overlevingspensioen gelijk is aan 80 % van het pensioen berekend op basis van het gezinspensioen⁷.

Dit betekent dat mevrouw Schaters aanspraak zou kunnen maken (voor de toepassing van de bestaande cumulatiebepalingen) op 4.104,39 euro i.p.v. 3.283,53 euro zoals meegedeeld in de beslissing van 17 april 2015.

De pensioenwetgeving voor werknemers voorziet verder als algemene regel dat wanneer de langstlevende echtgenoot aanspraak kan maken, enerzijds, op een overlevingspensioen krachtens de pensioenregeling voor werknemers en, anderzijds, op één of meer rustpensioenen of op voordelen die als dusdanig gelden krachtens de pensioenregeling voor werknemers of één of meer andere pensioenregelingen, het overlevingspensioen niet mag worden samen genoten met de vermelde rustpensioenen dan tot beloop van een som gelijk aan 110 % van het bedrag van het overlevingspensioen dat aan de langstlevende echtgenoot zou zijn toegekend voor een volledige loopbaan⁸.

Daarenboven bepaalt de pensioenwetgeving dat wanneer er sprake is van een cumulatie tussen een rustpensioen werknemer, een overlevingspensioen werknemer en één of meer overlevingspensioenen in de openbare sector dat het overlevingspensioen niet meer mag belopen dan het verschil tussen, ener-

zijds 110 % van het bedrag van het overlevingspensioen voor een volledige loopbaan⁹ en, anderzijds, de som van de bedragen van de rustpensioenen of van de als dusdanig geldende voordelen en van een bedrag gelijk aan het overlevingspensioen als werknemer voor een volledige loopbaan, vermenigvuldigd met de breuk of met de som van de breuken die de belangrijkheid van de overlevingspensioenen in de andere pensioenregelingen, die van de zelfstandigen uitgezonderd, uitdrukken. Deze breuken zijn die welke voor de toepassing van het artikel 10bis in aanmerking werden of zouden worden genomen.(...)¹⁰.

Artikel 10bis van het koninklijk nr.50 van 24 oktober 1967 bepaalde op dat ogenblik dat *“Wanneer de werknemer aanspraak kan maken op een rustpensioen krachtens dit besluit en op een rustpensioen of een als zodanig geldend voordeel krachtens één of meer andere regelingen en wanneer het totaal van de breuken die voor elk van die pensioenen de belangrijkheid ervan uitdrukken de eenheid overschrijdt, wordt de beroepsloopbaan die voor de berekening van het rustpensioen als werknemer in aanmerking wordt genomen verminderd met zoveel jaren als nodig om genoemd totaal tot de eenheid te herleiden. De breuk waarvan sprake in vorig lid drukt de verhouding uit tussen de duur der tijdvakken, het percentage of iedere andere maatstaf met uitsluiting van het bedrag die voor de vaststelling van het toegekende pensioen in aanmerking werd genomen en het maximum van die duur, van dat percentage of van een andere maatstaf op grond waarvan een volledig pensioen kan worden toegekend. Een gelijkaardige vermindering wordt toegepast wanneer de overlevende echtgenoot van een werknemer op een overlevingspensioen krachtens dit besluit en op een overlevingspensioen of een als zodanig geldend voordeel krachtens één of meer andere regelingen aanspraak kan maken en waarvan de globale belangrijkheid de in het eerste lid bedoelde normen overschrijdt. (...)”*.

⁷ Artikel 55 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers: *“Het beoogde bedrag van het rustpensioen dat tot basis dient voor de berekening van het overlevingspensioen wordt vastgesteld door het bedrag van het rustpensioen dat de overleden echtgenoot zou ontvangen hebben voor de maand tijdens welke het overlevingspensioen ingaat indien hij niet overleden was, zonder dat de eventuele vermindering wegens vervroeging wordt toegepast te vermenigvuldigen met enerzijds twaalf, als de overleden echtgenoot een rustpensioen genoot berekend op basis van 75 % van de werkelijke, fictieve of forfaitaire lonen en anderzijds met vijftien in de andere gevallen.”*

⁸ Artikel 52, §1, 1e en 3e alinea van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

⁹ Het bedrag van een overlevingspensioen voor een volledige loopbaan wordt berekend door het bedrag van het toegekende overlevingspensioen te vermenigvuldigen met het omgekeerde van de loopbaanbreuk die gebruikt werd voor de berekening van het overlevingspensioen. Hierbij wordt in het bedrag en in de breuk slechts rekening gehouden met de jaren van gewoontelijke en hoofdzakelijke tewerkstelling als dit voor de langstlevende echtgenoot voordeliger is.

¹⁰ Artikel 52, §1, 2e alinea van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

Op basis van deze bovenstaande bepalingen oordeelde de FPD dat het verminderde overlevingspensioen als volgt diende te worden berekend¹¹:

Overlevingspensioen werknemer voor een volledige loopbaan	$3.171,40 \times 45/12 = 11.892,75$
De cumulatiegrens is dus gelijk aan	$11.892,75 \times 110 \% = 13.082,03$
Cumulatiegrens vóór vermindering	13.082,03
Verminderd met het bedrag van het overlevingspensioen voor een volledige loopbaan na vermenigvuldiging met de belangrijkheidsbreuk van de andere overlevingspensioenen	$10.554,20 \times 379/480 = - 8.333,42$
Cumulatiegrens	4.748,60
De som van de bedragen van het overlevingspensioen en van de rustpensioenen is	
Overlevingspensioen vóór vermindering	3.283,53
Andere rustpensioenen	4.783,68
	8.067,21
Overlevingspensioen vóór vermindering	3.283,53
Overschrijdingsbedrag	3.318,61
Verminderd overlevingspensioen	0,00

De bepalingen van dit artikel 10bis moeten echter samen gelezen worden met de bepalingen van het koninklijk besluit van 14 oktober 1983 (zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 23 mei 1987) aangezien dit koninklijk besluit over de uitvoering en toepassing van het artikel 10bis handelt.

Ingevolge artikel 2, §1, van dit koninklijk besluit wordt er voor de toepassing van artikel 10bis geen rekening gehouden met de pensioenen waarvan het omgerekend bedrag lager is dan het forfaitair bedrag.

Uit de samenlezing van beide artikelen (artikel 52 en artikel 10bis met inbegrip van de uitvoeringsbesluiten) kwamen wij tot de conclusie dat ook bij het toepassen van artikel 52 er geen rekening moet worden gehouden met de belangrijkheidsbreuk van de pensioenen waarvan het omgerekend bedrag lager is dan het forfaitair bedrag.

Wij stelden verder vast dat het wel in rekening brengen van alle belangrijkheidsbreuken bij de toepassing

van artikel 52 door de FPD, eveneens in tegenspraak is met de administratieve praktijk van het RSVZ in het stelsel der zelfstandigen.

Uit de bepalingen van artikel 60 §4 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen blijkt dat *“de pensioenen waarvan het omgerekend bedrag kleiner is dan het forfaitair bedrag worden niet in aanmerking genomen, behoudens wanneer de som van de omgerekende bedragen van deze pensioenen gelijk is aan of groter dan het forfaitair bedrag”*.

Wij stelden dan ook de FPD in kennis van onze bevindingen.

De FPD sector werknemers deelde ons mee dat hij zich met ons standpunt akkoord kon verklaren.

Conclusie

Op 4 december 2015 werd een nieuwe beslissing aan mevrouw Schaters gestuurd waarbij enerzijds het recht van het overlevingspensioen werd berekend op

¹¹ Deze berekening hield ten onrechte rekening met een recht voor cumulatie van 3.283,53 euro i.p.v. 4.104,39 euro (overlevingspensioen was ten onrechte berekend op basis van 80 % van het bedrag als alleenstaande i.p.v. 80 % van het gezinsbedrag).

een correcte basis en anderzijds voor de berekening van de vermindering van het cumulatieplafond enkel nog rekening gehouden wordt met het pensioen in de overheidssector dat in aanmerking komt voor de toepassing van artikel 10bis.

De FPD berekende in deze nieuwe beslissing het verminderde overlevingspensioen als volgt:

Overlevingspensioen werknemer voor een volledige loopbaan	$3.964,24 \times 45/12 = 14.865,90$
De cumulatiegrens is dus gelijk aan	$14.865,90 \times 110 \% = 16.352,49$
Cumulatiegrens vóór vermindering	16.352,49
Verminderd met het bedrag van het overlevingspensioen voor een volledige loopbaan na vermenigvuldiging met de belangrijkheidsbreuk van de andere overlevingspensioenen	$13.192,68 \times 350/480 =$ $- 9.619,66$
Cumulatiegrens	6.732,83
De som van de bedragen van het overlevingspensioen en van de rustpensioenen is	
Overlevingspensioen vóór vermindering	4.104,39
Anderen rustpensioenen	4.783,68
	8.888,07
Overlevingspensioen vóór vermindering	4.104,39
Overschrijdingsbedrag	2.155,24
Verminderd overlevingspensioen	1.949,15

Hierdoor kon zij met terugwerkende kracht tot 1 april 2015 aanspraak maken op een overlevingspensioen als werknemer van maandelijks 162,43 euro.

De achterstallige bedragen voor de periode van 1 april 2015 tot en met december 2015 (1.666,98 euro) werden haar dan ook uitgekeerd en vanaf 1 januari 2016 wordt haar overlevingspensioen werknemer op een correcte basis uitbetaald.

Intern recht – Internationaal vrachtwagenchauffeur – Voorwaarden grensarbeid

Dossier 28946

De feiten

De heer Vanderstraeten woont in België in de grensstreek. Hij heeft een tijdje in Nederland gewerkt als chauffeur voor een internationale vervoersmaatschappij.

Hij is momenteel in het genot van ziekte-uitkeringen, maar het blijkt dat hij aan de voorwaarden tot het bekomen van een vervroegd pensioen voldoet. Om de voordeligste toestand te kunnen bekijken vraagt hij zijn pensioen aan op drie verschillende ingangsdata.

Hij beantwoordt alle gevraagde inlichtingen.

Hij krijgt van de Federale Pensioendienst drie beslissingen. In de eerste twee wordt het gedeelte als grensarbeider opgenomen in zijn pensioenberekening.

Doch in de laatste beslissing van 3 mei 2016 wordt dit gedeelte uit zijn pensioenberekening geweerd. Hij is vanaf 1 november 2015 gerechtigd op een strikt nationaal Belgisch pensioenrecht van 813,23 euro per maand.

De Federale Pensioendienst deelt hem telefonisch mee dat de reden hiervan is dat hij gewerkt heeft als internationaal chauffeur en dat hij dus niet elke dag naar huis teruggekeerd was. Indien hij hiermee niet akkoord was dan kon hij hiertegen bij de rechtbank bezwaar aantekenen.

De heer Vanderstraeten begrijpt het niet en vraagt raad aan de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

De berekening van een (supplement) grenswerkne-

merspensioen of het “intern recht” pensioen, dat een Belgische pensioenuitkering is die gebaseerd is op buitenlandse tijdvakken van tewerkstelling, is een voordeel dat vrij uniek is in Europa.

De pensioenwetgeving in verband met de toekenning en berekening van het grensarbeiderspensioen (of het intern recht pensioen) werd intussen door de Programmawet van 19 december 2014 grondig gewijzigd voor de pensioenen die ten vroegste kunnen ingaan vanaf 1 januari 2016.

Voor personen waarbij de vroegst mogelijke ingangsdatum van het rustpensioen na 2015 ligt en die voor 1 januari 2015 geen grenswerknemer waren is er geen opbouw van een intern recht pensioen.

Op de valreep kwam er nog een overgangsregeling van toepassing op de werknemer:

- die perioden van tewerkstelling als grens- of seizoenwerknemer gelegen vóór 1 januari 2015 bewijst;
- én
- die vóór 1 december 2015, naargelang het geval de leeftijd van 65 jaar bereikt of voldoet aan de voorwaarden om zijn vervroegd rustpensioen te krijgen.

De regels voor de berekening van het complement werden gewijzigd:

- Enkel werknemers die een tewerkstelling als grens- of seizoenwerknemer vóór 1 januari 2015 bewijzen, kunnen later aanspraak maken op een aanvulling op het rustpensioen.
- Het recht op de aanvulling gaat slechts in op het ogenblik dat het buitenlands wettelijk pensioen, verkregen voor dezelfde activiteit, ingaat.
- Om het “pensioen intern recht” te bepalen, wordt enkel rekening gehouden met de perioden van tewerkstelling als grens- of seizoenwerknemer in het land dat dit buitenlands wettelijk pensioen toekent.
- Alle Belgische en buitenlandse wettelijke pensioenen en pensioenvoordelen worden in mindering gebracht van het “pensioen intern recht” om de te betalen aanvulling vast te stellen.
- De aanvulling op het rustpensioen is enkel betaalbaar indien het buitenlands wettelijk pensioen verkregen voor dezelfde activiteit daadwerkelijk betaalbaar is.
- Het verzaken aan het wettelijk pensioen op basis van de wetgeving van het land van tewerkstelling,

heeft automatisch de verzaking aan de aanvulling tot gevolg.

Betrokkene voldoet aan de voorwaarden om het pensioen te laten ingaan in de loop van het jaar 2015, doch bij nazicht blijkt inderdaad dat er in de laatste beslissing van 3 mei 2016 geen berekening gebeurde van het intern recht pensioen.

Wij stellen verder vast dat de heer Vanderstraeten heeft gewerkt bij een transportbedrijf, gevestigd over de grens in Nederland en dit tijdens de periode van 2008 tot 2013.

Op zijn vraag waarom de grensarbeid niet in zijn berekening opgenomen werd, heeft men hem geantwoord dat hij als internationaal chauffeur niet iedere dag in zijn huis sliep.

Of een werknemer al dan niet grensarbeider was, wordt bepaald door artikel 5, § 7 van het KB van 23 december 1996:

“De werknemer die onder de toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels valt en

a) die, reeds voorafgaand aan 1 januari 2015, gewoonlijk tewerkgesteld werd in de hoedanigheid van arbeider, bediende of mijnwerker in een aan België grenzend land, op voorwaarde dat hij zijn hoofdverblijfplaats in België heeft behouden en er in principe iedere dag is teruggekeerd;

b) of die reeds, voorafgaand aan 1 januari 2015, in het buitenland tewerkgesteld werd in de hoedanigheid van arbeider of bediende, voor perioden van telkens minder dan één jaar, voor rekening van een werkgever van dat land, om er seizoenarbeid of daarmee gelijkgestelde loonarbeid te verrichten, op voorwaarde dat hij zijn hoofdverblijfplaats in België heeft behouden en zijn familie er bleef wonen (...)”

De Ombudsdienst Pensioenen is van mening dat de FPD in casu een letterlijke lezing en dito toepassing gemaakt heeft van de wetgeving ter zake. Het lijkt ons dat evenwel kan verdedigd worden dat aan de voorwaarde van grensarbeid voldaan is.

De heer Vanderstraeten had zijn hoofdverblijfplaats in België op het ogenblik dat de standplaats van zijn beroepsactiviteit zich wel degelijk bevond in Nederland.

Uit de verbindingsformulieren (zie ook lager) van het Nederlandse pensioenorgaan (Sociale Verzekerings-

bank of de SVB) blijkt duidelijk dat hij een Nederlands wettelijk pensioen kan ontvangen voor deze tewerkstelling, wat toch betekent dat de heer Vanderstraeten beschouwd wordt als zijnde effectief tewerkgesteld in Nederland.

Uiteraard is het voor verschillende internationale transportchauffeurs moeilijk om te voldoen aan de voorwaarde om “iedere dag” naar zijn hoofdverblijfplaats terug te keren. Dat kan in het geval van een internationale vrachtwagenchauffeur natuurlijk enkel als zijn werk erop zit. Wij merken evenwel op dat de wetgever niet stelt “iedere dag”, hij nuanceert deze stelling door te zeggen “in principe iedere dag”.

Deze nuance is zeer belangrijk in die zin dat “in principe” hier volgens ons gebruikt wordt om aan te duiden dat het wel de bedoeling is (dat het normaalgesproken zo is), maar dat het ook anders kan zijn. Daarenboven is het trouwens te vergaand om te stellen dat een opdracht van een internationaal chauffeur altijd meer dan 1 dag duurt. De mogelijkheid bestaat dat

een internationale chauffeur (bijna) iedere dag naar zijn hoofdverblijfplaats terugkeert. Wij menen derhalve dat deze nuance, door de wetgever gemaakt, hoofdzakelijk bedoeld is om aan te geven dat de werknemer na zijn opdracht of taak opnieuw naar zijn hoofdverblijfplaats terugkeert.

De beslissing van de FPD om geen supplement grensarbeid te berekenen werd ingegeven door het feit dat betrokkene op het door hem teruggestuurde formulier “eerste inlichtingen” (zie hieronder) in detail meedeelde dat hij internationaal chauffeur geweest was. Op het desbetreffende verbindingsformulier (zie ook hieronder) wordt er niet uitdrukkelijk de vraag gesteld naar de aard van het uitgeoefende beroep. Weinig andere toekomstig gepensioneerden zullen echter hun formulier “eerste inlichtingen” zo nauwkeurig invullen. Hier ontstaat dan ook het risico dat gepensioneerden die zich in een zelfde situatie bevinden anders behandeld worden, louter op basis van het feit of ze heel gedetailleerd of niet dit document invullen.

Pensioenverzekeringstijdvakken in Nederland

Nationaal nummer:

Inlichtingen voor het rustpensioen van

1 Perioden van beroepsactiviteit in Nederland

Beroep en prestatie (voltijds, halftijds ...)	Naam en adres van de werkgever of het adres van de zelfstandige activiteit	Naam en adres van de verzekeringsinstelling + het aansluitingsnummer
Van <u>30/06/2008</u> tot <u>22/02/2013</u> (dag, maand, jaar)		
..... Prestatie: Aansluitingsnummer:
Van tot (dag, maand, jaar)		
..... Prestatie: Aansluitingsnummer:

Voeg hierbij alle documenten over de beroepsactiviteit in Nederland.

					E 205	NL
7	Rechthebbende ⁽³⁾					
7.1	Familienaam ⁽³⁾					:
7.2	Voornamen					:
	Familienaam bij geboorte ⁽³⁾					:
	Geboorteplaats ⁽¹⁰⁾					:
7.3	Geboortedatum					:
	Geslacht					:
	Nationaliteit					:
7.4	Adres ⁽²⁾					:
8	Verzekeringstijdvakken ingevolge de AOW/Amw ⁽¹⁰⁾					
	van		Aantal		Aard ⁽¹⁵⁾ ⁽¹⁶⁾ ⁽¹⁸⁾	
	tot en met		jaren	maanden	dagen	
	30-6-2008		4	7	25	P
8.1	Totale duur van de verzekering ingevolg de Nederlandse ⁽¹⁷⁾		X AOW ☐	AnW ☐	WAO/AWW ☐	
	04 jaren	07 maanden	25 dagen			
9	De verzekerde die minder dan één jaar verzekerd is geweest					
	☐ komt in aanmerking			☐ komt niet in aanmerking		
	voor een pensioen op grond van de nationale wettelijke regeling (artikel 1 van Verordening (EEG) nr. 1408/71)					
10	Orgaan dat het formulier invult					
10.1	Naam		: Sociale Verzekeringsbank			
10.2	Adres ⁽²⁾		: Postbus 357, 1180 AJ Amstelveen, Nederland			
10.3	Stempel					
10.4	Datum		: 25 november 2015			
10.5	Handtekening					

Dit roept bij ons uiteraard de vraag op wat de FPD in gelijkaardige situaties beslist wanneer bijvoorbeeld de toekomstig gepensioneerde in kwestie enkel geeft chauffeur te zijn geweest voor een Nederlandse werkgever?

Bovendien zou het wel eens kunnen dat betrokkene zelfs elke dag terugkeerde naar zijn woonst in België. Immers een vrachtwagenchauffeur die bijvoorbeeld rijdt tussen België, Nederland en Luxemburg wordt toch ook als internationaal bestempeld.

Wij kunnen ons overigens nog andere jobs indenken waar de werknemer met regelmaat in een ander land dient te overnachten.

Tenslotte hebben wij vastgesteld dat de eerste twee beslissingen van de FPD van 15 januari en 18 april 2016 wel degelijk een supplement grensarbeid toekenden, terwijl de FPD toen al over alle info beschikte.

Wij vroegen aan de FPD om, deze argumenten in ogenschouw genomen, een beslissing te nemen met inbegrip van het supplement grenswerknemer.

Conclusie

De FPD antwoordt ons dat hij in geen geval betrokkene wil benadelen voor het feit dat hij omwille van het internationaal transport niet elke dag in staat was om naar huis terug te keren en dit in tegenstelling tot sommige andere collega's die ook internationaal

le vrachtwagenchauffeurs zijn en toch elke dag naar huis gaan.

De beslissing wordt herzien en op 22 november 2016 wordt betrokkene ervan in kennis gesteld dat hij vanaf 1 november 2015 gerechtigd is op een bruto pensioenbedrag van 939,60 euro per maand. Dit is toch een niet onbelangrijk verschil van 126,37 euro bruto per maand. De FPD deelt ons bijkomend mee dat elk dossier individueel onderzocht wordt omdat ieder geval specifiek is.

Inkomensgarantie voor Ouderen – Aanwending van de opbrengst van de verkoop van een onroerend goed door de aankoop van een nieuwe woning

Dossier 26755

De feiten

Mevrouw Janssens geniet sedert 1 maart 2013 een Inkomensgarantie voor Ouderen. Bij de berekening van dit voordeel werd er rekening gehouden met het haar toegekende pensioen¹², het kadastraal inkomen van de gezinswoning¹³ en de door haar vermelde roerende goederen¹⁴.

Na de toepassing van de wettelijk bepaalde algemene vrijstelling van 1.000 euro op de bestaansmiddelen¹⁵ kan haar aldus een jaarlijkse Inkomensgarantie voor Ouderen worden toegekend van 5.268,50 euro bruto.

In de loop van de maand september 2014 verkoopt mevrouw Janssens haar woning en koopt zij in dezelfde maand een appartement.

Mevrouw Janssens deelt deze wijzigingen in haar bestaansmiddelen mee aan de Federale Pensioendienst.

Tot haar grote verwondering ontvangt zij van de Fe-

¹² Artikel 12 van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een Inkomensgarantie voor Ouderen en artikel 37 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de Inkomensgarantie voor Ouderen

¹³ Artikel 8 van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een Inkomensgarantie voor Ouderen en artikel 20 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de Inkomensgarantie voor Ouderen

¹⁴ Artikel 24 en 25 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de Inkomensgarantie voor Ouderen

¹⁵ Artikel 26 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de Inkomensgarantie voor Ouderen

derale Pensioendienst een nieuwe beslissing waaruit blijkt dat zij vanaf 1 oktober 2014 geen aanspraak meer kan maken op de IGO.

Uit de berekening van de Federale Pensioendienst blijkt dat er rekening werd gehouden met de opbrengst van de verkoop van de woning (334.000 euro) waarbij de aankoop van het appartement (260.000 euro) in mindering gebracht wordt.

Mevrouw Janssens is het hiermee niet eens. Zij vindt dat ook naast de aankoopprijs van het appartement de verplichte kosten, zoals registratierechten en notariële kosten in mindering moeten gebracht worden van de verkoopprijs van de woning. Zij neemt contact op met de Federale Pensioendienst maar bekomt geen positief resultaat.

Zij besluit dan ook beroep te doen op de Ombudsdienst Pensioenen om de in haar ogen foutieve beslissing van de Federale Pensioendienst aan te klagen.

Bedenkingen

Uit ons nazicht van de door mevrouw Janssens ontvangen beslissing blijkt dat de FPD rekening heeft gehouden met het feit dat de opbrengst van de verkoop gedeeltelijk herbelegd werd in de aankoop van een appartement dat in haar vermogen wordt teruggevonden.

Dit in toepassing van artikel 10, voorlaatste alinea van de wet van 22 maart 2001 tot invoering van een Inkomensgarantie voor Ouderen.

De Federale Pensioendienst hield dus rekening met de verkoopprijs van de woning van 334.000 euro en bracht hierop de aankoopprijs van het appartement van 260.000 euro in mindering. Hierdoor werd bij de berekening van de Inkomensgarantie voor Ouderen nog een resterend bedrag van 74.000 euro in aanmerking genomen.

Dit resterend bedrag werd als volgt in rekening gebracht : 0 % op de eerste schijf van 6.200 euro; 4 % op de schijf gelegen tussen 6.200 euro en 18.600 euro (= 496 euro) en 10 % van de bedragen die boven de schijf van 18.600 euro liggen (= 5.633,88 euro)¹⁶.

Hierdoor was het totaal van de pensioenen en de in

¹⁶ Artikel 24 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de Inkomensgarantie voor Ouderen

aanmerking te nemen bestaansmiddelen (na de wettelijke vrijstellingen) hoger dan het bedrag van de Inkomensgarantie voor Ouderen zodat de Federale Pensioendienst oordeelde dat mevrouw Janssens vanaf 1 oktober 2014 geen aanspraak meer kon maken op dit voordeel.

Uit onze analyse bleek dat artikel 10 wet 22 maart 2001 (IGO-wet) bepaalt dat bij een afstand onder bezwarende titel (derhalve ook voor een verkoop) voor het onderzoek naar de bestaansmiddelen een forfaitair inkomen in aanmerking moet genomen worden.

Overeenkomstig artikel 32, 1° van het KB van 23 mei 2001 is dit in aanmerking te nemen forfaitair inkomen gelijk aan de verkoopwaarde van de goederen op het ogenblik van de afstand. Doch artikel 10, lid 3 van de wet van 22 maart 2001 bepaalt een uitzondering op dit principe: de opbrengst van de afstand die geheel of gedeeltelijk in het in aanmerking genomen vermogen wordt teruggevonden wordt afgetrokken van de in aanmerking genomen verkoopwaarde (= wederbelegging).

In casu heeft de aanvraagster afstand gedaan van haar woning en verwierf zij in dezelfde maand een appartement. In die omstandigheid moet het bedrag van deze wederbelegging op de verkoopwaarde van de woning in mindering worden gebracht.

De vraag rijst wat onder het bedrag van wederbelegging moet verstaan worden. Volgens ons kan verdedigd worden dat dit niet alleen de aankoopprijs *sensu stricto* inhoudt, doch ook de daaraan verbonden *kosten die men wettelijk verplicht is te maken*, zoals registratierechten en notariskosten. Zonder deze kosten zou de aankoop immers niet gerealiseerd kunnen worden.

Deze interpretatie werd eveneens verdedigd in een arrest van het Arbeidshof te Antwerpen van 4 maart 2013¹⁷, een arrest waarnaar de Ombudsdienst Pensioenen in zijn bemiddeling verwees.

Na onze bemiddeling verklaarde de Federale Pensioendienst zich akkoord met deze interpretatie en deelde ons mee dat de administratieve praktijk gewijzigd zou worden zodat bij een wederbelegging er wel degelijk rekening zou worden gehouden met de aankoopprijs verhoogd met de wettelijke kosten (registratierechten en notariskosten).

¹⁷ Arbh. Antwerpen 4 maart 2013, nr. 2012/AA/582.onuitg.

Als gevolg van deze nieuwe administratieve praktijk werd dan ook een nieuwe beslissing getroffen.

Bij deze beslissing hield de Federale Pensioendienst rekening met de verkoopwaarde van 334.000 euro en de aankoopprijs van 260.000 euro verhoogd met de wettelijke kosten van 28.587,37 euro (notariskosten en registratiekosten) zodat nog slechts een opbrengst van 45.412,63 euro in aanmerking diende te worden genomen als bestaansmiddel.

Hierdoor kon mevrouw Janssens met terugwerkende kracht tot 1 oktober 2014 opnieuw aanspraak maken op een Inkomensgarantie voor Ouderen (194,63 euro per maand).

Conclusie 1

De Ombudsdienst Pensioenen stelt vast dat de Federale Pensioendienst voor dergelijke gevallen oor heeft voor een interpretatie die meer in overeenstemming is met de realiteit.

Ook al heeft een arrest van het Arbeidshof slechts gezag, juridische kracht, ten opzichte van de personen die partij waren in het geding, en is het ten opzichte van derden niet tegenstelbaar, belet dit niet dat de rechtspraak een inspiratiebron is voor een jurist of rechter die moet kiezen tussen verschillende interpretaties. Meer nog zelfs het is een bevoorrechte inspiratiebron. Door zijn bemiddeling heeft de Ombudsdienst Pensioenen ervoor gezorgd dat het arrest van het Arbeidshof handelend over de interpretatie van het concept "wederbelegging" terug onder de aandacht gebracht werd van de pensioendienst.

Daarenboven deelde de Federale Pensioendienst ons nog mee dat de bestaande instructies aan het personeel zouden worden aangepast in overeenstemming met het hoger geciteerde arrest van het Arbeidshof en het resultaat van onze bemiddeling in het aangehaalde dossier. Dit teneinde een gelijke behandeling voor gelijkaardige gevallen te waarborgen.

Conclusie 2

De rechtspraak is ontegensprekelijk een belangrijke bron van het recht. Zij bevat de concrete interpretatie van de wet. Dit geldt des te meer in de pensioenmaterie die zeer technisch en juridisch is.

In de gratis gegevensbank Juridat vindt men veel interessante vonnissen en arresten die evenwel door de

Hoven en Rechtbanken niet systematisch worden ingeladen. Er bestaan aanbevelingen om de publicatie van de rechtspraak systematischer te laten verlopen.¹⁸

Het is opmerkelijk vast te stellen dat voor de analyse van bovenstaand dossier de Ombudsman zelf doorgedreven opzoekingen diende te doen en dat net het vernoemde arrest dat leidde tot de aanpassing van de praktijk van de FPD niet gepubliceerd was.

De Ombudsdienst Pensioenen kan uiteraard geen oplossingen bieden voor het ontbreken van de publicatie van de rechtspraak inzake pensioenen. De Ombudsman meent dat in toepassing van het principe van de transparantie en van de openbaarheid van vonnissen en in afwachting van de systematische publicatie van de rechtspraak hij moet steunen op de actieve samenwerking van de juridische diensten van de pensioendiensten.

Er werd contact genomen met deze diensten opdat de interessante vonnissen en arresten door de pensioendiensten ook ter beschikking worden gesteld van het College van de Ombudsmannen.

Ambtshalve onderzoek van de rechten op een Inkomensgarantie voor Ouderen nadat de uitbetaling van dit voordeel ambtshalve werd stopgezet

Dossier 28288

De feiten

Mevrouw Decaluwé geniet sedert 1 februari 2012 naast haar pensioen een Inkomensgarantie voor Ouderen. Hierdoor ontvangt zij jaarlijks het nodige attest teneinde aanspraak te kunnen maken op verminderde tarieven (elektriciteit, enz.).

Aangezien zij begin dit jaar dit attest niet ontvangt, neemt zij contact op met de Federale Pensioendienst. De Federale Pensioendienst deelt haar mee dat aangezien zij sedert 1 juni 2015 geen Inkomensgarantie voor Ouderen meer ontvangt haar dan ook geen attest kan worden afgeleverd.

Mevrouw Decaluwé begrijpt dit niet aangezien de maandelijkse uitbetalingen door de Federale Pen-

¹⁸ Zie commissie voor de modernisering van de Rechterlijke orde, 30 juni 2014: <http://justitie.belgium.be/sites/default/files/downloads/Verslag%20bekendmaking%20rechterlijke%20beslissingen.pdf>

sioendienst in 2015 geen noemenswaardige wijzigingen heeft ondergaan.

Zij vraagt dan ook aan de Ombudsdienst Pensioenen om dit te onderzoeken en na te gaan of zij toch aanspraak kan blijven maken op de Inkomensgarantie voor Ouderen.

Bedenkingen

De Inkomensgarantie voor Ouderen is geen pensioen, maar een bijstandsregeling waarvoor er geen bijdragen moeten betaald worden.

Voor de berekening van de Inkomensgarantie voor Ouderen moet er rekening worden gehouden met de pensioenen en de bestaansmiddelen.

Die bestaansmiddelen komen bijvoorbeeld voort uit onroerende goederen, geld, beleggingen, beroepsinkomsten, sociale uitkeringen, onderhoudsgelden ... Niet elk bestaansmiddel wordt op dezelfde wijze in aanmerking genomen.

Tijdens het onderzoek van de aanvraag van mevrouw Decaluwé tot het bekomen van een Inkomensgarantie voor Ouderen van 12 januari 2011 bleek dat er, buiten haar pensioen als werknemer en als zelfstandige, geen andere bestaansmiddelen in aanmerking moesten worden genomen.

Haar Inkomensgarantie voor Ouderen werd dan ook op 1 februari 2012 berekend als volgt:

11.439,56	Basisbedrag Inkomensgarantie voor een alleenstaande
- 10.363,78	Totaal pensioen van 11.515,32 euro per jaar verminderd met een vrijstelling van 10 %
- 0,00	In aanmerking te nemen bestaansmiddelen
<hr/>	
1.075,78	Toekenbaar bedrag van de Inkomensgarantie

Door de aanpassingen van de pensioenen en de verhogingen van het basisbedrag van de Inkomensgarantie voor Ouderen ontvangt zij in mei 2015 in totaal 1.118,08 euro¹⁹.

¹⁹ 402,95 euro (rustpensioen werknemer); 184,95 euro (rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenote werknemer); 475,97 euro (rustpensioen zelfstandige) en 54,21 euro (Inkomensgarantie voor Ouderen)

Als gevolg van een beslissing van de Federale Regering werd vanaf 1 juni 2015 het gewaarborgde minimumpensioen voor een gemengde loopbaan verhoogd. Door deze verhoging werden de bedragen van het gemengd gewaarborgd minimum op hetzelfde niveau gebracht als het gewaarborgd minimum voor zelfstandigen²⁰.

Hierdoor verhoogde haar maandelijks pensioen van 1.063,87 euro (bedrag pensioen voor de maand mei 2015) tot 1.135,22 euro (bedrag pensioen voor de maand juni 2015).

Haar pensioen verhoogde dus met 71,35 euro per maand.

Door deze verhoging van haar pensioen (zonder dat er een verhoging was van het basisbedrag van de Inkomensgarantie voor Ouderen) moest haar Inkomensgarantie voor Ouderen vanaf 1 juni 2015 berekend worden als volgt:

12.140,40	Basisbedrag Inkomensgarantie voor een alleenstaande
- 12.260,38	Totaal pensioen van 13.622,64 euro per jaar verminderd met een vrijstelling van 10 %
- 0,00	In aanmerking te nemen bestaansmiddelen
0,00	Toekenbaar bedrag van de Inkomensgarantie

Mevrouw Decaluwé kon dan ook vanaf 1 juni 2015 geen aanspraak meer maken op de Inkomensgarantie voor Ouderen. De betalingen van de Inkomensgarantie voor Ouderen werden dan ook ambtshalve stopgezet.

Als gevolg hiervan kon mevrouw Decaluwé dan ook in januari 2016 geen attest meer bekomen voor vrijstelling van betaling of verminderde tarieven.

Wij stelden echter vast dat bij de invulling van de welvaartsenveloppe 2015-2016 naast de verhoging van het gewaarborgde minimumpensioen voor een gemengde loopbaan op 1 juni 2015 eveneens een verhoging voorzien was van het basisbedrag van de In-

²⁰ Hierdoor kwam de regering voor een groot stuk tegemoet aan een aanbeveling van de Ombudsdienst Pensioenen. Wij verwijzen de lezer hier graag naar onze omstandige bespreking over de minimumpensioenen over de stelsels heen (Jaarverslag 2009, pagina's 110 tot en met 116).

komensgarantie voor Ouderen²¹.

Door deze verhoging van het basisbedrag zou mevrouw Decaluwé vanaf 1 september 2015 opnieuw aanspraak kunnen maken op een Inkomensgarantie voor Ouderen:

12.383,16	Basisbedrag Inkomensgarantie voor een alleenstaande
- 12.362,76	Totaal pensioen van 13.736,40 euro per jaar verminderd met een vrijstelling van 10 %
- 0,00	In aanmerking te nemen bestaansmiddelen
20,04	Toekenbaar bedrag van de Inkomensgarantie.

Aangezien deze beide verhogingen in hetzelfde koninklijk besluit werden gepubliceerd, meenden wij te mogen concluderen dat de FPD reeds bij de aanpassing van juni 2015 ervan op de hoogte was dat er opnieuw een recht op de IGO zou zijn vanaf 1 september 2015 en waren wij de mening toegedaan dat de FPD ofwel deze rechten opnieuw ambtshalve moest herzien ofwel belanghebbende hiervan op de hoogte brengen zodat zij in de mogelijkheid was om een aanvraag tot herziening in te dienen.

Wij hebben de Federale Pensioendienst op 24 maart 2016 van onze conclusies op de hoogte gebracht.

Met zijn mail van 12 april 2016 deelt de FPD ons mee dat hij de rechten op een Inkomensgarantie voor Ouderen van mevrouw Decaluwé vanaf 1 september 2015 opnieuw zou onderzoeken zonder dat hiervoor een aanvraag noodzakelijk is.

De Federale Pensioendienst heeft in dit geval op een eenvoudige vraag van de Ombudsdienst Pensioenen de situatie van mevrouw Decaluwé gecorrigeerd, doch de Ombudsdienst Pensioenen stelde zich eveneens de vraag of deze praktijk voor alle analoge dossiers automatisch van toepassing is.

Uit ons gesprek met de verantwoordelijken van de FPD bleek dat dit technisch niet zo eenvoudig was aangezien de schorsing van de uitbetaling van de Inkomensgarantie voor Ouderen meestal gebeurt door

²¹ Koninklijk besluit van 3 april 2015 tot aanpassing aan de welvaart van bepaalde pensioenen in de regeling voor werknemers

het geautomatiseerd systeem zonder enige menselijke tussenkomst.

De Federale Pensioendienst beloofde ons echter dat wanneer hieromtrent enige melding wordt ontvangen de rechten op de Inkomensgarantie voor Ouderen met terugwerkende kracht zal worden herzien.

Conclusie

De Ombudsdienst Pensioenen is verheugd dat de FPD voor dergelijke gevallen oor heeft voor onze verzuchtingen en een praktische oplossing heeft uitgewerkt met zo weinig mogelijk administratieve verplichtingen voor de gepensioneerde.

In ons Jaarverslag 2015²² werd reeds omstandige aandacht besteed aan de Inkomensgarantie voor Ouderen in het kader van de “Strijd tegen armoede” en kwamen wij tot de conclusie dat *“De uitbreiding van de automatische toekenning van sociale rechten maakt deel uit van de operationele doelstellingen van het Federaal plan armoedebestrijding²³. De openbare diensten toegankelijk maken voor alle burgers betekent ook het identificeren van de meest kwetsbare burgers en hen automatisch de rechten toekennen waarop ze aanspraak kunnen maken”*.

Inkomensgarantie voor ouderen (IGO) – Weigering – Inlichtingen niet verstrekt – Systeem i-rekening

Dossier 27796

De feiten

Om gezondheidsredenen diende de heer Labaere, die 88 jaar oud is, opgenomen te worden in een rusthuis. De heer en mevrouw Labaere bekomen hierdoor in de loop van de maand mei 2015 een verschillend adres.

Als gevolg van deze feitelijke scheiding wordt het pensioen vanaf 1 juni 2015 verdeeld en het recht op de IGO moet ambtshalve onderzocht worden.

De IGO wordt na ontvangst van de gevraagde inlichtingen aan mevrouw toegekend met ingang van 1 juni 2015.

De zoon neemt contact op met de FPD met de vraag wanneer de beslissing voor zijn vader zou genomen worden. Men deelt hem mee dat er nieuwe documenten verzonden zijn.

De zoon neemt vervolgens een aantal keren contact op met de FPD en men deelt hem o.a. mee dat er onduidelijkheid is over een nieuwe rekening. Blijkbaar is dit een rekening die het OCMW gebruikt om de betalingen te organiseren.

Na nogal wat telefoontjes en e-mailtjes krijgt betrokkene een weigering van de IGO omdat hij niet ingegaan is op de bewuste vraag om inlichtingen.

De zoon van de heer Labaere verstaat er niets meer van en maakt een klachtendossier over aan de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

De heer Labaere verhuisde naar een rusthuis op 12 mei 2015, zijn echtgenote bleef wonen op hetzelfde adres.

Als gevolg van de feitelijke scheiding (om gezondheidsredenen) heeft de FPD de IGO voor man en vrouw onderzocht met ingang van 1 juni 2015. Aan mevrouw Labaere werd de IGO toegekend.

Aan de heer Labaere werden in de loop van de maand juni 2015 de eerste inlichtingen gevraagd over o.a. de bestaansmiddelen. Deze inlichtingen zijn bepalend voor het onderzoek en de eventuele toekenning van

²² Jaarverslag 2015, blz. 34 en volgende

²³ www.mi-is.be/sites/default/files/doc/fpa_2012_nl.pdf

KANTOOR ANTWERPEN
Uw contactpersoon
xxxxxxx
antwerpen@rvp.fgov.be

Gratis telefoonnummer: 1765
De 4 cijfers om u door te verbinden: 8550

Dossiernummer
xxxxx

Datum
09.09.2015

Onderzoek naar uw mogelijke rechten op een IGO • kapitalen

Geachte heer,

Bij de berekening van deze IGO wordt rekening gehouden met het roerend kapitaal dat u bezit.
Volgens onze database wordt uw pensioen gestort op een zichtrekening.
Gelieve daarom zo spoedig mogelijk een kopie over te maken van het meest recente bankafschrift:
van uw rekening met net nummer:
BE XXXXXXXXXXX

Dit afschrift dient het recentste totaalbedrag van deze rekening weer te geven.
U dient bovendien aangifte te doen van al uw rekeningen en gelden in uw bezit.

Indien u de gevraagde informatie niet binnen de maand bezorgt, dan wordt uw dossier afgesloten met de beschikbare informatie.

Hoogachtend,

Voor de administrateur-generaal,

XXXXXXXXXX
Administratief assistent

de IGO. Het eerste inlichtingsformulier werd op 25 juni 2015 behoorlijk ingevuld en ondertekend teruggestuurd naar de FPD.

Op 9 september 2015 vraagt de FPD evenwel bijkomende inlichtingen aan betrokkene. Deze vraag werd per brief toegestuurd op het nieuwe adres van betrokkene (rusthuis).

Deze nieuwe vraag om inlichtingen volgt uit het feit dat het pensioen van de heer Labaere op een nieuwe zichtrekening betaald werd. Zoals gebruikelijk vraagt de FPD aan betrokkene een afschrift van de nieuwe zichtrekening om een volledig beeld te hebben van de roerende goederen²⁴, die een invloed kunnen hebben op het toekenbaar bedrag van de IGO.

Wij stelden vast dat in de nieuwe vraag om informatie de begeleidende brief en de brief om informatie zelf tegenstrijdig zijn (zie kopie van de desbetreffende

²⁴ Het geld dat op de rekening staat maakt immers deel uit van het kapitaal waarover betrokkene beschikt.

de brieven waarbij de tegenstrijdige tekstfragmenten onderlijnd zijn hieronder). In de informerende brief wordt er gesteld dat de beslissing zal genomen worden op basis van de bestaande gegevens. In dezelfde verzending wordt er in de bijgaande brief gesteld dat, indien er niet geantwoord wordt, de IGO zal geweigerd worden. Dit kan alleen maar onduidelijkheid en rechtsonzekerheid teweegbrengen.

De zoon betwist evenwel dat deze bewuste brieven van 9 september 2015 ontvangen werden.

Dit kan uiteraard niet meer nagegaan worden. Doch, betrokkene is 88 jaar oud en hij is niet langer in de mogelijkheid om voor zichzelf te zorgen.

Bovendien kan de bewuste brief (en bijlage) toegekomen zijn op het secretariaat van het rusthuis of misschien zijn deze wel aan de aandacht ontsnapt als gevolg van het gelijktijdig (op 8 september 2015) toesturen van de beslissing inzake werknemerspensioen (feitelijke scheiding) door de dienst aanpassing,

KANTOOR ANTWERPEN
Uw contactpersoon
xxxxxxx
antwerpen@rvp.fgov.be

Gratis telefoonnummer: 1765
De 4 cijfers om u door te verbinden: 8550

Dossiernummer
xxxxx

Datum
09.09.2015

Onderzoek van de rechten op een inkomensgarantie voor ouderen

Mijnheer xxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxx
xxxxxxxx
BELGIË

Geachte heer,

Wij vroegen u in ons schrijven van 10.06.2015 om inlichtingen. Bij ontvangst van uw antwoord stelden wij echter vast dat het volgende punt niet of onvolledig werden ingevuld - kapitalen. Indien wij binnen dertig dagen geen antwoord hebben ontvangen, dienen wij de IGO te weigeren wegens het niet verschaffen van inlichtingen.

Welke documenten verwachten wij terug? Waar stuurt u ze naar toe?

In deze enveloppe vindt u vragenlijsten, invulformulieren en ook een aantal documenten met nuttige informatie. Wij raden u aan om ons de ingevulde en ondertekende vragenlijsten, formulieren en alle andere door ons gevraagde documenten zo vlug mogelijk te bezorgen, dan kunnen wij het onderzoek naar uw pensioenrecht voortzetten. Hiervoor kunt u de enveloppe in bijlage gebruiken.

U stuurt ze terug naar het volgende postadres:
Rijksdienst voor Pensioenen
Ariane
DA 852-593-8
1060 BRUSSEL

Op elk in te vullen document hebben wij dat adres voor u al vermeld in de rechterbovenhoek.

Feit is dat er aan de brief van 9 september 2015 geen gevolg gegeven werd door betrokkene en dat de FPD vervolgens besliste om het onderzoek naar de IGO vanaf 1 juni 2015 stop te zetten. De FPD besliste op 29 oktober om de toekenning van de IGO te weigeren vanaf 1 juni 2015.

Na ontvangst van deze weigering neemt de zoon meerdere malen contact op met de FPD.

Hij stelt dat hij de vraag om inlichtingen in verband met de nieuwe zichtrekening niet ontvangen heeft en hij merkt bovendien op dat het hier wel gaat over een "speciale" zichtrekening.

Ook de maatschappelijk werker van het OCMW, die het zorgdossier van de heer Labaere beheert, neemt telefonisch contact op met de FPD.

Het OCMW deelt daarna op 18 november 2015 aan de FPD schriftelijk (via e-mail) mee dat het hier gaat over een, in OCMW termen genoemde, "systeem i-rekening". Ter verduidelijking, hieronder de vraag van het

OCMW en het antwoord van de FPD van 19 november 2015.

De door de FPD gevraagde bijkomende inlichtingen betreffen dus een rekening die het OCMW opent op naam van betrokkene bij een financiële instelling (Bel-fius).

Deze rekening wordt in de praktijk beheerd door het OCMW zelf. Indien er op deze rekening maandelijks te weinig inkomsten zijn, dan stort het OCMW bij om de kosten van het rusthuis en de verzorging te betalen.

In een vraag²⁵ aan de staatssecretaris voor Maatschappelijke integratie en Leefmilieu en aan de staatssecretaris voor Veiligheid vinden wij hierover nog het volgende terug:

²⁵ Vragen en antwoorden - Senaat Zitting 1998-199, 29 december 1998, vraag nr. 1451 van de heer Destexhe d.d. 16 november 1998 (Fr.) aan de Staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de Minister van Binnenlandse Zaken, en aan de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de Minister van Volksgezondheid (Maatschappelijke Integratie), p. 4720

18 Nov 2015 10:01:53 GMT

From xxxxxxxx@ocmw.xxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Subject IGO xxxxxxxxxxxx

Geachte,

In aansluiting op ons tel onderhoud van heden mbt de beslissing IGO van :

Identiteitsgegevens van XXXXXXXXXXXX op 18/11/2015

Identiteitsgegevens:
Naam, voornaam: XXXXXX XXXXXXXXXXXX (man)
Geboortedatum, plaats XXXXXXXX, Antwerpen
INSZnr: XXXXXXXX Pnr: XXXXXXXXX
Infrastructuur: XXXXXXXXXXXX IFDnr:

willen wij u aanvullende info verstrekken.

U meldde me dat het recht IGO op 29/10/2015 geweigerd werd omdat er door de aanvrager (familie van) geen opgave van het ganse roerende patrimonium is gebeurd.
Concreet gaat dit over de rekeningnummer SYSTEEM I Facturatie: BE XXXXXXXXXXXX (GKCCBEBB)

U zult in bijlage documenten vinden met betrekking tot de opening ervan en de transacties.

Deze rekening is door het ocmw geopend, op naam van resident en wordt beheerd door het ocmw.
Het is dus niet zo dat hier sprake is van een extra roerend patrimonium noch van een poging om sociale fraude te plegen.
Deze rekening is een werkinstrument om de tussenkomst in de verblijfskosten van het woonzorgcentrum door het ocmw te betalen.

Gelieve dus IGO te herzien, graag vanaf de oorspronkelijke aanvraagdatum, en de beslissing van weigering IGO ongedaan te maken.

Met dank voor uw bereidwillige medewerking,
Mvg,

Bijlage 1 = opening rekening Bijlage 2 = transacties
cc. aan dossierbeheerder MHR en aan zoon XXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXX - Maatschappelijk Werker
OCMW XXXXXXXXXXXX Departement Maatschappelijke Integratie en Ontplooiing -
Dienst Maatschappelijke Hulpverlening aan Residenten

CORNN] Thu, Nov 19 2015 10:46:18.751 UTC

From info@mypension.be
To XXXXXXXXXXXXXXX@ocmw.xxxx
Subject XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX (Workflow Id = 62023037)

Geachte,

Betrokkene heeft niet geantwoordt op vraag naar de stand van bepaalde rekeningen.
Vermits deze op naam van betrokkene staan en dus gaan over zijn roerend kapitaal, moeten wij deze in aanmerking nemen voor zijn berekening igo.
Vermits betrokkene niet heeft geantwoordt binnen de termijn, is de weigering definitief.
Wil hij zijn IGO terug onderzocht hebben, zal hij een nieuwe aanvraag moeten doen.
Deze zal dan ingaan ten vroegste de maand na zijn aanvraag.

Met vriendelijke groeten,
XXXXXXXXXX

“Wanneer een persoon die is opgenomen in een bejaardentehuis van een OCMW, niet over voldoende middelen beschikt om de dagprijs voor de huisvesting volledig te betalen, bepaalt de verblijfsovereenkomst dat de bewoner zich ertoe verbindt zijn inkomsten integraal af te staan aan het OCMW, dat hij het OCMW uitdrukkelijk machtigt in zijn naam alle assignaties, mandaten, cheques, enz. te innen die hij krijgt en dat hij onherroepelijk verklaart het bedrag van deze betalingsdocumenten aan het OCMW af te staan ten belope van zijn bijdrage in de kosten van de maatschappelijke dienstverlening. Dezelfde overeenkomst preciseert dat alle pensioenen, aanvullende pensioenen, enz., die per mandaat, cheque of postassignatie worden betaald, gedomicilieerd worden op een rekening “i” die op naam van de inwoner is geopend. Van die rekening neemt het OCMW de maandelijkse verblijfkosten, het zakgeld waarover de bewoner wettelijk mag beschikken (organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de centra voor maatschappelijk welzijn, artikel 98, § 1) en andere gewone uitgaven, uiteraard indien ze bedoeld zijn in artikel 97 van de genoemde wet van 8 juli 1976. De bewoner geeft een door het OCMW aangevozen mandataris een schriftelijke volmacht, “mandaat systeem i” genaamd op een rekening die bij het Gemeentekrediet op zijn naam is geopend.

Wanneer de bestaansmiddelen van een persoon die is toegelaten in een bejaardentehuis van een OCMW niet volledig de verblijfkosten dekken, deelt het vast bureau van de raad voor maatschappelijk welzijn van het OCMW de alimentatieplichtigen van de gehuisveste persoon het bedrag mede van de eigen bijdrage met toepassing van artikel 98, § 2, eerste lid, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, daar het vast bureau alsdan de geest en de letter moet naleven van de bepalingen van het koninklijk besluit van 9 mei 1984 vastgesteld ter uitvoering van artikel 100bis, § 1, van de wet van 8 juli 1976 en het OCMW bij de terugvordering, de regels van het burgerlijk recht inzake de alimentatieplicht strikt moet interpreteren en toepassen.”

Het lijkt ons duidelijk dat met betrekking tot de toekenning van de IGO het niet noodzakelijk is om afschriften van dergelijke zichtrekening op te vragen, integendeel het openen van zo'n rekening wijst op de insolvabiliteit van de persoon die opgenomen werd in een bejaardentehuis van het OCMW.

Bovendien stelt de wetgeving in verband met de mogelijkheid tot weigering van de IGO als gevolg van het niet terugzenden van de gevraagde inlichtingen dat als er geen gevolg gegeven werd aan de eerste aan-

vraag om inlichtingen en aan de herinnering, dat de IGO geweigerd wordt, niets meer niets minder.

De wettelijke bepalingen hiervoor worden weergegeven in artikel 15 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen:

“Art. 15. § 1. De Rijksdienst gaat, in voorkomend geval, over tot een onderzoek naar de bestaansmiddelen; te dien einde zendt hij aan de aanvrager een formulier van aangifte van bestaansmiddelen.

Indien de aanvrager met de echtgenoot of de wettelijk samenwonende dezelfde hoofdverblijfplaats deelt, wordt aan ieder een formulier van aangifte van bestaansmiddelen toegezonden.

De aanvrager en de echtgenoot of de wettelijk samenwonende waarmee hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt, moeten nauwkeurig antwoorden op de verschillende gestelde vragen, bevestigen dat de verstrekte inlichtingen oprecht en volledig zijn en het nazicht ervan toelaten. Zij ondertekenen hun formulier en voegen ieder hun meest recente aanslagbiljet van de inkomstenbelastingen bij, evenals een door hen voor waar verklaarde lijst met opgave van de roerende en onroerende goederen die ten bezwarende titel of om niet werden afgestaan en de zakelijke rechten die zij op deze roerende en onroerende goederen konden laten gelden. De lijst wordt gestaafd door een afschrift van de verkoops-, schenkings- of notariële akte.

De aanvrager en de echtgenoot of de wettelijk samenwonende waarmee hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt, zijn ertoe gehouden dat formulier in te vullen en samen met de gevraagde bewijsstukken terug te zenden binnen de maand na de ontvangst ervan.

Indien de aanvrager en/of de echtgenoot of de wettelijk samenwonende waarmee hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt, niet voldoet aan de bij het vorige lid bedoelde verplichting, wordt hem een herinnering gezonden; indien hij aan deze herinnering geen gevolg geeft binnen een termijn van één maand, wordt de inkomensgarantie geweigerd.

§ 2. De gerechtigde op de inkomensgarantie dient de bij artikel 5, § 1, derde lid, van de wet beoogde aangifte in bij de Rijksdienst.

De bij het eerste lid beoogde aangifte moet de datum, de aard en het bedrag vermelden van de wijziging die zich in de in aanmerking te nemen bestaansmiddelen heeft voorgedaan.”

Kort samengevat: artikel 15 § 1 van KB van 23 november 2001 voorziet in de mogelijkheid tot weigering van de IGO als gevolg van het niet terugzenden van het

formulier “aangifte van bestaansmiddelen” nadat een herinnering werd verstuurd.

Betrokkene heeft wel degelijk de eerste inlichtingen beantwoord. Hiervoor werd hem geen herinnering toegestuurd.

De FPD heeft uiteraard de mogelijkheid om bijkomende inlichtingen te vragen. Doch volgens ons ging de bewuste brief van 9 september 2015 hier enkel over bijkomende inlichtingen met betrekking tot een nieuw aangemaakte zichtrekening en het betrof dus geenszins een herinnering op de gevraagde inlichtingen aangezien deze wel degelijk in eerste instantie beantwoord werden.

Dat ook voor de bijkomende inlichtingen een herinnering moet verstuurd worden alvorens de IGO te kunnen weigeren staat weliswaar niet uitdrukkelijk in de wetgeving ter zake. Doch lijkt het ons logisch dat ook hier een herinnering dient verstuurd te worden alvorens tot een weigerende beslissing over te gaan.

Temeer, gelet op de ouderdom van het betrokken echtpaar diende, ongeacht het ontvangen van de brief, de gevraagde informatie duidelijk te zijn.

Bijkomend menen wij dat er niet al te gemakkelijk mag overgegaan worden tot een weigering van de IGO omdat dit een basisrecht betreft op een bestaansminimum.

Wij laten aan de FPD weten dat er volgens ons op basis van de eerste vraag om bijkomende inlichtingen van 9 september 2015 geen weigerende beslissing kon getroffen worden. Integendeel, eerst diende de RVP volgens ons nog een herinnering te versturen of tenminste “de bijgaande brief” te verduidelijken.

Wij vroegen aan de FPD of de weigerende beslissing van 29 oktober 2015 niet berustte op een administratieve vergissing en/of er in dit dossier in de ruime zin van artikel 13, § 2, c van het algemeen reglement van de IGO een herzieningsbeslissing kon getroffen worden met ingang van 1 juni 2015.

De FPD antwoordde in eerste instantie dat de weigerende beslissing volledig conform was aan de reglementering ter zake en dat het dus geen administratieve vergissing betrof.

Verder volgens de FPD konden de aangehaalde argumenten weliswaar een goede wil aantonen maar rechtvaardigen ze geen andere beslissing op voormel-

de ingangsdatum en laten ze niet toe om het onderzoek op de ingangsdatum 1 juni 2015 te heropenen.

De FPD had dus in eerste instantie geen positief gevolg gegeven aan onze bemiddeling, terwijl onze argumentatie ons meer dan redelijk leek te zijn.

De FPD licht betrokkene erover in dat hij een nieuwe aanvraag kan indienen. Hij verwijst hierbij naar artikel 12 van het KB van 23 mei 2001. Dit artikel stelt dat een nieuwe aanvraag kan ingediend worden indien nieuwe elementen, die nog niet aan de pensioendienst zijn voorgelegd, worden overgemaakt. Deze beslissing gaat in de maand volgend op de aanvraag.

De FPD deed ons mee dat er als gevolg van de hernieuwde aanvraag een toekenning IGO getroffen werd met ingang op 1 december 2015.

Wij stelden vast dat betrokkene binnen de drie maanden volgend op de weigerende beslissing (29 oktober 2015) een nieuwe aanvraag ingediend had (beslissing van 14 december 2015).

Artikel 13, §2 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 bepaalt dat *“De Rijksdienst kan de beslissing intrekken en een nieuwe beslissing nemen binnen de termijn van indiening van een verzoekschrift bij de arbeidsrechtbank of als een verzoekschrift werd ingediend, tot op de sluiting van de debatten, wanneer:*

- 1. op de ingangsdatum van de inkomensgarantie het recht door een wettelijke of reglementaire bepaling is gewijzigd;*
- 2. een nieuw feit of nieuwe bewijselementen die een terugslag hebben op het recht van de aanvrager tijdens het geding worden ingeroepen;*
- 3. vastgesteld wordt dat aan de beslissing een administratieve vergissing kleeft.”*

Dus indien betrokkene een rechtszaak zou aangespannen hebben tegen de FPD zou deze een nieuwe beslissing kunnen nemen waarbij een IGO vanaf 1 juni 2015 i.p.v. 1 december 2015 kon toegekend worden.

Aangezien betrokkene ruimschoots binnen de wettelijke beroepstermijn een aanvraag tot herziening indiende en de nodige nieuwe bewijzen bezorgde aan de FPD, vroegen wij in tweede instantie om dit artikel toe te passen en toch de IGO toe te kennen vanaf 1 juni 2015 i.p.v. 1 december 2015.

Wij verwezen hierbij naar een quasi analoog dossier waarin dit artikel werd toegepast.

Het College heeft dit specifiek dossier ook mondeling besproken met de leidinggevenden van de FPD.

Conclusie

Uiteindelijk neemt de FPD op 24 juni 2016 een herzieningsbeslissing waarbij de IGO met terugwerkende kracht vanaf 1 juni 2015 werd toegekend.

De klacht van betrokkene en onze bemiddeling heeft er bijkomend toe geleid dat de FPD zijn medewerkers op de hoogte zal brengen van het bestaan en de bijzonderheden van een “systeem i-rekening”.

In de toekomst zal dus in principe wanneer de FPD weet dat het een speciale i-zichtrekening betreft in het kader van het onderzoek naar de bestaansmiddelen (voor de berekening van de IGO) geen inlichtingen meer gevraagd worden over de spaartegoeden op deze rekening.

Tenslotte willen wij hier nog even herhalen dat wij menen dat de FPD de rechten op de IGO weliswaar zorgvuldig dient te onderzoeken maar dat hij ook niet al te gemakkelijk mag overgaan tot een weigering van de IGO. Dit betreft immers een basisrecht op een bestaansminimum, dikwijls van een welbepaalde groep (oudere²⁶) gepensioneerden die niet altijd even mondig zijn en die bovendien ook niet altijd op administratieve bijstand kunnen rekenen van familie of een derde persoon.

Mypension – P datum – Raming van pensioenrechten in verschillende sectoren – Cleaning van loopbaangegevens

Dossiers 29013 – 29233 en andere

Zie FPD toekenningsdienst - ambtenarenpensioenen

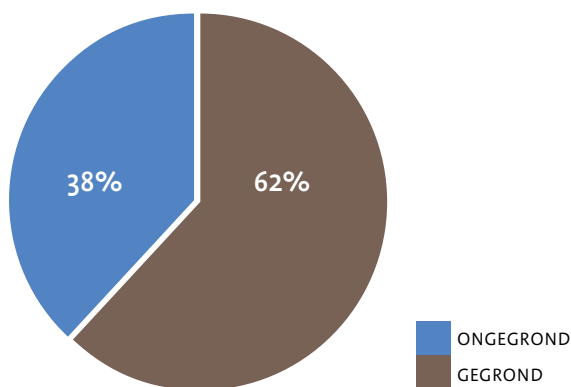
²⁶ in dit dossier 88 jaar en als enige van beide echtgenoten geplaatst in een rusthuis

FPD toekenningsdienst - ambtenarenpensioenen

De FPD heeft als kernopdrachten de toekenning van de werknemers- en ambtenarenpensioenen en de betaling van de werknemers, zelfstandigen- en ambtenarenpensioenen.

Deze afdeling is gewijd aan de toekenning van de ambtenarenpensioenen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Cumulatie van een overlevingspensioen in de regeling voor ambtenaren met inkomsten uit een beroepsactiviteit – Terugvordering van teveel uitbetaalde pensioenbedragen – Wijziging van het standpunt van de pensioendienst – Na interventie geen terugvordering meer

Dossier 27822

De feiten

Op 9 december 2015 wendt de mandataris van de heer Abbeels zich tot de Ombudsdienst Pensioenen met het volgende relaas.

De heer Abbeels is weduwnaar sinds 1994. Hij heeft recht op een overlevingspensioen in de openbare sector vanaf april 1994. Omdat hij een activiteit als kos-

ter – organist uitoefent, besliste de FPD sector ambtenaren het pensioen niet betaalbaar te stellen vanaf de ingangsdatum.

Echter vanaf augustus 1995 betaalt de FPD sector ambtenaren dit pensioen wel uit. Nochtans was er destijds geen enkele verklaring van betrokkene over een stopzetting van zijn activiteit of andere.

Op 5 oktober 2015 ontvangt hij een brief van de FPD sector ambtenaren waarin hem gemeld wordt dat hij de toegelaten grenzen in 2012 overschreden heeft met minstens 15 % en met minstens 25 % in 2013 en 2014.

De FPD sector ambtenaren vordert het pensioen voor de jaren 2012 tot en met 2014 terug en schorst het pensioen preventief vanaf 1 januari 2015.

De heer Abbeels begrijpt er niets van. Na zo'n 20 jaar tijdens dewelke hij het overlevingspensioen gecumuleerd heeft met inkomsten die boven de toegelaten grenzen lagen, meldt de FPD sector ambtenaren hem plots dat het pensioen niet meer betaald kan worden en dat hij bovendien een schuld heeft voor de jaren 2012 tot en met 2014.

Bedenkingen

Het overlevingspensioen kan met inkomsten uit een beroepsactiviteit gecumuleerd worden voor zover deze inkomsten bepaalde grensbedragen niet overschrijden.

Tot en met 2012 werd het overlevingspensioen geschorst zodra de inkomsten uit de beroepsactiviteit de toegelaten grens met minstens 15 % overschreden. Voor de jaren 2013 en 2014 werd het pensioen geschorst zodra de inkomsten minstens 25 % boven de toegelaten grens lagen. Vanaf 2015 wordt het pensioen geschorst voor zover de inkomsten de toegelaten grens met minstens 100 % overschrijden.

Sedert 2014 heeft de FPD sector ambtenaren toegang tot de multifunctionele aangiften van de werkgever. Dit betekent dat vanaf dan de FPD sector ambtenaren zelf kan nagaan of een gepensioneerde de toegelaten grenzen al dan niet overschrijdt zonder de melding van betrokkene of de werkgever af te wachten. Omdat de inkomsten van de heer Abbeels de toegelaten grenzen steeds overschreden, vorderde de FPD sector ambtenaren het pensioen volledig terug voor de jaren 2012 tot en met 2014.

Deze terugvordering steunt op artikel 96 van de wet van 28 juni 2013²⁷ dat stelt dat inzake de terugvordering van te veel uitbetaalde pensioenbedragen ingevolge het overschrijden van de toegelaten grenzen de verjaringstermijn op 3 jaar wordt gebracht en loopt vanaf 1 juni van het jaar volgend op de overschrijding van de grensbedragen. Daar de FPD sector ambtenaren de terugvordering aan betrokkene betekende in oktober 2015 kunnen in toepassing van dit artikel de bedragen vanaf 1 januari 2012 worden teruggevraagd.

Het College vroeg aan de FPD sector ambtenaren om meer uitleg. Wij vroegen in het bijzonder naar de reden waarom het pensioen vanaf augustus 1995 in betaling werd gesteld en naar de informatie die aan betrokkene hierover werd meegedeeld. Wij vroegen ook aandacht voor het feit dat wij eerder vaststelden dat de FPD sector werknemers in andere betalingsdossiers, waarin blijkt dat de pensioendienst aan de basis ligt van de (onterechte) betaling van het pensioen, geen bedragen terugvorderde.

De FPD sector ambtenaren deelt ons mee dat hij het dossier van de heer Abbeels opnieuw onderzocht.

Dit onderzoek gaf geen duidelijk aanwijsbare reden waarom het pensioen vanaf augustus 1995 in betaling werd gesteld. De FPD sector ambtenaren deelde ons mee dat het zeer waarschijnlijk is dat het overlevingspensioen betaalbaar werd gesteld omdat op dat ogenblik de beroepsactiviteit als koster - organist als een artistieke bezigheid gekwalificeerd werd waardoor deze activiteit onbeperkt kon gecumuleerd worden met het pensioen.

Later werd deze kwalificatie gewijzigd. Immers om als artistieke bezigheid gekwalificeerd te worden - wat een feitenkwestie is - moeten tegelijkertijd drie voorwaarden vervuld zijn:

- de activiteit moet scheppend of tot stand brengend zijn: hier wordt ook aanvaard dat de vertolkers van werken waarvan zij niet de auteurs zijn (uitvoerende kunstenaars) zoals een koster aan dit criterium voldoen vermits zij een specifieke inbreng hebben bij het tot stand brengen van een artistieke schepping. Betrokkene vervult duidelijk deze conditie;

²⁷ Programmawet van 28 juni 2013, artikel 96: "De termijn bepaald in artikel 59, § 1, van de wet van 24 december 1976 betreffende de budgettaire voorstellen 1976-1977 (noot van de Ombudsdienst Pensioenen: 6 maanden) wordt op drie jaar gebracht wanneer, in het kader van de toepassing van dit hoofdstuk, ten onrechte uitbetaalde sommen dienen te worden teruggevorderd als gevolg van het feit dat het bedrag van de inkomsten hoger ligt dan de door dit hoofdstuk bepaalde grensbedragen. Deze verjaringstermijn begint evenwel slechts te lopen vanaf 1 juni van het kalenderjaar dat volgt op dit waarin de overschrijding van de grensbedragen heeft plaatsgevonden."

- betrokkene mag de hoedanigheid van handelaar niet bezitten, wat in casu ook geen probleem stelt;
- de activiteit mag geen weerslag hebben op de arbeidsmarkt: dit betekent dat er niet mag gewedijverd worden op de arbeidsmarkt. En hier knelt het schoentje. Betrokkene ontvangt voor zijn activiteit als organist van de kerkfabriek een normale bezoldiging als werknemer waarvoor de kerkfabriek een multifunctionele aangifte heeft gedaan.

Verder is de verloning gebaseerd op de omzendbrief van de Minister van Justitie nr. 3/22.259 A van 23 januari 1989 betreffende de wedden van kerkbedienden, werklieden en koorknappen.

De heer Abbeels werd nooit ingelicht over de wijziging door de FPD sector ambtenaren en de FPD sector ambtenaren onderwierp zijn dossier nooit aan enig nader onderzoek omdat betrokkene niet meer geregistreerd stond als persoon met te controleren inkomsten. Dit tot de FPD toegang had tot de multifunctionele aangiftes.

Conclusie

De FPD sector ambtenaren erkent aan de basis te liggen van de ten onrechte uitbetaalde pensioenbedragen. Hij vorderde geen enkel pensioenbedrag terug.

Hiermee getuigt de FPD sector ambtenaren van een klantgerichte houding en neemt hij de verantwoordelijkheid op zich die volgt uit een vroeger handelen. Omdat het dossier nergens geregistreerd stond als een inzake cumulatie op te volgen dossier kon de FPD sector ambtenaren dit dossier niet detecteren. Door de toegang tot de gegevens van de Dmfa aangiftes van de werkgevers werd dit dossier in 2015 wel opgenomen in de lijst van te controleren dossiers.

Bovendien past dit in het kader van het gewettigd vertrouwen.

Het beginsel van het gewettigd vertrouwen betekent dat de burgers moeten kunnen rekenen op een duidelijk en wel omschreven gedragsregel in hoofde van de overheid en in principe ook op de beloften die zij in een concreet geval heeft gedaan.²⁸

²⁸ J. Jaumotte, *les Principes généraux du droit administratif à travers la jurisprudence administrative*, Brussel, Bruylant 1999, p. 687

Uit het vertrouwensbeginsel volgt dat de door de overheid opgewekte gerechtvaardigde verwachtingen van de burger in de regel moeten worden gehonoreerd.²⁹

Door de reeds betaalde pensioenbedragen niet terug te vorderen handelt de FPD sector ambtenaren in overeenstemming met deze rechtsprincipes en rechtspraak.

Omdat de heer Abbeels zijn rustpensioen had aangevraagd in november 2015 werd dit vanaf 1 december 2015 toegekend. Omdat hij reeds 65 jaar oud was, was het overlevingspensioen vanaf 1 januari 2015 volledig betaalbaar in toepassing van artikel 77/1 van de programmawet van 28 juni 2013.³⁰ Dit stelt dat vanaf 1 januari 2015 de cumulatie van een pensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit volledig toegelaten is vanaf 1 januari van het jaar van de 65ste verjaardag van betrokkene (of van het jaar waarin betrokkene een loopbaan van 45 jaar bereikt). Vanaf 1 december 2015 werd het betaalbare bedrag van het overlevingspensioen aangepast in toepassing van de cumulatierregels voor een rust- en een overlevingspensioen.

Mypension – P datum – Raming van pensioenrechten in verschillende sectoren – Cleaning van loopbaangegevens

Dossiers 29013 – 29233 en andere

De feiten

Mevrouw Eeckmans is 59 jaar oud en wenst een raming van haar pensioenrechten te bekomen. Zij heeft een gemengde loopbaan privé en in het onderwijs (1978 tot 2007). Sedert 2013 (zij was toen 55 jaar) probeert zij informatie te bekomen maar zij stuit telkens op dezelfde muur: de loopbaangegevens zijn niet beschikbaar.

Naar aanleiding van een vraag via Mypension hoopt zij vlugger geholpen te worden. Op 10 oktober 2016 ontvangt zij een bericht in haar mailbox van Mypension. Ook dit antwoord geeft haar niet meer inlichtingen. De FPD bevestigt haar dat aan haar laatste

²⁹ Cass. 14 juni 1999, A.C. 1999, nr. 352; 17 mei 1999, A.C. 1999, nr. 285

³⁰ Programmawet van 28 juni 2013, artikel 77/1: "De persoon die één of meerdere rustpensioenen of één of meerdere rust- en overlevingspensioenen geniet, mag deze pensioenen onbeperkt cumuleren met beroepsinkomsten vanaf 1 januari van het kalenderjaar waarin hij de leeftijd van 65 jaar bereikt."

werkgever (departement onderwijs van de Vlaamse gemeenschap) gevraagd werd om de loopbaangegevens in te voeren. Pas daarna zullen deze gegevens in het overzicht van de loopbaan via Mypension zichtbaar zijn. De FPD meldt verder dat de procedure enkele maanden kan duren.

Mevrouw Eeckmans weet niet meer wat ze nog kan doen. Zij wendt zich tot de Ombudsman.

Bedenkingen

Het elektronisch loopbaanoverzicht openbare sector bestaat nog maar sedert 1 januari 2011 (Capelo). De werkgevers waren verplicht om de historische gegevens, deze van vóór 1 januari 2011, in te geven in dit elektronisch dossier vóór eind 2015 voor de personeelsleden die nog in dienst waren.

Voor de personeelsleden die hun loopbaan beëindigden vóór 1 januari 2011 geldt eveneens de verplichting om de historische loopbaangegevens in het elektronisch dossier in te brengen. Evenwel voor deze categorie bepaalt artikel 146 van de wet van 29 december 2010 houdende diverse bepalingen dat de loopbaan gegevens moeten ingegeven worden "binnen de termijn van een maand vanaf de ontvangst van een aanvraag om rustpensioen".

Dit betekent dat nog heel wat loopbaangegevens niet in het elektronisch dossier zijn ingebracht omdat er door betrokkenen nog geen pensioenaanvraag (of vraag tot raming) werd ingediend. De gegevens die voorkomen in Mypension zijn in deze gevallen dan ook niet volledig.

Dit blijkt uit het dossier van mevrouw Eeckmans. De FPD sector ambtenaren deelde haar immers begin oktober 2016 mee dat hij nog wachtte op haar loopbaangegevens.

Door de interventie van de Ombudsman kwam het dossier wel in een stroomversnelling terecht. Op 21 november 2016 heeft de FPD sector ambtenaren haar de P datum (dit is de vroegst mogelijke pensioendatum) bevestigd en haar een raming van haar pensioen in de openbare sector op die datum bezorgd. Uit deze gegevens blijkt dat mevrouw Eeckmans pas op haar 65ste, februari 2023, met pensioen kan.

In andere gevallen heeft het niet volledig zijn van een dossier meer gevolgen voor betrokkene. Getuige hiervan het verzoek van mevrouw Fierens. Zij heeft

een tijd in de privé gewerkt en werd nadien vast benoemd ambtenaar bij de stad Antwerpen. Toen zij inlichtingen vroeg over haar P datum merkte zij dat deze verschillend was in de openbare sector en in de werknemersregeling. Zij kon op 1 augustus 2016 met pensioen in de privé sector maar pas op 1 augustus 2017 als ambtenaar.

Mevrouw Fierens zette haar loopbaan na 1 augustus 2016 verder maar bleef zich toch vragen stellen. Uit informatie bleek dat de FPD sector werknemers rekening hield met een periode van tijdelijke onderbreking van de beroepsloopbaan om een kind jonger dan 6 jaar op te voeden.³¹ Omdat deze periode niet voorkwam op de individuele rekening hield Ethias met deze periode geen rekening,³² vandaar het verschil van 1 jaar in de P datum.

Nadat de FPD sector werknemers de loopbaan had aangevuld met de periode kinderopvang paste Ethias de P datum aan. Mevrouw Fierens kon in beide sectoren op 1 augustus 2016 met pensioen.

Omdat zij ondertussen haar loopbaan als ambtenaar had verder gezet, opteerde mevrouw Fierens ervoor om haar beide pensioenen te laten ingaan vanaf 1 januari 2017.

Wellicht had mevrouw Fierens onmiddellijk een correcte beslissing ontvangen van haar P datum in de openbare sector als haar loopbaan volledig was geweest of als de pensioendienst een grondiger onderzoek van haar loopbaan had gedaan. Het was immers duidelijk dat haar loopbaan gedurende een jaar onderbroken was. De vraag werd niet gesteld wat mevrouw Fierens in die periode heeft gedaan.

Hoewel de inlichtingen aan betrokkene, gelet op de P datum, voor de pensioendiensten in sommige gevallen minder dringend lijken, ervaart de burger die de vraag stelt dit helemaal anders. Voor hem is een antwoord binnen een redelijke termijn belangrijk, om niet te zeggen noodzakelijk. Dit is de vraag die hem

³¹ Koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenen: Artikel 4, § 2, 3de lid stelt dat bij het berekenen van het aantal aanneembare jaren voor de loopbaanvoorwaarde wordt rekening gehouden met een periode van maximaal 3 jaar voor de opvang van kinderen van het gezin jonger dan 6 jaar waarvoor kinderbijslag wordt genoten voor zover betrokkene binnen de 5 jaar na het begin van de onderbreking terug als werknemer werkt en dit gedurende minstens 312 dagen.

³² Wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen: Artikel 46, §1, 2de lid, 1° stelt dat voor de loopbaanvoorwaarde in de openbare sector eveneens de kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend op een vervroegd pensioen in de regeling van de werknemers of in een ander wettelijk Belgisch pensioenstelsel worden in aanmerking genomen.

bezig houdt en wanneer hij hierop geen antwoord krijgt voelt hij zich benadeeld. Blijft het antwoord te lang uit (in dit geval meerdere jaren) dan is het vertrouwen in de administratie zoek en blijft hij gefrustreerd achter.

Mypension is nog steeds in volle ontwikkeling en in de loop van 2016 werd voor vele burgers de P datum beschikbaar. Toch zijn er nog heel wat personen waarvoor deze P datum niet zichtbaar is omdat ofwel niet alle gegevens van de loopbaan beschikbaar zijn of omdat er anomalieën worden vastgesteld. Wanneer deze personen zich tot de pensioendienst wenden, moet hun vraag snel en accuraat in behandeling worden genomen.

Wij dringen er dan ook, voornamelijk bij de FPD sector ambtenaren op aan om hiervan werk te maken, ook al ligt de verantwoordelijkheid wettelijk bij de werkgever van de overheidsdiensten.

Dit sluit nauw aan bij onze vaststellingen in het jaarverslag 2013, p. 98. Deze bespreking handelde over de verwerking van de pensioenaanvragen die niet altijd binnen de door het Handvest van de sociaal verzekerde voorziene termijnen gebeurde. Wij stelden toen vast dat de lange behandelingstermijn voor vele gepensioneerden reden was tot ongerustheid en leidde tot veelvuldige vragen van informatie aan de FPD sector ambtenaren.

Jammer genoeg dienen wij vast te stellen dat ook in 2016 de Ombudsdienst Pensioenen regelmatig geconfronteerd werd met klachten over de behandelingstermijn door de FPD sector ambtenaren. Wij stellen vast dat de FPD sector ambtenaren nog al te vaak de pensioenbeslissingen verstuurt net voor de ingangsdatum van het pensioen met als gevolg dat bij een gemengde loopbaan de beslissingen in de werknemers- en zelfstandigenregelingen vaak pas te laat kunnen genomen worden.

Komen we even terug op het dossier van mevrouw Eeckmans.

Wij stelden vast dat zij in 2014 een raming van de FPD sector werknemers had ontvangen met een berekening van haar pensioen als werknemer op 65 jaar. Echter, deze berekening omvat ook de periodes tijdens dewelke mevrouw Eeckmans als contractueel tewerkgesteld was in het onderwijs. De pensioenbijdragen voor deze periode werden terecht in de regeling voor werknemers gestort.

Deze contractuele diensten worden evenwel ingevolge een constante jurisprudentie opgenomen in de berekening van het pensioen in de openbare sector. De bijdragen die voor haar contractuele prestaties in het onderwijs in de werknemersregeling werden gestort, moeten overgedragen worden naar de openbare sector. Hierdoor zullen de contractuele diensten verdwijnen uit de pensioenberekening in de werknemersregeling.

Dit betekent dat wanneer mevrouw Eeckmans zou besluiten dat haar totale pensioen de som is van de geraamde bedragen zij bedrogen uit zou komen.

Wij hebben dan ook aan mevrouw Eeckmans aangeraden om de raming die zij ontvangen heeft van de FPD sector ambtenaren te bezorgen aan de FPD sector werknemers met de vraag haar een nieuwe raming als werknemer te bezorgen.

Dit is momenteel de enige manier om een correcte raming in beide sectoren te ontvangen. Echter, het feit dat beide pensioenen beheerd worden door een zelfde instelling zou volgens ons het mogelijk moeten maken dat in het geval van een gemengde loopbaan er een betere coördinatie ontstaat tussen de pensioendiensten. De raming van het ene stelsel zou automatisch moeten worden overgemaakt aan het andere stelsel. Dit laatste stelsel zou dan automatisch moeten overgaan tot het maken van een aangepaste raming rekening houdende met de raming in het andere stelsel.

De pensioenmotor wordt voorgesteld als een win-win situatie voor de burger en de pensioendiensten. Hij omvat een gemeenschappelijke gegevensdatabank, een berekeningsmotor per instelling en een orchestrator om de uitwisseling van de bruto gegevens en de geconsolideerde gegevens te beheren, naast een gemeenschappelijke interface (Mypension).

Deze pensioenmotor maakt het op termijn (men spreekt van eind 2017) mogelijk voor de burger om online een simulatie te maken van zijn toekomstig pensioen. De burger die deze simulatie maakt met de loopbaangegevens zoals deze nu voorkomen in de bestanden zou wel eens voor onaangename verrassingen kunnen komen te staan wanneer hij zijn uiteindelijke totale pensioenbedrag betekend krijgt van de pensioendiensten.

Het is dan ook noodzakelijk dat de loopbaangegevens “gekuist” worden.

In de bestuursovereenkomst 2016-2018 van de FPD sector werknemers (de bestuursovereenkomst werd opgemaakt tussen de vroegere RVP en de Federale overheid):

“Via de pensioenmotor realiseert de RVP samen met de andere pensioeninstellingen stelseloverschrijdende controles bij het samenstellen van een unieke pensioenloopbaan en de daaruit voortvloeiende rechten.

De stelseloverschrijdende controle moet op termijn ook toelaten om loopbaantransferten tussen verzekeringsstelsels te optimaliseren.

Op basis van interne controles zal de RVP op termijn in staat zijn tegenstrijdigheden pro actief – dus zonder reactie van de burger of zijn pensioenaanvraag af te wachten – op te lossen.

Voor de wijze waarop dit pro actief dossierbeheer gestalte krijgt werkt de RVP voor het einde van de deze overeenkomst een methodologie uit.”

In antwoord op een vraag van de heer Georges Gilkinet over de werking van Mypension antwoordde de Minister van Pensioenen:

“Vanaf de leeftijd van 55 jaar kan men een raming van zijn pensioen aanvragen. Vanaf 2017 zal men met de toekomstige versie van Mypension.be echter niet alleen de ingangsdatum maar ook het pensioenbedrag kunnen berekenen.

Tegen de meegedeelde ramingen is er geen beroep bij de arbeidsrechtbank mogelijk maar als de administratie klaarblijkelijk onjuiste informatie zou meedelen, kunnen er schadeclaims bij het gerecht worden ingediend.”³³

³³ Kamer van Volksvertegenwoordigers, Commissie van Sociale Zaken, 4de zitting van de 54ste zittingsperiode, CRIV 54, Com 496, p. 34 (28 september 2016). Gelet op het feit dat het Integraal Verslag een vertaald beknopt verslag van de toespraken bevat, geven wij hier ook het antwoord van de Minister in het Frans weer: “Je vous informe cependant que mon administration travaille intensivement sur la prochaine version de mypension.be qui, en 2017, permettra le calcul non seulement de la date de prise de cours, mais également du montant de la pension de retraite.

Contrairement aux décisions prises par l’administration lors de l’introduction d’une demande de pension, les estimations communiquées ne sont pas susceptibles d’un recours devant un tribunal du travail. Il n’en reste pas moins que l’administration ne peut délivrer des informations qui seraient manifestement inexactes, et ce sous peine d’actions judiciaires en dommages et intérêts. C’est pour cette raison que le Service fédéral Pensions a mis en place différents contrôles internes qui ont pour but de vérifier l’exactitude des carrières prises en compte.”

Conclusie

Het College looft de inspanningen van de pensioen-diensten om de burger zo goed mogelijk in te lichten met gebruik van alle mogelijke middelen en dan voornamelijk de uitgebreide mogelijkheden die Mypension biedt.

Het College vestigt evenwel de aandacht op het gevaar dat soms nog schuilt in de online tool die de pensioenmotor wil aanbieden.

Zonder de nodige controles op de gegevens zouden sommige gepensioneerden, en vooral deze met een gemengde loopbaan, inzake het pensioenbedrag dat zij mogen verwachten een foutief – vooral te gunstig – beeld kunnen bekomen.

Zijn niet alle gegevens in het loopbaanoverzicht opgenomen, omdat betrokkene bijvoorbeeld vóór 1 januari 2011 de openbare sector heeft verlaten, dan kan dit tot gevolg hebben dat de vroegst mogelijke pensioendatum in Mypension later ligt dan de werkelijk mogelijke P datum wat dus voor betrokkene een te negatief beeld kan geven over zijn P datum.

De disclaimers die vermeld worden in de online tools maken de wrange nasmaak wanneer men op basis van foutieve ramingen een beslissing neemt om met pensioen te gaan of wanneer men vaststelt dat men reeds eerder met pensioen had kunnen gaan er niet minder op.

Het College roept dan ook op om de in Mypension aanwezige loopbaangegevens aan alle mogelijke controles te onderwerpen en te cleanen waar nodig.

Daarnaast roept het College de wetgever op om na te denken over een aanpassing van artikel 146 en 147 van de wet van 29 december 2010 houdende diverse bepalingen. Het feit dat de historische gegevens van de ambtenarenloopbaan die beëindigd werd vóór 1 januari 2011 door de werkgever pas binnen de maand na de pensioenaanvraag in het elektronisch dossier moeten ingebracht worden kan tot gevolg hebben dat de loopbaan in Mypension onvolledig is. Het voorzien van een verplichte input van de historische loopbaangegevens binnen een redelijke termijn kan hieraan verhelpen.

Momenteel slaagt de FPD sector ambtenaren er in principe in om, wanneer hij beschikt over alle loopbaangegevens, binnen de 4 maanden na de aanvraag – wij stellen vast dat dit vaak sneller gebeurt - de burger in te

lichten over het feit of hij al dan niet zijn pensioen kan bekomen op de aangevraagde datum.

Wij herhalen nogmaals onze oproep uit het Jaarverslag 2013 aan de FPD sector ambtenaren om zijn werkwijze zo aan te passen dat de burger de pensioenbeslissing zo snel mogelijk na zijn aanvraag zou kunnen bekomen. De burger verwacht immers snel zekerheid te kunnen hebben over zowel zijn P datum als het bedrag van zijn toekomstig pensioen.

Indien dit echter niet mogelijk zou zijn binnen een korte termijn vragen wij aan de FPD sector ambtenaren tenminste op korte termijn zijn werkwijze aan te passen en op het ogenblik van het melden van de P datum aan betrokkene de FPD sector werknemers (of het RSVZ) in te lichten over deze pensioendatum en de beschikbare aangenomen loopbaan zodat ook die dienst(en) kan/kunnen beslissen of de burger al dan niet zijn pensioen in de werknemersregeling (of als zelfstandige) op hetzelfde tijdstip kan bekomen.

Voor de burger heeft het College volgende tip. Wij raden de burger aan om bij het consulteren van Mypension of op het ogenblik dat hij een raming van zijn pensioen ontvangt of nog, wanneer hij in de openbare sector een loopbaanoverzicht ontvangt om de gegevens van zijn loopbaan nauwkeurig na te kijken en melding te maken van elke onvolledigheid of twijfel die hij heeft. Dit geeft de pensioendienst de mogelijkheid om de loopbaangegevens nauwkeurig te onderzoeken en eventueel aanpassingen te doen. Ook kan er op dat moment een dialoog met de burger over zijn loopbaangegevens ontstaan die kan leiden tot een volledig en correct dossier wat de behandeling van het pensioendossier ten goede komt.

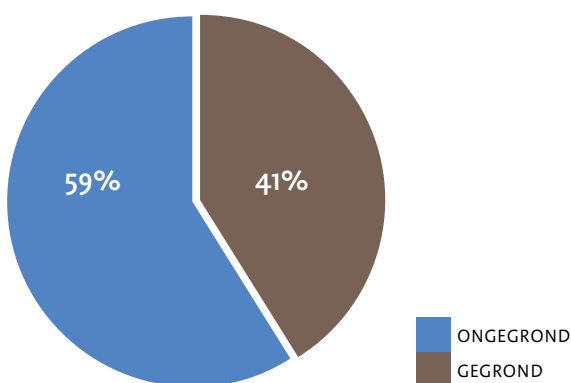
Stelt de pensioendienst op het ogenblik van het onderzoek van het pensioendossier een hiaat in de loopbaan vast en is hiervoor geen verklaring aanwezig in het dossier dan mag men van een efficiënte overheid verwachten dat hij spontaan met de burger contact opneemt om meer inlichtingen te bekomen. Het College stelt vast dat de pensioendiensten inspanningen doen om de burger te raadplegen wanneer zij onvolledigheden in de loopbaan vaststellen. Wij menen dat dit een automatisme zou moeten zijn bij elke dossierbeheerder. Misschien bestaat zelfs de mogelijkheid om via het berekeningsprogramma de dossierbeheerder attent te maken op onvolkomenheden in de loopbaan (bijvoorbeeld voor bepaalde jaren geen loopbaan aanwezig in de samengevoegde en gecleande loopbaangegevens).

FPD betalingsdienst werknemerspensioenen

De FPD heeft als kernopdrachten de toekenning van de werknemers- en ambtenarenpensioenen en de betaling van de werknemers, zelfstandigen- en ambtenarenpensioenen.

Deze afdeling is gewijd aan de betaling van de werknemers- en zelfstandigenpensioenen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

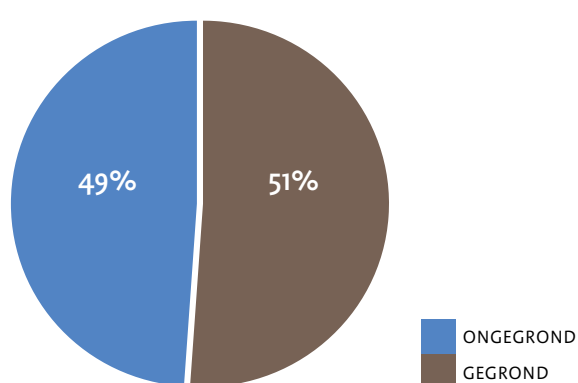

FPD betalingsdienst ambtenarenpensioenen

De FPD heeft als kernopdrachten de toekenning van de werknemers- en ambtenarenpensioenen en de betaling van de werknemers, zelfstandigen- en ambtenarenpensioenen.

Deze afdeling is gewijd aan de betaling van de ambtenarenpensioenen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Vergoedingspensioen en opsluiting in de gevangenis

Dossier 28582

De feiten

De heer Christiaensen is reeds opgesloten in de gevangenis vanaf 1 februari 2006. Hij ontvangt zijn vergoedingspensioen niet.

Echter, in februari en maart 2016 wordt zijn vergoedingspensioen wel uitbetaald.

Vanaf april 2016 schorst de FPD sector ambtenaren opnieuw de betaling van zijn vergoedingspensioen omdat hij nog steeds van zijn vrijheid beroofd is.

De heer Christiaensen meent dat deze schorsing niet terecht is. Hij meent dat hij zijn straf heeft uitgezeten en elk moment kan vrijkomen. Hij wenst dan ook zijn pensioenbedrag te ontvangen en richt zich tot de Ombudsman.

Bedenkingen

Het vergoedingspensioen werd aan de heer Christiaensen toegekend in 1989 ingevolge een arbeidsongeval als militair.

Artikel 53 van de gecoördineerde wetten op de vergoedingspensioenen stelt dat het vergoedingspensioen onder andere wordt geschorst gedurende de ganse duur van de opsluiting wanneer deze tenminste 2 jaar bedraagt en werd uitgesproken voor een misdaad of een misdrijf.

De wet voorziet niet in een procedure voor het opnieuw in betaling stellen van het pensioen na een gevangenisstraf.

Ingevolge zijn veroordeling tot een gevangenisstraf van 10 jaar werd het vergoedingspensioen van de heer Christiaensen geschorst vanaf 1 februari 2006.

Het pensioen van de heer Christiaensen werd door de FPD sector ambtenaren automatisch weer in betaling gesteld na afloop van de periode van 10 jaar te rekenen vanaf de datum van schorsing zich baserend op het vonnis waarbij betrokkene tot een gevangenisstraf van 10 jaar veroordeeld werd.

De FPD sector ambtenaren ging er bijgevolg vanuit dat betrokkene terug in vrijheid werd gesteld. In casu was dit niet het geval omdat de heer Christiaensen in beroep werd veroordeeld tot 13 jaar celstraf. De FPD werd van dit arrest niet op de hoogte gebracht.

Over de te volgen procedure betreffende het opnieuw in betaling stellen van een pensioen antwoordde de toenmalige Minister van Pensioenen in 2004 op een parlementaire vraag³⁴ dat het pensioen opnieuw in betaling gesteld kan worden op eenvoudige vraag van betrokkene. De administratie informeert zich bij de strafinrichting en bij het bevoegde Hof of de bevoegde Rechtbank.

De FPD sector ambtenaren volgde deze procedure niet bij het opnieuw in betaling stellen van het pensioen van de heer Christiaensen. Hij verneemt nadat het pensioen opnieuw betaald werd dat betrokkene nog steeds van zijn vrijheid beroofd is. Daarop stopt hij de betaling van het pensioen vanaf mei 2016.

³⁴ Vr. en Antw. Kamer, 21 juni 2004, 5711-5713 (Vr. nr. 25 van 21 april 2004 van G. VAN GOOL)

De strafinrichting bevestigt op vraag van de FPD sector ambtenaren begin mei 2016 dat betrokkene nog steeds opgesloten is.

Conclusie 1

De nieuwe schorsing van het pensioen is terecht. Betrokkene is immers nog opgesloten.

De FPD sector ambtenaren ging onzorgvuldig tewerk bij het weer in betaling stellen van het pensioen vanaf februari 2016. De wetgeving inzake vergoedingspensioenen voorziet niet in een specifieke regeling voor het weer in betaling stellen van het pensioen na schorsing wegens opsluiting in de gevangenis. Toch mag men verwachten dat de FPD als een voorzichtige huisvader zich ervan vergewist of betrokkene in vrijheid is gesteld alvorens de betaling weer op te starten. Dit is overigens de te volgen werkwijze die door de Minister van Pensioenen in 2004 bevestigd werd.

Een structurele oplossing zou uiteraard de voorkeur genieten.

Op een schriftelijke vraag betreffende de betaling van werkloosheidsvergoedingen aan gedetineerden antwoordde de heer Kris Peeters, Minister van Werk op 28 april 2016 dat de oplossing erin bestaat dat de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid de informatie betreffende de detentie van personen automatisch krijgt van de FOD Justitie en ze ook automatisch doorgeeft aan de RVA. Hij vervolgde dat hij inzake andere sociale uitkeringen overleg zou plegen met zijn collega's in de Regering.³⁵

Sedert januari 2015 beschikt Justitie over het computerprogramma Sidis suite. Het gaat om een gecentraliseerd elektronisch dossier met essentiële informatie en zorgt voor een efficiënter beheer van de bewegingen van gedetineerden.

Deze gegevensbank kan gelinkt worden aan andere gegevensbanken en laat toe om online (en in real-time) informatie uit te wisselen met andere diensten die deze gegevens nodig hebben. Hoewel hier uiteraard in eerste instantie gedacht werd aan andere diensten van Justitie of de gemeenschappen die deze informatie nodig hebben creëert Sidis suite een mogelijkheid om ook in de sociale zekerheid de up to date gegevens beschikbaar te hebben.

³⁵ Vr. en Antw. Kamer, Vraag van de heer Filip Dewinter en mevrouw Carina Van Cauwer, 2015 – 2016, PLEN 108, p. 14

Sinds maart 2016 worden de gemeenten per mail ingelicht over de toestand van de gedetineerden in hun gemeente en kan de Politie rechtsreeks Sidis suite consulteren.

Uit deze centrale gegevensbank, zo stelde de heer Kris Peeters, Minister van Werk, in zijn antwoord kan de FOD Justitie lijsten trekken en die overmaken aan de RVA. Hierdoor is het voor de RVA mogelijk om zelf na te gaan of er gedetineerden zijn die een werkloosheidsuitkering ontvangen. Bovendien bevestigt de Minister van Werk dat er inspecteurs ter plaatse zullen gestuurd worden.

Van een moderne overheid mag men verwachten dat ook andere instellingen die deze gegevens in de uitvoering van hun taken nodig hebben, deze kunnen bekomen. In het geval van de diensten die sociale uitkeringen verstrekken die geschorst worden bij detentie zou een raadpleging via de KSZ aangewezen zijn. Dit vermijdt dat de instelling deze gegevens moet opvragen bij de gevangenen of de rechtbanken wat dan weer aanleiding geeft tot een correctere betaling van de sociale uitkeringen.

Deze nieuwe procedure wordt momenteel ingevoerd bij de RVA. De FPD bevestigde ons dat hij deel uit maakt van de werkgroep die deze procedure moet instellen voor zowel de RVA als de FPD en dit in samenwerking met de KSZ. De werkelijke invoering wordt voorzien voor in de loop van 2017.

Conclusie 2

De bedragen die betrokkene ontvangen heeft tijdens de maanden januari en februari 2016 kunnen door de FPD worden teruggevorderd.

Artikel 17 van het Handvest van de sociaal verzekerde stelt dat wanneer de instelling vaststelt dat er een materiele of juridische vergissing aan een beslissing kleeft, neemt hij een nieuwe beslissing neemt die ingaat op de datum waarop de verbeterde beslissing uitwerking heeft. Deze beslissing heeft echter slechts uitwerking voor de toekomst wanneer het bedrag van het voordeel verminderd wordt. Deze regel vindt echter geen toepassing wanneer betrokkene wist of moest weten dat hij geen recht heeft op de betaling van het vergoedingspensioen.

Men kan bezwaarlijk in dit geval stellen dat de heer Christiaensen niet wist of moest weten dat hij geen recht had op het vergoedingspensioen. Hij had im-

mers reeds gedurende 10 jaar dit vergoedingspensioen niet ontvangen omdat hij in de gevangenis verbleef.

Conclusie 3

Het College wenst naar aanleiding van het onderzoek van dit dossier zijn conclusie uit zijn Jaarverslag 2007³⁶ met betrekking tot de schorsing van het recht om een vergoedingspensioen te verkrijgen of te genieten te herhalen.

Wij vermeldden toen in ons Jaarverslag:

“Door middel van de wet van 25 april 2007 is de wetgever overgegaan tot een harmonisatie van de reglementeringen (rust- en overlevingspensioen als werknemer en zelfstandige; burgerlijk, kerkelijk en militair rust- en overlevingspensioen) betreffende het behoud van het pensioen (en de schorsing ervan na 12 maanden) in het geval van opsluiting.

Deze harmonisering laat meteen toe om rekening te houden met nieuwe situaties zoals de mogelijkheid om een straf thuis uit te zitten door middel van een elektronische enkelband. (...)”

Verder stelde het College vast dat *“de harmonisering de vergoedingspensioenen niet heeft opgenomen. Dit voordeel kan niet terug in betaling gegeven worden bij de in vrijheidstelling voor het einde van de gevangenisstraf.”* (bijvoorbeeld bij een elektronische enkelband)

³⁶ JV 2007, Militair pensioen – Schorsing van het pensioen bij opsluiting – Wijziging van de wetteksten in 2007 – Praktische gevolgen – Vroegere bepalingen behouden voor de vergoedingspensioenen, Conclusie 2, p.104

Fusie van RVP en PDOS tot de Federale Pensioendienst – Betere “interne” gegevensuitwisseling – Voordeel voor de gepensioneerde

Dossier 28473

De feiten

De FPD sector ambtenaren kende aan de heer Laeremans een overlevingspensioen toe. Hij vulde de noodzakelijke documenten om de betaling te bekomen in en stuurde deze aan de FPD sector ambtenaren toe.

In januari 2016 ontving hij de schriftelijke melding dat hij zijn pensioen een eerste keer zou ontvangen eind februari 2016. Echter eind februari 2016 was er geen pensioen gestort.

Op zijn vraag over het uitblijven van de betaling meldde de FPD sector ambtenaren hem dat er een fout was begaan en dat hij zeker einde maart 2016 het pensioen zou ontvangen. In april zouden dan de achterstallen volgen.

Omdat hij einde maart geen pensioen ontvangen had, vroeg hij op 4 april 2016 via mail meer informatie. De FPD sector ambtenaren deelde hem mee dat volgens de betalingslijnen in de PC de betaling einde maart was uitgevoerd. Er werd nogmaals bevestigd dat hij op 11 april 2016 de achterstallen zou ontvangen.

Op 12 april 2016 deelt de FPD sector ambtenaren hem echter mee dat hij een formulier voor uitbetaling op een buitenlandse rekening zou ontvangen. Pas nadien zal zijn pensioen betaald worden op zijn buitenlandse rekening. Hij vroeg dit document in het Engels gelet op het feit dat hij in Amerika woont.

Op 25 april 2016 heeft hij nog steeds geen formulier ontvangen en bijgevolg ook nog steeds geen pensioen. Een week later richt hij zich tot de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

De heer Laeremans had van de FPD sector ambtenaren een reeks documenten ontvangen die bij elk onderzoek van een nieuw pensioen aan de betrokkenen worden gestuurd. In deze bundel bevond zich ook een document voor de uitbetaling van het pensioen op rekening. Dit document was echter enkel geldig voor een betaling op een Belgische rekening (zie deel 3 aanbevelingen en suggesties).

Betrokkenen die in het buitenland wonen en hun ambtenarenpensioen op een buitenlandse rekening wensen te ontvangen moeten een specifiek formulier door hun bank laten invullen met vermelding van de gegevens. Daarnaast moesten zij tot einde maart 2016 een maandelijks levensbewijs indienen (zie deel 3 aanbevelingen en suggesties).

De heer Laeremans had het specifieke formulier voor betaling op een buitenlandse rekening niet ontvangen.

Uit ons onderzoek blijkt dat het document, waarnaar de heer Laeremans verwijst als het document waarin hem eind januari 2016 de betaling van het pensioen eind februari 2016 bevestigd werd, het betalingsbericht is dat door de toekenningsdiensten aan betrokkenen wordt verzonden op het moment dat de betaalopdracht wordt doorgegeven aan de betaaldienst.

Verder blijkt dat de eerste contacten die betrokkene had met de FPD sector ambtenaren betreffende de betaling van zijn pensioen gericht waren aan de toekenningsdiensten van de FPD sector ambtenaren. Deze diensten hebben geen toegang tot de volledige informatie inzake de betaling van het pensioen. Uit de informatie die zij kunnen consulteren bleek dat het pensioen in de betaaldiensten was ingegeven en dat er een betaling werd uitgevoerd.

In werkelijkheid was de betaling overgemaakt aan de dienst die de betalingen in het buitenland verzorgt. Omdat deze dienst niet over de noodzakelijke documenten beschikte werd het pensioen niet gestort op de rekening van de heer Laeremans.

Op 12 april 2016 kreeg hij dan de correcte inlichtingen van de betaaldienst. Hij moest nog een document overmaken, ondertekend door zijn buitenlandse bank.

De heer Laeremans had dit document eind april 2016 nog niet ontvangen.

Wij vroegen aan de FPD sector ambtenaren om dit dossier, gelet op de verschillende bevestigingen die betrokkene had ontvangen over de betaaldatum van zijn pensioen, te onderzoeken en te regulariseren.

De FPD sector ambtenaren consulteerde bij dit nieuwe onderzoek ook de betaalbestanden van de FPD sector werknemers. In deze bestanden was een formulier voor de uitbetaling op een buitenlandse rekening terug te vinden. De FPD sector werknemers had dit ontvangen op 19 oktober 2015.

De FPD sector ambtenaren besliste om dit formulier als geldig formulier in zijn betaalbestanden in te voeren. Op 9 mei 2016 werd de betaalopdracht voor de pensioenen van februari, maart en april 2016 gegegeneerd. Op 13 mei 2016 werd de uitbetaling naar de buitenlandse rekening uitgevoerd.

Conclusie

Het College pleit al jaren voor een nauwe samenwerking tussen de verschillende pensioendiensten en het gebruik van de verklaringen of attesten waarover een pensioendienst beschikt door de andere pensioendienst. Ook en misschien wel vooral inzake betaling kan dit een tijdswinst opleveren.

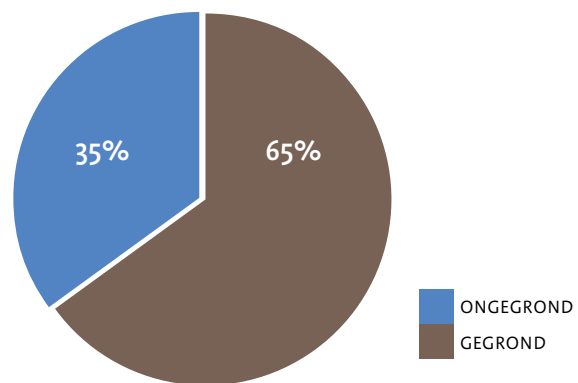
Het College betreurt het tijdsverlies dat dit dossier nog kende. Toch is dit dossier voor het College een schoolvoorbeeld van de nauwere samenwerking tussen pensioendiensten. Door het aanvaarden door de FPD sector ambtenaren van een attest dat beschikbaar is in het werknemersstelsel kon het dossier in het ambtenarenstelsel sneller gedeblokkeerd worden. Dit komt uiteraard ten goede aan de gepensioneerde.

Het College is ervan overtuigd dat de fusie tussen de RVP en de PDOS tot de FPD een nauwere samenwerking mogelijk maakt en dat er steeds meer gebruik zal gemaakt worden van de in het andere stelsel beschikbare informatie.

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der zelfstandigen (RSVZ)

Deze pensioendienst kent het pensioenrecht toe aan gewezen zelfstandigen. Zoals hoger vermeld verzekert de FPD de betaling van deze toegekende pensioenrechten van de zelfstandigen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Kwartaal waarin de zelfstandige 65 jaar wordt en zijn activiteit stopzet – Geen bijdrageplicht – Invloed op pensioen

Dossier 28224

De feiten

De heer Delvaux wenst zijn pensioen als zelfstandige te nemen vanaf 1 januari 2016 (65 jaar). Hij meldt dit aan het RSVZ in oktober 2014. Het RSVZ neemt een voorlopige beslissing op 12 augustus 2015.

Echter zijn Sociaal verzekeringsfonds is niet op de hoogte van het feit dat hij zijn zelfstandige activiteit stopt. Daarom vraagt het Sociaal Verzekeringsfonds nog de betaling van de bijdragen van het laatste kwartaal van 2015.

Het Sociaal verzekeringsfonds betaalt deze bijdragen terug eind januari 2016 waarop het RSVZ het pensioen van de heer Delvaux herzielt en het laatste kwartaal van 2015 uit de berekening schrapt.

De heer Delvaux is hiermee niet akkoord en komt bij de Ombudsman aankloppen.

Bedenkingen

Wanneer betrokkene aan de Ombudsdienst Pensioenen uitleg vraagt over de reden waarom het laatste kwartaal van 2015 uit zijn loopbaan geweerd wordt, stuurt de Ombudsdienst Pensioenen deze klacht door naar de klachtendienst van het RSVZ vermits betrokkene voorafgaand zijn klacht nog niet bij het RSVZ kenbaar had gemaakt.

De klachtendienst van het RSVZ stelt dat de pensioendienst van het RSVZ zich gebaseerd heeft op een regularisatie van bijdragen doorgevoerd door het Sociaal Verzekeringsfonds van de heer Delvaux. De klachtendienst stelt dat voor de periode van 1 oktober 2015 tot en met 31 december 2015 de betaalde bijdragen lager zijn dan de minimumdrempel voor een beroepsactiviteit uitgeoefend na de pensioenleeftijd en derhalve niet in aanmerking mogen genomen worden voor de berekening van het pensioen. Voor nadere toelichting betreffende de bijdragen wordt de heer Delvaux verwezen naar zijn Sociaal verzekeringsfonds.

Deze verantwoording van de klachtendienst van het RSVZ is echter foutief. De correcte verantwoording is dat ingevolge artikel 15, § 2 van het koninklijk besluit nr. 38 de bijdragen niet verschuldigd zijn voor het kwartaal waarin de onderworpen de wettelijke pensioenleeftijd bereikt of als zelfstandige een vervroegd rustpensioen verkrijgt, op voorwaarde dat de betrokkene, in de loop van dat kwartaal, aan zijn beroepsbezigheid een einde stelt.

Het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen stelt in artikel 15 dat de bijdragen verschuldigd zijn bij vierden in de loop van ieder kalenderkwartaal en dat deze worden geïnd door het Sociaal verzekeringsfonds.

Artikel 15, § 2 stelt nochtans dat de bijdragen niet verschuldigd zijn voor het kwartaal waarin de onderworpen de wettelijke pensioenleeftijd bereikt of als zelfstandige een vervroegd rustpensioen verkrijgt, op voorwaarde dat de betrokkene, in de loop van dat kwartaal, aan zijn beroepsbezigheid een einde stelt.

Verder verplicht artikel 7 van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende het algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr 38 van 27 juli 1967 de sociaal verzekerde zijn Sociaal verzeke-

ringsfonds binnen de vijftien dagen in te lichten over de stopzetting van de activiteit. Betrokkene meldde aan het RSVZ in oktober 2014 dat hij zijn zelfstandige activiteit zal gestopt hebben vanaf 1 januari 2016 (derhalve stopzetting ten laatste op 31 december 2015 in het kwartaal tijdens hetwelke hij 65 jaar oud werd).

Het RSVZ nam op 12 augustus 2015 een voorlopige pensioenbeslissing. Hierin neemt het RSVZ ook het kwartaal tijdens hetwelke betrokkene zijn activiteit zal stoppen in aanmerking. Nochtans is het logischer dat bij een voorlopige beslissing geen voorschotbedrag toegekend wordt voor de loopbaangegevens waarover nog onduidelijkheden zijn. Dit teneinde te vermijden dat een voorschotbedrag toegekend wordt dat later dient teruggevorderd te worden. Het RSVZ had dan ook volgens ons beter een voorlopige beslissing genomen zonder rekening te houden met het laatste kwartaal van 2015. Betrokkene zou immers in dat kwartaal zijn activiteit stoppen, zoals hij gemeld had aan het RSVZ. Het Sociaal verzekeringsfonds had - gezien het nog niet op de hoogte was van het feit dat betrokkene zijn activiteit als zelfstandige stopzette ten laatste op 31 december 2015 - aan het RSVZ overgemaakt dat mag verondersteld worden dat de bijdragen voor het laatste kwartaal van 2015 zouden geïnd en betaald worden.

Rekening houdend met artikel 15, § 2 KB nr. 38 wist de dossierbeheerder van de pensioendienst van het RSVZ dat één van beide elementen (ofwel de stopzettingsdatum ofwel de nog te innen bijdragen voor het laatste kwartaal van 2015) niet correct is.

In een technische onderrichting van het RSVZ van 1 december 1980 wordt gesteld dat *“het Rijksinstituut de bij middel van het model 74 gedane verklaring waardoor de betrokkene zijn voornemen te kennen geeft iedere beroepsactiviteit stop te zetten, als juist te zijn aanvaardt. Het zal evenwel maatregelen nemen om de juistheid van deze verklaring op een latere datum te verifiëren.”*

Eenzijds doet het RSVZ, wanneer de gepensioneerde verklaart dat hij iedere zelfstandige beroepsactiviteit volledig zal stopzetten en wanneer dit feit nog niet kan geverifieerd worden omdat de datum van stopzetting nog niet bereikt is, beroep op de medewerking van het Sociaal verzekeringsfonds waarbij betrokkene is aangesloten om dit feit te controleren. Hiervoor wordt een formulier “model 74L” gebruikt dat aan het Sociaal Verzekeringsfonds wordt gezonden. Dit document werd door het RSVZ op 12 augustus 2015 aan het Sociaal verzekeringsfonds overgemaakt.

Anderzijds worden voor een nog actieve zelfstandige die de pensioenleeftijd bereikt in de maand december in Ecliz³⁷ de bijdragen voor het derde en vierde kwartaal van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin het pensioen ingaat als geldige bijdragen vermeld zonder te wachten of deze ook effectief betaald zijn vanaf het moment dat de bijdragen voor het tweede kwartaal van dat jaar betaald zijn zolang het gaat om een lid dat altijd zijn bijdragen regelmatig betaald heeft en waarvan men redelijkerwijze kan aannemen dat hij zijn bijdragen zal betalen.

Op basis van deze gegevens worden door de pensioendienst van het RSVZ definitieve pensioenbeslissingen getroffen. Dit teneinde te vermijden dat men steeds eerst een voorlopige en nadien een definitieve pensioenbeslissing dient te treffen. Deze praktijk, die heel wat administratieve rompslomp bespaart, wordt ten volle onderschreven door de Ombudsdienst Pensioenen.

Doch de Ombudsdienst Pensioenen onderschrijft de toepassing van deze administratieve praktijk niet in het geval dat de dossierbeheerder van de pensioendienst van het RSVZ met zekerheid weet dat de pensioenbeslissing die hij zal treffen niet correct kan zijn.

Op 4 december 2015 treft het RSVZ een definitieve pensioenbeslissing waarbij het laatste kwartaal van 2015 in de pensioenberekening wordt opgenomen. Dit ondanks het feit dat het RSVZ er door betrokkene over ingelicht was dat hij in principe zijn beroepsactiviteit zou stopzetten in het laatste kwartaal van 2015.

Het RSVZ had, gelet op de contradictie tussen de stopzettingsdatum van de beroepsactiviteit in het laatste kwartaal van 2015 en de vermelding in Ecliz dat de bijdragen van het laatste kwartaal van 2015 verondersteld worden betaald te worden, terug opnieuw contact moeten opnemen met het Sociaal verzekeringsfonds om na te gaan of betrokkene al dan niet zijn activiteit zou stopzetten.

Enkel nadat het Sociaal verzekeringsfonds de contradictie tussen de stopzettingsdatum en de vermelding dat de bijdragen voor het laatste kwartaal van 2015 zullen betaald worden had weggewerkt, kon het RSVZ met zekerheid een definitieve beslissing nemen.

Daar betrokkene zijn Sociaal verzekeringsfonds niet

³⁷ Databank met loopbaangegevens als zelfstandige. Deze bevat de vermelding van de sociale bijdragen betaald aan het Sociaal verzekeringsfonds.

ingelicht had over de stopzetting van activiteit heeft het Sociaal verzekeringsfonds gevraagd om de betaling van de bijdragen voor het laatste kwartaal 2015 (document dat betrokkene overmaakte aan de Ombudsdienst Pensioenen staat gedateerd op 29 oktober 2015). Dit ondanks het door het RSVZ aan het Sociaal verzekeringsfonds op 12 augustus 2015 overgemaakte document 74 L waarop vermeld stond dat betrokkene op 1 januari 2016 geen enkele activiteit meer uitoefende. De heer Delvaux betaalde deze bijdragen.

Volgens de documenten door betrokkene aan de Ombudsdienst Pensioenen overhandigd, meldt het Sociaal verzekeringsfonds schriftelijk aan betrokkene op 4 januari 2016 geïnformeerd te zijn over de stopzetting van zijn activiteit. Het Sociaal verzekeringsfonds bezorgde hem de nodige documenten (verklaring op eer) en vroeg hem om een bewijs van stopzetting over te maken. De heer Delvaux bezorgt deze documenten aan het Sociaal verzekeringsfonds op 12 januari 2016.

Eind januari 2016 stort het Sociaal verzekeringsfonds conform artikel 15, § 2 KB nr. 38 de bijdragen voor het laatste kwartaal van 2015 terug aan betrokkene. Daarop neemt het RSVZ op 19 februari 2016 een nieuwe beslissing. Het RSVZ neemt het laatste kwartaal van 2015 niet meer op in de pensioenberekening. Hij vermeldt in deze beslissing dat het gaat *“om een periode waarvoor verminderde bijdragen betaald werden voor een hoofdberoep uitgeoefend na de pensioenleeftijd”*. Het RSVZ past artikel 153 van het KB van 22 december 1967 (feit of element dat een vermindering van de prestaties zou veroorzaken) toe en vordert het toegekende pensioen voor het laatste kwartaal van 2015 terug met een verjaringstermijn van 6 maanden.

Volgens de Ombudsdienst Pensioenen geniet het de voorkeur artikel 152 van het KB van 22 december 1967 (dwaling omtrent het recht of de feiten) in plaats van artikel 153 van het KB van 22 december 1967 (feit of element dat een vermindering van de prestaties zou veroorzaken) toe te passen. Artikel 152 moet immers niet alleen toegepast worden wanneer het RSVZ een fout begaat (dossierbeheerder die weet dat de pensioenbeslissing die hij treft foutief zal zijn) maar ook indien een ander organisme zoals het Sociaal verzekeringsfonds fouten begaat (door geen rekening te houden met het model 74 L overgemaakt door het RSVZ).

Artikel 152 stelt dat:

“§ 1. Wanneer het in een administratieve beslissing vaststelt dat een dwaling omtrent het recht of de feiten werd begaan, neemt het Rijksinstituut van ambtswege

een nieuwe beslissing die uitwerking heeft op de datum waarop de verbeterde beslissing had moeten ingaan.

§ 2. Onverminderd de toepassing van § 3 en van artikel 152 bis en voor zover de nieuwe beslissing haar grondslag niet in een andere wets- of verordeningsbepaling vindt, kan zij evenwel geen uitwerking hebben vóór de eerste van de maand die volgt op die van de kennisgeving wanneer zij een vermindering van het bedrag van de voorheen toegekende uitkering tot gevolg heeft.”

Wanneer dit artikel toegepast wordt, betekent dit dat de nieuwe pensioenbeslissing waarbij het laatste kwartaal van 2015 uit de beroepsloopbaan geweerd wordt, pas ingang zou vinden vanaf 1 maart 2016. Dit in tegenstelling tot de door het RSVZ op 19 februari 2016 getroffen pensioenbeslissing waarbij het laatste kwartaal van 2015 met ingang van 1 januari 2016 (zijn de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen) uit de loopbaan geweerd wordt.

De Ombudsman heeft aan betrokkene toegelicht dat de door de klachtendienst van het RSVZ verschaft informatie foutief was en dat de volgens de Ombudsdienst Pensioenen de voorkeur dient gegeven te worden aan de toepassing van artikel 152 van het KB van 22 december 1967 (dwaling omtrent het recht of de feiten) in plaats van artikel 153 van het KB van 22 december 1967 (feit of element dat een vermindering van de prestaties zou veroorzaken).

Hij heeft echter bij het RSVZ niet aangedrongen om een nieuwe beslissing te treffen. De beslissing van 19 februari 2016 heeft immers in casu voor betrokkene geen nadelige financiële gevolgen gehad.

Dit doordat in casu de FPD de terugvorderingsbeslissing niet heeft uitgevoerd en bijgevolg de teveel betaalde bedragen van januari en februari 2016 niet heeft teruggevorderd (dit door toepassing van een ambtshalve kwijtschelding van de schuld gelet op het geringe bedrag dat dient teruggevorderd te worden waardoor de terugvorderingskosten hoger zouden uitvallen dan het terug te vorderen bedrag). Bijgevolg heeft de beslissing de facto pas uitwerking gekregen vanaf 1 maart 2016. Een nieuwe beslissing treffen met toepassing van artikel 152 van het KB van 22 december 1967 zou hetzelfde effect gehad hebben.

Conclusie

De heer Delvaux ziet zijn pensioen verminderd van 1.151 tot 1.129 euro bruto per maand. Ook zijn pen-

sioenbonus wordt verminderd (ook hier wordt geen rekening meer gehouden met het laatste kwartaal van 2015) van 218 naar 204 euro bruto per maand.

Het RSVZ is in dit dossier niet echt zorgvuldig genoeg geweest. Door in de definitieve beslissing van 4 december 2015 het laatste kwartaal van 2015 op te nemen werd bij betrokkene een verwachtingspatroon gecreëerd. Hij meende recht te hebben op het in die beslissing vermelde pensioenbedrag.

Uit het dossier bleek dat de kwartaalbijdragen voor het laatste kwartaal van 2015 zouden ingevorderd worden door het Sociaal verzekeringsfonds. De Ombudsdienst Pensioenen onderschrijft het vermoeden dat voor een nog actieve zelfstandige die de pensioenleeftijd bereikt in december de bijdragen voor het derde en vierde kwartaal van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin het pensioen ingaat als geldige bijdragen beschouwd worden zonder te wachten of deze ook effectief betaald zijn vanaf het moment dat de bijdragen voor het tweede kwartaal van dat jaar betaald zijn zolang het gaat om een lid dat altijd zijn bijdragen regelmatig betaald heeft en waarvan men redelijkerwijze kan aannemen dat hij zijn bijdragen zal betalen.

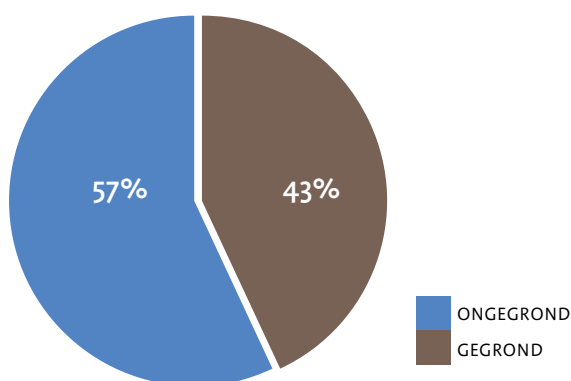
Doch behalve in het geval dat de dossierbeheerder van de pensioendienst van het RSVZ met zekerheid weet dat de pensioenbeslissing die met toepassing van dit vermoeden zal getroffen worden niet correct kan zijn.

Het RSVZ moet echter bij een zorgvuldig onderzoek ook de bedenking maken dat het kwartaal waarin betrokkene zijn activiteit stopzet niet in aanmerking kan komen voor het pensioen wanneer het pensioen onmiddellijk volgt op deze stopzetting. Rekening houdend met artikel 15, § 2 KB nr. 38 wist de dossierbeheerder van de pensioendienst van het RSVZ dat één van beide elementen (ofwel de stopzettingsdatum ofwel de te innen bijdragen) niet correct is.

Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels (DBISS), HR-Rail, Ethias

Sommige van deze kleinere pensioendiensten fungeren tegelijkertijd als toekennings- en betalingsdienst. Anderen enkel als toekennings- of betalingsdienst.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

In 2016 stond HR-Rail zowel in voor de toekenning als de uitbetaling van de pensioenen van de statutaire personeelsleden van de Belgische spoorwegen.

Vanaf 1 januari 2017 is de FPD bevoegd voor de toekenning, de betaling en het beheer van de rust- en overlevingspensioenen van de statutaire personeelsleden van de Belgische Spoorwegen. HR Rail voert als mandataris van de FPD de betaling ervan uit. Het mandaat is beperkt tot de uitvoering van de pensioenbetaling op basis van betalingsinstructies van de FPD en tot de fiscale en parafiscale inhoudingen en verklaringen.

De toekenning en de betaling van de begrafenisvergoeding maken geen deel uit van de bevoegdheids-overdracht en blijven een bevoegdheid van HR Rail.

In 2016 berekende en betaalde DIBISS de pensioenen van de overzeese sociale zekerheid.

Op 1 januari 2017 neemt de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) de opdrachten tot berekening van de pensioenen van de Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels (DIBISS) over.

Opmerkelijke dossiers

Mypension – P datum – Raming van pensioenrechten in verschillende sectoren – Cleaning van loopbaangegevens

Dossiers 29013 – 29233 en andere

Zie FPD toekenningsdienst - ambtenarenpensioenen

Transversale analyse

Interacties tussen het pensioen en het uitoefenen van een beroepsactiviteit – Wat met de opbouw van pensioenrechten? Een gerechtvaardigd verschil in behandeling gelet op de verschillende pensioenstelsels of een effectieve discriminatie?

Algemene aanbeveling

In het kader van zijn onderzoeken stelde het College doorheen de jaren vast dat de regels rond cumulatie van een pensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit of een vervangingsinkomen bij de gepensioneerden voor heel wat onduidelijkheid zorgden. De verschillen in wetgeving of in toepassing door de pensioendiensten waren hier niet vreemd aan.

Het College ijverde jaren voor een duidelijker informatie aan de gepensioneerden en een harmonisering van de regelgeving in de drie grote pensioenstelsels.³⁸

In 2013 werd de cumulatiewetgeving in de regeling voor werknemers³⁹, zelfstandigen⁴⁰ en in de openbare sector⁴¹ aangepast. Deze nieuwe regeling is van toepassing sedert 1 januari 2013. Op 1 januari 2015 werd deze wetgeving nog verder aangepast doordat onbeperkt werken mogelijk wordt voor gepensioneerden die 65 jaar zijn of een loopbaan van 45 jaar bewijzen op 1 januari van het jaar waarin zij hun eerste (Belgisch) pensioen genieten.

Sedert de aanpassingen in 2013 merkt het College een duidelijke daling van het aantal klachten over de cumulatie van een pensioen met beroepsinkomsten of vervangingsinkomsten. Tegelijkertijd merkt het College een verschuiving van de aard van de klachten.

De inhoud van deze “nieuwe” klachten vormt het voorwerp van wat volgt. Het College vraagt aan de bevoegde overheden om te onderzoeken of ook hier een harmonisering mogelijk is.

³⁸ Zie ook onder andere onze Algemene aanbeveling 2004/2 in het Jaarverslag 2004 en ons Jaarverslag 2013, p. 111 e.v.

³⁹ Koninklijk besluit van 28 mei 2013 tot wijziging van diverse reglementaire bepalingen betreffende de cumulatie van een pensioen in de werknemersregeling met beroepsinkomsten of met sociale vergoedingen

⁴⁰ Koninklijk besluit van 6 juni 2013 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen

⁴¹ Programmawet van 28 juni 2013

Waarover gaat het?

Dossier 24759

Betrokkene genoot een rustpensioen werknemer en zelfstandige sedert 2006. Hij vroeg de stopzetting van de betaling van dit pensioen gedurende de jaren 2011 en 2012 omdat hij de toegelaten jaargrenzen ruimschoots zou overschrijden.

Hij vraagt in 2014 aan de FPD sector werknemers om zijn pensioen vanaf 1 januari 2013 opnieuw betaalbaar te stellen. Hij meent dat zijn oorspronkelijke pensioen moet herzien worden met opname van de jaren tijdens dewelke hij geen pensioen genoten heeft.

De FPD sector werknemers deelt hem echter mee dat dit niet mogelijk is. Betrokkene wendt zich tot het College.

Het College stelt vast dat het K.B. van 28 mei 2013 tot wijziging van diverse reglementaire bepalingen betreffende de cumulatie van een pensioen in de werknemersregeling met beroepsinkomsten of met sociale vergoedingen in artikel 2 § 9 bepaalt: *“Zodra het rustpensioen als werknemer is ingegaan leidt iedere beroepsactiviteit waarop de betalingsvoorwaarden zoals gesteld in dit artikel van toepassing zijn, niet tot opbouw van bijkomende pensioenrechten.”* Overeenkomstig artikel 10 *“heeft dit besluit uitwerking met ingang van 1 januari 2013 en is voor het eerst van toepassing op de beroepsinkomsten van het jaar 2013, met uitzondering van de opzeggingsvergoeding, afscheidsvergoeding of een ontslagvergoeding of elk als zodanig geldend voordeel, zoals bedoeld in artikel 2.”*

Het College wees erop dat het hier de beroepsinkomsten van 2011 en 2012 betrof en verwees tevens naar de publicatiedatum van de nieuwe wetgeving in het Belgisch Staatsblad, met name 20 juni 2013, in combinatie met het legitiem vertrouwen van de gepensioneerde. Betrokkene was immers in de overtuiging dat minstens voor de kalenderjaren tot en met 2012 er wel degelijk bijkomende pensioenrechten werden opgebouwd.

De FPD sector werknemers herzielt na onze interventie het dossier met de melding: *“herzien in toepassing van het KB van 21/12/1967 (wetgeving zoals deze was vóór de wijziging bij KB van 28/05/2013).”*

De FPD sector werknemers heeft derhalve de jaren tijdens dewelke betrokkene geen rustpensioen als

werknemer ontvangen heeft opgenomen in de nieuwe pensioenberekening in toepassing van de vroegere wetgeving. Wanneer de nieuwe wetgeving moet toegepast worden zou een dergelijke aanpassing niet meer mogelijk zijn.

Inleiding

Ook in 2016 begeleidde de Ombudsman Pensioenen een masterstudente rechten, Mariet Defrancq, in het kader van het project PrakSiS bij de KU Leuven tijdens het tweede semester van het academiejaar 2015-2016.

Haar opdracht was te onderzoeken of gepensioneerden die hun pensioen, dat al dan niet betaald wordt, cumuleren met inkomsten uit een beroepsactiviteit door het verrichten van deze beroepsactiviteit nog bijkomende pensioenrechten kunnen opbouwen.

Wat volgt is gebaseerd op haar teksten. Deze werden evenwel aangevuld en waar nodig bijgewerkt.

Deze vraag is niet zo evident, gezien het Belgische pensioenrecht in principe uitgaat van een cumulatieverbod tussen een pensioen en een inkomen uit beroepsactiviteit. Het rustpensioen⁴² is een vervangingsinkomen voor personen die geen inkomen uit arbeid meer hebben. Voor werknemerspensioenen is dit principiële cumulatieverbod te vinden in artikel 25 van KB nr. 50⁴³, voor zelfstandigenpensioenen in artikel 30bis van KB nr. 72⁴⁴ en voor ambtenarenpensioenen in artikel 77 van de Programmawet van 28 juni 2013⁴⁵.

De wetgever voorziet echter in een (uitgebreid) systeem van toegelaten arbeid, waarbij uitzonderingen

42 In België verwees tot 2015 het pensioen als notie hoofdzakelijk naar een gerechtvaardigde rust: in deze opvatting primeerde niet zozeer de financiering in de pensioenopvatting maar wel het bereiken van een bepaalde leeftijd of het gewerkt hebben gedurende een aantal jaren. Men verdient als het ware zijn rust door een bepaalde leeftijd of bepaalde loopbaan te hebben volbracht. Nu is deze notie hoofdzakelijk geëvolueerd naar deze van een levensfase die arbeid niet uitsluit maar die de combinatie van werken en vrije tijd faciliteert: zie Y. STEVENS, "Pensioen als instrument van geïndividualiseerd arbeidsmarktbeleid en armoedebeleid" in J. PUT en Y. STEVENS (ed.), *Ontwikkelingen van de sociale zekerheid 2011-2016*, Brugge, Die Keure, p.565

43 Artikel 25, lid 1 van KB nr. 50: "Uitgezonderd in de gevallen en onder de voorwaarden door de Koning bepaald zijn het rust- en overlevingspensioen slechts uitbetaalbaar zo de gerechtigde geen beroepsarbeid uitoefent (...)."

44 Artikel 30bis, lid 1 van KB nr. 72: "Onder voorbehoud van de toepassing van het tweede lid, zijn de in dit hoofdstuk bedoelde uitkeringen slechts betaalbaar indien de gerechtigde geen beroepsactiviteit uitoefent (...)."

45 Artikel 77 van de programmawet van 28 juni 2013: "Uitgezonderd in de situaties en onder de voorwaarden die hierna bepaald worden, mag een rust- of een overlevingspensioen niet gecumuleerd worden met beroepsinkomsten."

worden voorzien op dit principiële cumulatieverbod, en waarbij de gepensioneerde wel kan werken zonder daarom meteen zijn pensioen te verliezen.

Bij het verrichten van een beroepsactiviteit na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen zijn drie situaties mogelijk. Ofwel mag de gepensioneerde zijn volledige pensioenbedrag behouden (dit is het geval vanaf 1 januari van het jaar van de 65ste verjaardag of van het jaar waarin betrokkene 45⁴⁶ loopbaanjaren bewijst), ofwel wordt zijn pensioenbedrag verminderd (betrokkene overschrijdt de grenzen inzake toegelaten arbeid met minder dan 100 %), ofwel ziet hij de uitbetaling van zijn pensioen volledig geschorst (betrokkene overschrijdt de toegelaten grenzen met 100 % of meer).^{47 48}

In elk van die situaties stelt zich de vraag of de gepensioneerde, door het verrichten van deze beroepsactiviteit na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen, nog bijkomende pensioenrechten kan opbouwen in het stelsel waarin hij zijn beroepsactiviteit verricht.

De vraag naar de opbouw van pensioenrechten voor de periode ná de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen wordt niet gelijklopend beantwoord in de onderscheiden pensioenstelsels. De wetgeving in de regeling voor zelfstandigen wijkt af van deze in de regeling voor werknemers, wat aanleiding geeft tot rechtsonzekerheid.

Is het belangrijk om nog pensioenrechten op te bouwen na de pensionering?

In alle drie de pensioenstelsels is de factor "loopbaan" aanwezig in de pensioenberekening. Algemeen geldt

46 Deze loopbaanvoorwaarde moet vervuld zijn op het moment van de ingangsdatum van het eerste - in het stelsel der werknemers "Belgisch" - rustpensioen. Is de loopbaanvoorwaarde op dat moment niet vervuld, dan zal de gepensioneerde slechts op onbeperkte wijze mogen bijverdienen vanaf 1 januari van het jaar waarin hij de leeftijd van 65 jaar bereikt. De wetgeving laat in principe niet toe om de loopbaan aan te vullen met jaren van beroepsactiviteit na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen, om alsnog de loopbaanvoorwaarde van 45 jaar te vervoldigen.

47 V. FLOHIMONT, *Gelijkheid in de pensioenregelingen voor ambtenaren, werknemers en zelfstandigen*, Brugge, Die Keure, 2013, 300-301

48 Het College vestigt de bijzondere aandacht op artikel 40 van de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen: "Het pensioen gaat in de dag waarop de belanghebbende ophoudt zijn activiteitswedde te ontvangen." Ook artikel 27 van het KB 26 december 2016 betreffende de pensioenregeling van het gemeentepersoneel stelt "Het pensioen gaat in met de dag waarop belanghebbende zijn activiteits- of disponibiliteitswedde niet meer ontvangen heeft." Beide bepalingen lijken de mogelijkheid voor een ambtenaar uit te sluiten om zijn pensioen te bekomen als ambtenaar en verder te blijven werken als vast benoemd ambtenaar. Deze mogelijkheid bestaat wel voor werknemer en zelfstandigen.

dat elk jaar dat als een loopbaanjaar kan worden beschouwd (op basis van prestaties of gelijkstellingen), wordt opgenomen in de pensioenberekening en zal aanleiding geven tot het opbouwen van pensioenrechten.⁴⁹

De vraag naar het ogenblik van de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen wordt op het vlak van de cumulatie met inkomsten identiek beantwoord in elk van de drie pensioenstelsels.⁵⁰ Hier bestaat sedert 2013 geen discussie meer over. Deze oorspronkelijke ingangsdatum situeert zich op het ogenblik waarop het pensioen voor de eerste keer wordt uitbetaald. Voor het werknemerspensioen vloeit dit voort uit artikel 3bis van het KB nr. 50⁵¹, dat stelt: “*De in artikel 1 bedoelde pensioenen gaan daadwerkelijk en voor de eerste maal in wanneer het voordeel wordt betaald.*” Voor ambtenarenpensioenen is dit te vinden in artikel 87, lid 2 van de Programmawet van 28 juni 2013^{52 53}, dat luidt: “*Voor de toepassing van het eerste lid wordt het pensioen geacht in te gaan wanneer het de eerste maal wordt betaald (...).*” Hoewel het pensioenstelsel der zelfstandigen geen specifiek definiërend artikel kent, interpreteert ook de RSVZ dit op dezelfde wijze als de andere pensioendiensten: het is op het moment van de eerste betaling van het pensioen, dat het zal ingaan.

Het probleem situeert zich rond de vraag of er na deze oorspronkelijke ingangsdatum nog een nieuwe ingangsdatum van het pensioen mogelijk is. Met andere woorden: is deze oorspronkelijke ingangsdatum *definitief*, in die zin dat de pensioenberekening op dat ogenblik definitief is vastgesteld? Of is het mogelijk om, na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen en dus nadat het pensioenbedrag gedurende een bepaalde periode werd uitbetaald, een nieuwe pensioenberekening en een *nieuwe* ingangsdatum te verkrijgen?

49 J. PUT en V. VERDEYEN, *Praktijkboek sociale zekerheid 2015*, Mechelen, Kluwer, 2015, 672; Y. STEVENS. “Gelijk of ongelijk: de verstrenging van de gelijkgestelde perioden in het pensioenrecht” in F. HENDRICKX en D. PIETERS (ed.), *Arbeids- en socialezekerheidsrecht*, reeks Themis 2013-2014, Brugge, Die Keure, 3

50 Dus enkel wanneer het gaat om het begrip “oorspronkelijke ingangsdatum” in het kader van de regelgeving van toegelaten arbeid en cumulatie met beroep-sinkomsten.

51 Koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, BS 27 oktober 1967

52 Programmawet van 28 juni 2013, BS 1 juli 2013

53 Ombudsdienst Pensioenen, *Jaarverslag 2009*, 88; Ombudsdienst Pensioenen, *Jaarverslag 2013*, 125-126

Een antwoord vinden op deze vraag is meteen een antwoord geven op de vraag of er nog pensioenrechten kunnen opgebouwd worden na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen.

In de werknemersregeling is de oorspronkelijke ingangsdatum met de hieraan gekoppelde pensioenberekening definitief waardoor het opbouwen van pensioenrechten door beroepsactiviteit na deze oorspronkelijke ingangsdatum nooit mogelijk is.

In de regeling voor zelfstandigen daarentegen is het mogelijk om na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen een beroepsactiviteit als zelfstandige te verrichten en hierdoor onder bepaalde voorwaarden nog pensioenrechten op te bouwen.

Dit verschil en de mogelijke situaties en hun nuanceringen worden hierna ontleed.

Kan de loopbaan nog worden aangevuld met loopbaanjaren na de ingangsdatum van het pensioen om te voldoen aan de loopbaanvoorwaarde van 45 jaar om onbeperkt te mogen bijverdienen?

Vooraleer de echte vraag naar de opbouw van pensioenrechten verder te onderzoeken is het interessant om na te gaan of de loopbaanvoorwaarde inzake onbeperkt bijverdienen nog kan bereikt worden na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen.

In het pensioenstelsel der werknemers is artikel 64, § 9 van het KB van 21 december 1967 heel kordaat in het verbod om na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen nog jaren beroepsloopbaan op te bouwen: “*Zodra het rustpensioen als werknemer is ingegaan leidt iedere beroepsactiviteit waarop de betalingsvoorwaarden zoals gesteld in dit artikel van toepassing zijn, niet tot de opbouw van bijkomende pensioenrechten. Deze beroepsactiviteit wordt evenmin in aanmerking genomen voor de loopbaanvoorwaarde van 45 jaar zoals voorzien in paragraaf 4.*”

Dit geldt dus enkel zodra het rustpensioen *als werknemer* is ingegaan. *A contrario* zou geargumenteed kunnen worden dat het vervolledigen van de loopbaanvoorwaarde van 45 jaar door jaren van beroepsactiviteit na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen, wel mogelijk is indien er een rustpensioen *als zelfstandige of als ambtenaar* is ingegaan. Dit lijkt neer te komen op een schending van het gelijkheidsbeginsel, omdat het in beide gevallen gaat om ge-

pensioneerden die de loopbaanvoorwaarde wensen te vervullen door na de ingangsdatum van hun rustpensioen een beroepsactiviteit als werknemer te verrichten.

In het pensioenstelsel der zelfstandigen is het artikel 107, §4, lid 3, a) van het KB van 22 december 1967 dat stelt: *“Indien hij op de effectieve ingangsdatum van zijn eerste rustpensioen dat gelegen is vóór 1 januari van het jaar waarin hij de leeftijd van 65 jaar bereikt, een loopbaan van ten minste 45 kalenderjaren bewijst (...)”*.

Dit is een verstrenging ten opzichte van het vroegere artikel 107, §2, B⁵⁴ dat slechts sprak over *“de betrokkene die op de datum waarop zijn pensioen ingaat een beroepsloopbaan bewijst van minstens 42 kalenderjaren”*.⁵⁵ Anders dan voordien wordt nu werkelijk gesproken van de ingangsdatum van het “eerste” rustpensioen.

Hierover ondervraagd bevestigt het RSVZ deze strengere bewoordingen ook in de praktijk zo toe te passen. De loopbaanvoorwaarde wordt bekeken op de eerste effectieve ingangsdatum van het pensioen. De loopbaanjaren die nadien worden gepresteerd, kunnen eventueel wel opgenomen worden in de pensioenberekening (en aanleiding geven tot pensioenopbouw) maar tellen niet mee voor de loopbaanvoorwaarde van 45 kalenderjaren.

In het pensioenstelsel der ambtenaren wordt in artikel 81/1 lid 1 van de programmawet van 28 juni 2013 gesproken over *“het ogenblik dat zijn eerste rustpensioen ingaat overeenkomstig artikel 87, tweede lid, een loopbaan van ten minste 45 kalenderjaren bewijst (...)”*. Ook hier lijkt het vervullen van de loopbaanvoorwaarde van 45 jaar na de oorspronkelijke ingangsdatum dus niet mogelijk.

Of het Grondwettelijk Hof tot een schending van het gelijkheidsbeginsel zou besluiten (in vergelijking met personen waarvan het pensioen nooit is ingegaan) lijkt onwaarschijnlijk. In het arrest van 30 april 2015 werd dezelfde vraag opgeworpen voor de loopbaanvoorwaarde van 42 jaar (dit was vóór 2015 ook vanaf de leeftijd van 65 jaar een voorwaarde voor onbepikt bijverdienen), waaraan ook moest voldaan zijn op het

⁵⁴ Dit artikel bevatte de mogelijkheid tot onbepikt bijverdienen voor gepensioneerden die cumulatief voldeden aan de volgende twee voorwaarden: leeftijd van 65 jaar bereikt hebben + loopbaan van 42 kalenderjaren bewijzen. Dit artikel staat nog steeds in de wet, maar is ondertussen de facto opgeheven door het KB van 18 januari 2015 dat een derde lid toevoegde aan artikel 107, §4 van het KB van 22 december 1967.

⁵⁵ Artikel 107, §2, B KB van 22 december 1967, zoals vóór de wijziging door het KB van 18 januari 2015

moment van de oorspronkelijke ingangsdatum van het rustpensioen.

Toen besloot het Hof dat er geen schending was van het gelijkheidsbeginsel, omdat het verschil in behandeling beruiste op een objectief criterium en redelijk verantwoord was. Noteer dat op basis van de toenmalige wetgeving de persoon die geen 42 jaar loopbaan bewees op de eerste ingangsdatum van zijn pensioen nooit (ook niet na de leeftijd van 65 jaar) onbepikt kon bijverdienen.

Is de opbouw van pensioenrechten mogelijk door het uitoefenen van een beroepsactiviteit na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen?

We bevinden ons in de periode ná de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen, wat betekent dat de uitbetaling van het pensioenbedrag, al dan niet volledig, reeds heeft plaatsgevonden.

Het onderscheid tussen toegelaten en niet-toegelaten arbeid is van belang. Wanneer het gaat om gepensioneerden die zich in één van de drie situaties van *toegelaten* arbeid bevinden, ligt het opbouwen van pensioenrechten in principe moeilijk.

Het Belgische pensioenrecht lijkt er zich immers tegen te verzetten dat gepensioneerden tegelijkertijd een pensioenbedrag ontvangen (uitbetaald krijgen) en nog verdere pensioenrechten opbouwen.

Toch zal blijken dat het opbouwen van pensioenrechten, ondanks het feit dat er een pensioenbedrag uitbetaald wordt, mogelijk blijkt voor een gepensioneerde zelfstandige en/of ambtenaar die na de oorspronkelijke ingangsdatum van zijn rustpensioen een beroepsactiviteit als werknemer ontplooit.

Wanneer het gaat om gepensioneerden die zich in een situatie van *niet-toegelaten* arbeid bevinden, is het gemakkelijker om te verdedigen dat het opbouwen van pensioenrechten voor deze periode mogelijk moet zijn. Deze gepensioneerden komen zo in een situatie terecht die heel vergelijkbaar is met de situatie van de “gewone” actieve bevolking: ook de gewone actieve werknemers en zelfstandigen ontvangen immers geen pensioenbedrag. Indien bovendien blijkt dat deze groep van gepensioneerden – net als de actieve bevolking – sociale zekerheidsbijdragen dient te betalen aan een volledig tarief, is de vergelijkbaarheid compleet.

De gepensioneerde zelfstandige

Het pensioenstelsel der zelfstandigen rekent in kwartalen. Elk kwartaal dat in aanmerking wordt genomen in de pensioenberekening, zal aanleiding geven tot het opbouwen van pensioenrechten.

Evenwel is er een ganse evolutie merkbaar in de wetgeving waarbij de opbouw van pensioenrechten na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen dan weer wel en dan weer niet mogelijk was voor iedereen of voor sommigen.

Wij schetsen de situatie vanaf 1 januari 1985 toen de Wet Harmonisatie Pensioenregelingen werd ingevoerd. Artikel 124 hiervan bepaalde hoe vanaf 1 januari 1985 de loopbaan van het rustpensioen zou worden berekend. Er was hiervoor een nieuw artikel nodig, aangezien het pensioen van zelfstandigen vanaf dan niet meer zou worden berekend aan de hand van een forfaitair beroepsinkomen, maar aan de hand van het reële beroepsinkomen.

Artikel 124: *“Het rustpensioen dat kan worden toegekend in functie van de loopbaan wordt uitgedrukt door een breuk. De noemer van deze breuk is 45 of 40, naargelang het een man of een vrouw betreft. De teller van deze breuk wordt verkregen door het getal dat het totaal van de kwartalen uitdrukt die in aanmerking komen voor de opening van het recht op het rustpensioen en die gelegen zijn vóór het jaar waarin het pensioen een aanvang zal nemen, te delen door vier (...)”*.⁵⁶

Alle kwartalen die gelegen zijn “vóór het jaar waarin het pensioen een aanvang zal nemen” kunnen dus worden gevaloriseerd. Het begrip “jaar van aanvang” – de ingangsdatum van het pensioen – betreft hier zowel de eerste datum waarop het pensioen daadwerkelijk ingaat als elke latere ingangsdatum na een tijdelijke schorsing van het recht op betaling van een pensioen.⁵⁷

Zo blijkt het ook uit de parlementaire voorbereiding, waar over artikel 124 het volgende werd gesteld: *“De Staatssecretaris wijst op een belangrijke nieuwigheid: de beroepsloopbaan wordt niet langer afgesloten op 31 december van het jaar dat de normale pensioenleeftijd of de vervroegde ingangsdatum van het rustpensioen voorafgaat, doch loopt door zoals in de regeling van de*

*werknemers tot 30 december van het jaar voorafgaand aan de ingangsdatum van het pensioen.”*⁵⁸

De berekening van de beroepsloopbaan wordt dus nog niet definitief afgesloten op het moment van de vervroegde pensionering. De “definitieve” ingangsdatum (in de parlementaire voorbereiding gewoon “ingangsdatum” genoemd) is dan elke latere ingangsdatum na een tijdelijke uitdoving van het recht op betaling van het pensioen.⁵⁹

De parlementaire voorbereidingen van artikel 124 van de wet van 15 mei 1984 stellen vervolgens: *“Hierover ondervraagd door sommige leden, verduidelijkt hij (de Staatssecretaris) dat de jaren na de normale pensioenleeftijd in voorkomend geval in aanmerking zullen komen hetzij om een onvolledige loopbaan op te vullen, hetzij om forfaitaire of minder voordelige jaren te vervangen”*.⁶⁰

Voor de pensioenen ingegaan tussen 1 januari 1985 en 1 juli 1997 was het dus mogelijk om jaren van beroepsactiviteit na de eerste ingangsdatum van het pensioen te “valoriseren” in de pensioenberekening.⁶¹ Dit betekende dat een zelfstandige wiens pensioen reeds betaald geweest is, en die volledige sociale zekerheidsbijdragen betaalde na de pensioenleeftijd, zich op deze jaren kon beroepen om zijn loopbaan aan te vullen of om minder voordelige jaren te vervangen, op voorwaarde dat hij gedurende de bedoelde jaren geen pensioen had genoten.⁶² Dit zou echter veranderen door het KB van 30 januari 1997.

Vanaf 1 juli 1997⁶³ regelt artikel 4 van het KB van 30 januari 1997 de opbouw van pensioenrechten vanaf de eerste ingangsdatum van het pensioen. Dit artikel omschrijft de loopbaanbreuk waarmee de pensioenberekening rekening zal houden.

⁵⁸ Verslag namens de bijzondere commissie houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregeling, *Parl.St.* Kamer 1983-1984, nr. 855/18, 93-94

⁵⁹ Ombudsdienst Pensioenen, *Jaarverslag 2010*, 116

⁶⁰ Verslag 5 april 1984, *Parl. St.* Kamer 1983-1984, nr. 855/18, 94

⁶¹ GwH 24 februari 2009, nr. 32/2009, II

⁶² Ombudsdienst Pensioenen, *Jaarverslag 2010*, 116

⁶³ Koninklijk Besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4° van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie, *BS* 6 maart 1997

⁵⁶ Verslag over het ontwerp van wet houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, *Parl.St.* Senaat 1983-1984, nr. 557/4, 231-232

⁵⁷ Ombudsdienst Pensioenen, *Jaarverslag 2010*, 116

De oorspronkelijke tekst artikel 4, §3 van het KB van 30 januari 1997 luidde: *“De teller van de breuk bedoeld in §1 wordt verkregen door het getal dat het totaal van de kwartalen uitdrukt die in aanmerking komen voor de opening van het recht op het rustpensioen en die gelegen zijn voor het jaar waarin het pensioen daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaat, te delen door vier”*.

Door de woorden “daadwerkelijk en voor het eerste maal” (die er niet stonden in de Wet Harmonisatie Pensioenregelingen) werd het opbouwen van pensioenrechten na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen plots niet meer mogelijk. Eens het pensioen dus voor de eerste keer is ingegaan (dus betaalbaar is geweest) is de loopbaanbreuk definitief vastgesteld, en leiden jaren van beroepsactiviteit die ná dit moment worden verricht niet meer tot de opbouw van pensioenrechten.

Het Verslag aan de Koning van het KB van 30 januari 1997⁶⁴ geeft geen specifieke uitleg bij artikel 4 en de koerswijziging die dit artikel teweegbracht. We zullen het dus moeten stellen met de algemene doelstellingen die in het Verslag worden aangehaald: het vrijwaren van de leefbaarheid van het pensioenstelsel der zelfstandigen door een mildering van de globale uitgavenstijging. Deze ingreep zorgt inderdaad voor een daling van de pensioenuitgaven, immers: hoe minder jaren er in aanmerking worden genomen bij de pensioenberekening, hoe kleiner het uit te keren pensioenbedrag zal zijn.

Deze versie is van kracht geweest voor pensioenen ingegaan tussen 1 juli 1997⁶⁵ en 1 januari 2007⁶⁶: gedurende deze periode liet de RSVZ het opbouwen van bijkomende pensioenrechten bijgevolg niet toe.

Maar voor een bepaalde groep van gepensioneerden kwam dit eigenlijk neer op discriminatie. Dit was de groep van gepensioneerden die na de oorspronkelijke

64. Verslag aan de Koning bij het KB van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4° van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie, BS 6 maart 1997

65. Artikel 2, §1 van het KB van 30 januari 1997: De bepalingen van de hoofdstukken I tot en met V zijn van toepassing op de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 juli 1997 ingaan.

66. Toen trad artikel 249 van de Programmawet van 27 december 2006- waardoor de woorden “daadwerkelijk en voor de eerste maal” geschrapt werden- immers in werking, als gevolg van artikel 250 van deze Programmawet: “Artikelen 248, 2°, en 249 treden in werking op 1 januari 2007 en zijn van toepassing op de pensioenen van de zelfstandigen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2007 ingaan.”

ingangsdatum een beroepsactiviteit als zelfstandige verricht en die de grenzen van toegelaten arbeid op een zodanige wijze overschrijdt dat zij de uitbetaling van hun rustpensioen volledig geschorst zagen. Net als gewone actieve zelfstandigen (van wie dus nog nooit een pensioen was ingegaan) ontvingen zij gedurende deze kwartalen geen pensioenbedrag en betaalden zij volledige sociale zekerheidsbijdragen op hun beroepsinkomsten.

De wetgever zag in dat deze situatie discriminerend was. Artikel 4, § 3 van het KB van 30 januari 1997 werd gewijzigd door de Programmawet van 27 december 2006.⁶⁷ De woorden “daadwerkelijk en voor het eerste maal” werden geschrapt door de Programmawet van 27 december 2006 die in werking trad op 1 januari 2007.⁶⁸

Artikel 4, § 3 lid 1 van het KB van 30 januari 1997 luidt nu: *“De teller van de breuk bedoeld in §1 wordt verkregen door het getal dat het totaal van kwartalen uitdrukt die in aanmerking komen voor de opening van het recht op het rustpensioen en die gelegen zijn voor het kwartaal waarin het pensioen ingaat.”*

Hierdoor worden vanaf de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen de kwartalen van beroepsactiviteit niet meer a priori uitgesloten van de pensioenberekening en is het terug mogelijk om pensioenrechten op te bouwen voor kwartalen van beroepsactiviteit gelegen na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen.

Dat de problemen sinds 1 januari 2007 van de baan zijn, was een schrale troost voor de gepensioneerden op wie de discriminerende wetgeving wel degelijk toegepast is geweest tussen 1 juli 1997 en 1 januari 2007.⁶⁹ De gepensioneerden die in deze periode een beroepsactiviteit als zelfstandige hadden verricht en die hiermee de inkomstengrenzen zodanig hadden overschreden dat de uitbetaling van hun pensioen volledig werd geschorst, hebben hier destijds geen pensioenrechten mee opgebouwd.

Het kon dan ook niet uitblijven dat een zelfstandige die zich in deze situatie bevond, naar het Grondwet-

67. Programmawet van 27 december 2006, BS 28 december 2006

68. Artikel 249 van de programmawet van 27 december 2006 luidt: “In artikel 4, §3, eerste lid, van hetzelfde besluit vervallen de woorden “daadwerkelijk en voor de eerste maal”, Ombudsdienst Pensioenen, Jaarverslag 2010, 116

69. Ombudsdienst Pensioenen, Jaarverslag 2010, 116

telijk Hof zou trekken. De conclusie van het Grondwettelijk Hof⁷⁰ was inderdaad dat gepensioneerden wiens pensioen was ingegaan tussen 1 juli 1997 en 31 december 2006 ook pensioenrechten dienen op te bouwen voor de beroepsactiviteit die gelegen was na de oorspronkelijke ingangsdatum van hun pensioen waarvoor zij volledige sociale zekerheidsbijdragen betaalden.⁷¹

Interessant zijn de parlementaire voorbereidingen bij de Programmawet van 27 december 2006. Eerst wordt de praktijk herhaald die gangbaar was sinds 1 juli 1997, om vervolgens toe te geven dat deze praktijk neerkomt op discriminatie en om ten slotte de gevolgen van de beoogde wetwijziging te omschrijven.⁷² Men leest het volgende:

“In het stelsel der zelfstandigen, krachtens artikel 4, § 3, van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen, wordt het rustpensioen dat daadwerkelijk en voor de eerste keer ten vroegste op 1 juli 1997 aanving en dat betaalbaar gesteld werd — ook al was het maar één maal — definitief vastgesteld. De loopbaan mag niet meer onderzocht worden na 31 december van het jaar vóór het jaar waarin de eerste daadwerkelijke ingangsdatum zich situeert. Krachtens deze wetgeving mag een zelfstandige die een beroepsactiviteit hervat buiten de grenzen van de toegestane arbeid en die sociale bijdragen betaalt tegen het volle tarief gedurende kwartalen die zich na de daadwerkelijke aanvangsdatum van zijn pensioen situeren, derhalve geen onvolledige loopbaan vervolledigen of minder voordelige jaren vervangen door middel van de genoemde kwartalen.

In het werknemersstelsel bestaat deze vorm van discriminatie niet.

Dit hoofdstuk beoogt bijgevolg een einde te maken aan deze vorm van discriminatie tussen beide sociale zekerheidsstelsels door de gepensioneerde die onder het stelsel van zelfstandigen valt en die aan de bovenbedoelde voorwaarden voldoet, de mogelijkheid te bieden zijn beroepsloopbaan aan te vullen of te verbeteren.(...)

De opheffing van de woorden “daadwerkelijk en voor de

⁷⁰ GH, arrest 32/2009, 24 februari 2009

⁷¹ Ombudsdienst Pensioenen, Jaarverslag 2010, 117

⁷² Ontwerp van Programmawet deel I, 27 november 2006, Parl.St. Kamer, nr. 51-2773/001, 152 en 154

eerste maal” maakt het mogelijk dat, bij een herberekening van het pensioen rekening wordt gehouden met de kwartalen die gelegen zijn ná de ingangsdatum van het pensioen, ongeacht of het gaat om een eerste ingangsdatum of niet, zodra de zelfstandige bijdragen heeft betaald die het recht op pensioen kunnen openen en dat de betaling van het pensioen geschorst werd ingevolge de voortzetting van een niet-toegelaten beroepsbezigheid als zelfstandige.”

Deze bepaling bevat twee voorwaarden opdat een kwartaal opgenomen wordt in de pensioenberekening (en aldus aanleiding geeft tot het opbouwen van pensioenrechten). Deze voorwaarden gelden cumulatief. De eerste voorwaarde heeft betrekking op de periode waarin het betrokken kwartaal van beroepsactiviteit moet gelegen zijn. Er wordt vereist dat de kwartalen “gelegenen zijn voor het kwartaal waarin het pensioen ingaat”.

De tweede voorwaarde vereist dat het gaat om kwartalen “die in aanmerking komen voor de opening van het recht op rustpensioen”. Hierin lezen het RSVZ en de wetgever twee subvoorwaarden: de betaling van het pensioen moet volledig geschorst zijn en de zelfstandige betaalt sociale zekerheidsbijdragen aan een volledig tarief.⁷³

Het RSVZ maakt hierbij geen onderscheid naargelang de aard van het oorspronkelijke pensioen. Of het nu gaat om een werknemers-, een zelfstandigen- of een ambtenarenpensioen: alle gepensioneerden van wie de uitbetaling van het oorspronkelijke pensioen volledig geschorst is, kunnen onder de bovenstaande voorwaarden pensioenrechten opbouwen in het zelfstandigenstelsel. Deze twee subvoorwaarden zijn overigens aan elkaar gekoppeld. De vraag of er sociale zekerheidsbijdragen moeten worden betaald aan het volledige tarief, hangt volledig af (anno 2016 althans) van de vraag of de betaling van het oorspronkelijke pensioen volledig geschorst is of niet.

Ook het arrest van het Grondwettelijk Hof van 24 februari 2009 stelde enkel maar discriminatie vast voor zover voldaan was aan deze bovenstaande voorwaarden. Immers, er is volgens het Grondwettelijk Hof slechts discriminatie voor zover de gewone zelfstandige en de gepensioneerde zelfstandige die een zelfstandige activiteit uitoefent waarbij de grenzen van toegelaten arbeid zijn overschreden en dus de

⁷³ Ontwerp van Programmawet deel I, 27 november 2006, Parl. St. Kamer, nr. 51-2773/001, 154

betaling van het pensioen geschorst is allebei sociale zekerheidsbijdragen dienden te betalen aan een *volledig* tarief.

Ten tijde van dit arrest (2009) was het effectief zo dat een gepensioneerde zelfstandige die de grenzen overschreed met 15 % of meer en de uitbetaling van zijn pensioen volledig geschorst zag, zijn statuut als gepensioneerde zelfstandige verloor en beschouwd werd als een “gewone” actieve zelfstandige en aldus sociale zekerheidsbijdragen moest betalen aan een volledig tarief.

De vraag is of dit *anno* 2016 nog steeds het geval is. Het is namelijk zo dat de wetgever de laatste jaren een aantal grote veranderingen heeft doorgevoerd op het vlak van het sociaal statuut van zelfstandigen en de sociale zekerheidsbijdragen die zelfstandigen moeten betalen.

Zo is er bijvoorbeeld de Wet van 22 november 2013 houdende hervorming van de berekening van de sociale bijdragen voor zelfstandigen⁷⁴, de Wet van 16 december 2015 houdende diverse bepalingen inzake het sociaal statuut van de zelfstandigen⁷⁵ en de Wet van 26 december 2015 houdende maatregelen inzake versterking van jobcreatie en koopkracht⁷⁶.

Kortom hanteert het zelfstandigenstelsel een logisch en coherent denkkader voor wat betreft het opbouwen van bijkomende pensioenrechten in de periode na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen behalve voor wie in het genot is van een ambtenarenpensioen.

Artikel 4, § 3 van het KB van 30 januari 1997 omschrijft de loopbaanbreuk waarmee de pensioenberekening rekening zal houden, en elk kwartaal dat in aanmerking wordt genomen in de pensioenberekening, zal aanleiding geven tot het opbouwen van pensioenrechten.

Elk kwartaal, of het nu voor of na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen is gelegen, kan mogelijkerwijze worden opgenomen in de pensioenberekening.

⁷⁴ Wet van 22 november 2013 houdende hervorming van de berekening van de sociale bijdragen voor zelfstandigen, BS 6 december 2013

⁷⁵ Wet van 16 december 2015 houdende diverse bepalingen inzake het sociaal statuut van de zelfstandigen, BS 8 januari 2016

⁷⁶ Wet van 26 december 2015 houdende maatregelen inzake versterking van jobcreatie en koopkracht, BS 30 december 2015, err. BS 25 januari 2016 (ook wel de “wet houdende de taxshift” genoemd)

Een kwartaal kan enkel opgenomen worden voor zover dat het betrokken kwartaal in aanmerking komt voor de opening van het recht op een rustpensioen: het pensioen is volledig geschorst en de zelfstandige betaalt sociale zekerheidsbijdragen aan een volledig tarief.⁷⁷

De gepensioneerde die onbeperkt mag bijverdienen, die de inkomstengrenzen van toegelaten arbeid respecteert, of de inkomstengrenzen slechts overschrijdt met een percentage van 1 tot 99 %, zal geen bijkomende pensioenrechten meer opbouwen in het zelfstandigenstelsel. Dit ten gevolge van artikel 13 van KB nr. 38, dat niet toelaat dat zij het “bewijs” van beroepsbezigheid als zelfstandige leveren.

Artikel 13, §1 lid 1 KB nr. 38 heeft voor hen immers voorzien in een vrijstelling voor het betalen van sociale zekerheidsbijdragen indien hun beroepsinkomsten onder de grens van 811,20 euro⁷⁸ blijven. Verder stelt artikel 13, §1 lid 3 en 4 KB nr. 38 dat zij een verminderd bijdragepercentage van sociale bijdragen dienen te betalen indien zij deze grens overschrijden.

Er kunnen evenmin gelet op artikel 13, §1 lid 1 KB nr. 38 nog bijkomende pensioenrechten als zelfstandige worden opgebouwd na de eerste effectieve ingangsdatum indien er een pensioen in het stelsel van de werknemers is. Bijkomende pensioenrechten opbouwen als zelfstandige terwijl er genot is van een rustpensioen als zelfstandige kan uiteraard ook niet.

Er kunnen evenmin bijkomende pensioenrechten als zelfstandige worden opgebouwd na de eerste effectieve ingangsdatum doch voor de wettelijke pensioenleeftijd indien er een pensioen openbare sector is. Dit vermits in dergelijk geval er bijdragen dienen betaald te worden net zoals een zelfstandige in bijberoep. Deze bijdragen openen geen pensioenrechten zolang ze niet de minimumdrempel voor een hoofdberoep bereiken. Doch indien de minimumbijdrage voor een hoofdberoep bereikt is, kan het ambtenarenpensioen voor een gepensioneerde die jonger is dan 65 jaar niet meer uitbetaald worden wegens het overschrijden van de toegelaten grens inzake werken naast pensioen.

⁷⁷ Ontwerp van Programmawet deel I, 27 november 2006, *Parl. St. Kamer*, nr. 51-2773/001, 154

⁷⁸ Op 1 februari 2017 bedraagt dit 2942,02 euro.

De gepensioneerde werknemer

Ook in de regeling voor werknemers is een evolutie merkbaar doorheen de jaren in de wettelijke bepalingen en de interpretatie ervan door de FPD werknemers.

Tot eind 2007 interpreteerde de FPD werknemers de wettelijke bepalingen als volgt:

- De jaren van beroepsactiviteit tijdens dewelke het pensioen niet betaald werd, kunnen opgenomen worden in de berekening van het pensioen;
- De jaren tijdens dewelke de betrokkene een beroepsactiviteit uitoefende en tegelijkertijd een pensioen genoot als werknemer kunnen geen recht openen op pensioen.

Dit standpunt steunt meer bepaald op een letterlijke lezing van artikel 7, 8ste lid van het koninklijk besluit nr. 50⁷⁹ zoals dit destijds gold: *“Het loon van het jaar tijdens hetwelk de uitkering ingaat (...) en het loon van het jaar tijdens hetwelk betrokkene een rustpensioen krachtens dit besluit of krachtens de pensioenwetgeving voor arbeiders, bedienden, mijnwerkers of zeevarenden onder Belgische vlag geniet, worden niet in aanmerking genomen voor de berekening van het pensioen.”*

In deze interpretatie werd het genot van het rustpensioen gezien als zijnde de *betaling* ervan.

De Minister van Pensioenen in 2005 (Bruno Tobback) bevestigde dit standpunt in antwoord op een parlementaire vraag in december 2005: *“Wanneer evenwel een rustpensioen als werknemer volledig wordt geschorst wegens de uitoefening van een beroepsbezigheid die de vastgestelde grensbedragen met minstens 15 % overschrijdt, kunnen voor de jaren waarin de beroepsbezigheid wordt uitgeoefend, wel degelijk pensioenrechten opgebouwd worden, dit met het oog op de aanvulling van een onvolledig pensioen of de vervanging van minder voordelige door meer voordelige jaren. Dat is ook het geval indien het pensioen voor de schorsing reeds gedurende één of meerdere jaren was toegekend en uitbetaald, of indien de pensioengerechtigde ondertussen de wettelijke pensioenleeftijd heeft bereikt.”*⁸⁰

⁷⁹ Art. 7,8^{ste} lid koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers: versie voor de wijziging door de wet van 19 april 2014.

⁸⁰ Vr. en Antw. Kamer 2005-06, 20 februari 2006, nr. 51/109, 20438 (Vr. nr. 136 G. VAN COOL)

Sinds 2008 heeft de FPD werknemers zijn houding veranderd. Deze wijziging werd met een onderrichting officieel⁸¹. Nochtans hadden er zich geen wijzigingen voorgedaan in de wetgeving die deze ommekeer rechtvaardigden.

De gewijzigde interpretatie was ook opmerkelijk gelet op het feit de wetgeving in het stelsel der zelfstandigen slechts één jaar voordien gewijzigd werd waardoor een schending van het gelijkheidsbeginsel inzake het opbouwen van pensioenrechten in het zelfstandigenstelsel vanaf 1 januari 2007 werd weggevoerd.

Het nieuwe standpunt komt op het volgende neer. Zodra de betrokkene zijn pensioen genoten heeft (met andere woorden, eens het pensioen is ingegaan, zelfs maar voor een maand) kunnen de jaren die nadien gepresteerd worden als werknemer niet meer in aanmerking genomen worden voor de vaststelling van het pensioen, zelfs indien de betrokkene tijdens bepaalde jaren zijn pensioen niet ontvangen heeft.

De FPD werknemers argumenteert dit nieuwe standpunt op basis van artikel 3 bis van het koninklijk besluit nr. 50: *“De in artikel 1 bedoelde pensioenen gaan daadwerkelijk en voor de eerste maal in wanneer het voordeel wordt betaald.”*

Dit wil zeggen dat de betaling van het pensioen een noodzakelijke maar voldoende voorwaarde is opdat het pensioen kan beschouwd worden als werkelijk ingegaan.

De datum waarop het pensioen werkelijk is ingegaan is uiteraard belangrijk. Zodra de betrokkene zijn pensioen uitbetaald heeft gekregen (zelfs al is het maar voor één maand), is zijn pensioen definitief ingegaan.⁸² Volgens de FPD werknemers bepaalt hij het wettelijk kader waarbinnen het pensioen werd berekend en dient hij ook als referentiepunt voor de definitieve vaststelling van de beroepsloopbaan.

De betrokkene kan altijd verzaken aan zijn pensioen vanaf de ingangsdatum. In dergelijk geval beschouwt de FPD het pensioen als nooit werkelijk ingegaan en dus kunnen de jaren die nadien gepresteerd worden als werknemer in aanmerking komen voor de toeken-

⁸¹ Onderrichting nr. 375 van de RVP “Berekening van het pensioen – In aanmerking nemen van bijkomende loopbaanjaren – Ingangsdatum”, 14 maart 2008

⁸² Ombudsdienst Pensioenen, *Jaarverslag 2008*, 75; Ombudsdienst Pensioenen, *Jaarverslag 2013*, 126

ning en de berekening van het pensioen. De verza-king op die bepaalde datum is wel definitief.

In dergelijk geval kan het pensioen op een latere da-tum ingaan die bepalend is voor het (nieuwe) wette-lijk kader ter vaststelling van de rechten.

Deze nieuwe opvatting werd wettelijk verankerd door het KB van 28 mei 2013⁸³ dat zorgde voor een vervan-ging van artikel 64 van het KB van 21 december 1967. Dit KB trad retroactief in werking op 1 januari 2013 en is voor het eerst van toepassing op de beroepsinkom-sten van het jaar 2013.⁸⁴ De interpretatie van de FPD werknemers wordt sindsdien verwoord in paragraaf 9 van artikel 64: *“Zodra het rustpensioen als werknemer is ingegaan, leidt iedere beroepsactiviteit waarop de betalingsvoorwaarden zoals gesteld in dit artikel van toepassing zijn, niet tot de opbouw van bijkomende pensioenrechten. Deze beroepsactiviteit wordt evenmin in aanmerking genomen voor de loopbaanvoorwaarde van 42 jaren zoals voorzien in § 4”*.

Voor de beroepsinkomsten vanaf het kalenderjaar 2013 had de FPD werknemers dus een wettelijke ba-sis om haar nieuwe werkwijze te ondersteunen. Deze wettelijke basis was echter nog onbestaande voor wat betreft de kalenderjaren 2008 tot en met 2012. De Ombudsdienst Pensioenen wees de FPD werkne-mers op het feit dat het legitiem vertrouwen van de gepensioneerde die in de jaren tot en met 2012 nog een beroepsactiviteit als werknemer verrichtten hier-door werd geschonden.⁸⁵

Gepensioneerden die in de jaren tot en met 2012 een beroepsactiviteit als werknemer verrichtten, waren immers in de overtuiging dat zij voor die periode wel degelijk bijkomende pensioenrechten aan het opbou-wen waren wanneer de uitbetaling van het pensioen volledig was geschorst. De FPD werknemers ging ak-koord met deze bevinding en liet het voor de kalen-derjaren tot en met 2012 alsnog toe om pensioenrech-ten op te bouwen.⁸⁶

83 Het KB van 28 mei 2013 is reeds besproken doorheen deze bijdrage, omwil-le van andere grote wijzigingen die het had aangebracht in artikel 64 van het KB van 21 december 1967. Ten eerste voorzagt dit KB in de mogelijkheid tot onbeperkt bijverdienen voor gepensioneerden die de pensioenleeftijd hadden bereikt én een loopbaan van 42 jaar konden bewijzen. Ten tweede zorgde het ervoor dat de het overschrijdingspercentage waarna een volledige schorsing plaatsvond werd opge-trokken van 15 naar 25 %. Deze twee wijzigingen kaderden alvast in de bedoeling van het Regeerakkoord van 1 december 2011 om “vrijwillig werken na de pensioen-leeftijd” aan te moedigen.

84 Artikel 10 van KB 28 mei 2013

85 Ombudsdienst Pensioenen, *Jaarverslag 2014*, 41

86 Ombudsdienst Pensioenen, *Jaarverslag 2014*, 42

Artikel 64, §9 van het KB van 21 december 1967 onder-ging nog een kleine wijziging in 2015, ten gevolge van de uitbreiding van de mogelijkheden om onbeperkt bij te verdienen. Paragraaf 9 diende in overeenstem-ming te worden gebracht met deze mogelijkheden, en de woorden “42 jaar” werden gewijzigd in “45 jaar”.⁸⁷

De huidige versie van artikel 64, § 9 van het KB van 21 december 1967 luidt als volgt: *“Zodra het rustpensioen als werknemer is ingegaan, leidt iedere beroepsactiviteit waarop de betalingsvoorwaarden zoals gesteld in dit artikel van toepassing zijn, niet tot de opbouw van bij-komende pensioenrechten. Deze beroepsactiviteit wordt evenmin in aanmerking genomen voor de loopbaan-voorwaarde van 45 jaren zoals voorzien in paragraaf 4”*.

Een grondige lezing van dit artikel wijst uit dat het verbod op pensioenopbouw enkel bestaat wanneer het rustpensioen *als werknemer* is ingegaan. Enkel dan leidt een beroepsactiviteit als werknemer, na de oorspronkelijke ingangsdatum van het rustpensioen, niet tot de opbouw van bijkomende pensioenrechten in het werknemersstelsel.

Zo blijkt het ook uit de toelichting over dit artikel in het Verslag aan de Koning bij het KB 28 mei 2013, dat stelt: *“Paragraaf 9 bepaalt dat, vanaf 1 januari 2013, wie een rustpensioen ontvangt en verder werkt in het kader van een toegelaten activiteit, door verder te werken na de ingangsdatum van dat pensioen, geen bijkomende pen-sioenrechten kan opbouwen in hetzelfde stelsel of in het-zelfde ambt waarvoor reeds pensioen werd toegekend.”*

Het Verslag aan de koning bij het KB 20 januari 2015 vermeldt hetzelfde: *“De vierde wijziging in artikel 64 past paragraaf 9 aan ten gevolge van het nieuw geval van onbeperkte cumulatie na een loopbaan van 45 jaar. Deze bepaling voorziet nog steeds dat wie een rustpensi-oen als werknemer ontvangt en verder werkt in het kader van een toegelaten activiteit door verder te werken na de ingangsdatum van dat pensioen geen bijkomende pensioenrechten kan opbouwen in het pensioenstelsel voor werknemers. De beroepsjaren gecumuleerd met een rustpensioen worden niet in aanmerking genomen voor de loopbaanvoorwaarde vereist in het kader van cumulatie van een rustpensioen en onbeperkte beroeps-inkomsten.”*

Aangezien er in artikel 64, § 9 van het KB van 21 de-cember 1967 en in de verslagen aan de Koning enkel gesproken wordt over een verbod van pensioenop-

87 Artikel 1, 4° van het KB van 20 januari 2015, BS 23 januari 2015

bouw in het werknemersstelsel indien er een rustpensioen *als werknemer* is ingegaan, is het *a contrario* wél mogelijk om pensioenrechten op te bouwen in het werknemersstelsel indien er een rustpensioen *als zelfstandige of als ambtenaar* is ingegaan.

Dit zorgt dus voor een verschil in behandeling op basis van de aard van de actieve loopbaan van de betrokkene.

Een gepensioneerde die een zuivere loopbaan als werknemer (of als werknemer en zelfstandige of als werknemer, zelfstandige en ambtenaar of nog als werknemer en ambtenaar) achter de rug heeft en na de oorspronkelijke ingangsdatum van zijn pensioen een beroepsactiviteit als werknemer verricht, zal geen aanvullende pensioenrechten meer opbouwen in het werknemersstelsel.

Deze gepensioneerde valt namelijk onder het toepassingsgebied van artikel 64, §9 van het KB van 21 december 1967: het rustpensioen als werknemer is immers al ingegaan.

De betrokkene die een zuivere loopbaan als zelfstandige of ambtenaar of een combinatie van beiden achter de rug heeft, kan voor de jaren van beroepsactiviteit verricht als werknemer na de oorspronkelijke ingangsdatum van zijn pensioen, wel degelijk pensioenrechten opbouwen in het werknemersstelsel. Dit volgt uit een *a contrario* redenering van artikel 64, §9 van het KB van 21 december 1967. Er is immers nog geen rustpensioen *als werknemer* ingegaan.

Bovendien is het opbouwen van pensioenrechten in de werknemersregeling sinds 1 januari 2015 mogelijk wanneer het zelfstandigen- of ambtenarenpensioen nog steeds uitbetaald zou worden.

En wat dan met de argumentatie dat er sociale zekerheidsbijdragen betaald werden?

Reeds in 2009 ontving de Ombudsdienst Pensioenen (dossier 15246) een klacht van een betrokkene die enerzijds niet kon instemmen met het feit dat hij geen pensioenrechten als werknemer had opgebouwd tijdens de jaren dat zijn werknemerspensioen volledig geschorst was en anderzijds zich erover beklagde dat indien hij dan toch geen pensioen kon bekomen voor die jaren hij tijdens die periode wel volledige pensioenbijdragen heeft moeten betalen.

De bepalingen die betrekking hebben op de sociale

zekerheidsbijdragen in het sociaal statuut der werknemers, zijn voornamelijk te vinden in de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders⁸⁸ (RSZ-wet) en het bijbehorende uitvoeringsbesluit van 28 november 1969⁸⁹.

Het bijdragepercentage van de werknemersbijdrage is 13,07 %, en die van de werkgeversbijdrage is in principe 24,94 %.⁹⁰ Alle personen die een beroepsactiviteit als werknemer uitoefenen, of het nu gepensioneerden zijn of niet, moeten sociale zekerheidsbijdragen betalen aan dit *volledige* tarief.

Het sociaal statuut der werknemers kent dus – in tegenstelling tot het zelfstandigenstatuut – geen verminderd bijdragepercentage voor gepensioneerden die een beroepsactiviteit als werknemer uitoefenen. Net als de “gewone” actieve werknemers, betalen zij sociale zekerheidsbijdragen aan een volledig tarief.

Het is dus opmerkelijk dat sommige gepensioneerden hiervoor geen pensioenrechten in de plaats krijgen.

Kortom: de gepensioneerden van wie een rustpensioen *als werknemer* is ingegaan zullen géén bijkomende pensioenrechten opbouwen in het werknemersstelsel. Gepensioneerden van wie enkel een rustpensioen *als zelfstandige* of *als ambtenaar* is ingegaan, kunnen dat wel.

Een gepensioneerde met een gemengde loopbaan *zelfstandige-werknemer*, wordt bijvoorbeeld nadeliger behandeld dan een gepensioneerde met een zuivere loopbaan als *zelfstandige*. Immers: omdat één van de betrokken rustpensioenen een werknemerspensioen is valt de gepensioneerde met de gemengde loopbaan waarvan een gedeelte als werknemer onder het toepassingsgebied van artikel 64, §9 van het KB van 21 december 1967, waardoor hij geen bijkomende pensioenrechten kan opbouwen.

Conclusie: het gaat om één gelijkaardige groep gepensioneerden die na de oorspronkelijke ingangsdatum van hun rustpensioen een beroepsactiviteit

88 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, BS 25 juli 1969

89 Koninklijk besluit van 28 november 1969, tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, BS 5 december 1969

90 J. VAN LANGENDONCK, Y. STEVENS EN A. VAN REGENMORTEL, *Handboek Socialezekerheidsrecht*, negende editie, Antwerpen, Intersentia, 2015, 209

als werknemer ontplooiën. Toch is er een verschil in behandeling, afhankelijk van de beroepsactiviteit die zij verrichtten vóór de oorspronkelijke ingangsdatum van hun rustpensioen.

Overigens ook gepensioneerden die onbeperkt mogen bijverdienen, die de inkomstengrenzen respecteren of die de inkomstengrenzen slechts overschrijden met een percentage van 1 tot 99 %, krijgen nog steeds een pensioenbedrag uitbetaald. Anders dan in het sociaal statuut der zelfstandigen, waar deze groepen van gepensioneerden in principe slechts sociale zekerheidsbijdragen moeten betalen aan een *verminderd* tarief, is dat niet het geval in het sociaal statuut der werknemers. Ook gepensioneerden die zich in een situatie van toegelaten arbeid bevinden, moeten sociale zekerheidsbijdragen betalen aan een *volledig* tarief. Nochtans bouwen zij hier geen pensioenrechten mee op.

Voor werknemers zou men dus nog een stapje verder kunnen gaan wanneer men enkel en alleen de bijdragenvoet in ogenschouw neemt⁹¹, en valt het vanuit het oogpunt van de bijdragen te verdedigen dat het voor de gepensioneerde werknemers die zich in een situatie van toegelaten arbeid bevinden, moet mogelijk zijn om bijkomende pensioenrechten op te bouwen, óók al krijgen zij nog steeds een – al dan niet verminderd – pensioenbedrag uitbetaald gelet op het feit dat zij een volledige bijdrage betalen.

Deze redenering toont aan dat het systeem van bijkomende pensioenopbouw in het werknemersstelsel onlogisch en incoherent is. In het pensioenstelsel der zelfstandigen is er meestal nog een “rechtvaardiging” voorhanden waarom de gepensioneerden die nog steeds een pensioenbedrag uitbetaald krijgen, geen bijkomende pensioenrechten opbouwen: het verminderd bijdragepercentage. Deze rechtvaardiging is afwezig in het pensioenstelsel der werknemers.⁹²

Is er sprake van discriminatie?

Niet elk verschil in behandeling komt neer op discriminatie. Het is immers mogelijk dat er een rechtvaar-

91 Merk dat de Ombudsdienst Pensioenen bepleit om niet enkel naar de bijdragevoet te kijken, doch naar de combinatie van bijdragevoet en de uitbetaling van een pensioen (in om het even wel stelsel), teneinde te oordelen of er al dan niet pensioenrechten dienen opgebouwd te worden. Dit teneinde discriminatie tussen de verschillende categorieën van gepensioneerden te vermijden.

92 Y. STEVENS, “Recente hervormingen voor werknemers en zelfstandigen: meer of minder verantwoordelijkheid voor de eigen pensioenopbouw” in A. VAN REGENMORTEL, L. DE MEYER en V. VERVLIET, *Actuele problemen van het socialezekerheidsrecht*, Brugge, Die Keure, 2015, 397

diging voorhanden is voor het verschil, wanneer dit verschil ten eerste berust op een objectief criterium, en waarbij er ten tweede een redelijke verantwoording voor aanwezig is.⁹³

Dat voor een activiteit als werknemer tijdens pensioenering als zelfstandige mogelijks wel bijkomende pensioenrechten kunnen opgebouwd worden en niet tijdens de pensioenering als werknemer kan niet verantwoord worden door simpelweg te stellen “dat de pensioenstelsels onderling niet vergelijkbaar zijn”.

Het onderzoek van V. Flohimont toont aan dat dit vandaag de dag niet meer redelijk te verdedigen valt,⁹⁴ zeker niet als het gaat om situaties waarbij eenzelfde maatregel die voor de pensioenstelsels gemeenschappelijk is (zoals de maatregel van de schorsing van de uitbetaling van het pensioen bij het overschrijden van de inkomstengrenzen met 100 % of meer) duidelijk verschillende gevolgen heeft in het ene en het andere stelsel.⁹⁵

En hoewel het Grondwettelijk Hof herhaaldelijk gesteld heeft dat de verschillende pensioenstelsels onderling niet vergelijkbaar zijn omdat de verschillende pensioenstelsels verschillen voor wat betreft het doel, de financieringswijze en de toekenningvoorwaarden ervan⁹⁶, verwijzen we hier naar de duidelijk hiervan afwijkende redenering die het Grondwettelijk Hof maakte in haar arrest van 24 februari 2009.

In dit arrest stelde het Hof immers een discriminatie vast tussen twee groepen van zelfstandigen die zich in deze identieke situatie bevonden. De “gewone” actieve zelfstandige, waarvan de gewerkte periode gelegen is vóór de oorspronkelijke ingangsdatum van het zelfstandigenpensioen lag, deed wel aan pensioenopbouw, terwijl dat niet het geval is voor de ge-

93 Arbitragehof 15 juli 1993, nr. 63/93, AA 1993, 697; BS 2 september 1993; 19.328; JTT 1993, 424; Arbitragehof 15 juni 1995, nr. 48/95, AA 1995, 717, BS 9 augustus 1995, *De Gem.* 1995, 465; Arbitragehof 22 december 1993, nr. 138/99, AA 1999, 1657, BS 25 februari 2000, 5746; JTT 2001, 55; G. VAN LIMBERGEN en E. VERHEYDEN, *Ambtenaar, werknemer of zelfstandige in het socialezekerheidsrecht*, Brugge, Die Keure, 2004, 277

94 Voor een uitgebreide analyse hieromtrent: zie Deel II, Hoofdstuk 2, Afdeling 4, onderafdeling 3, §2, A.

95 GwH 31 mei 2011, nr. 93/11, B.5.

96 Arbitragehof 4 juli 1991, nr. 17/91, AA 1991, 175; RW 1991-1992, 399; Arbitragehof 9 juli 1992, nr. 54/92, AA 1992, 561; Soc.Kron. 1992, 362; Arbitragehof 11 januari 2006, nr. 4/2006, APM 2006, afl. 2, 23; AA 2006, afl. 1, 73, BS 24 februari 2006, 10151; RW 2006-2007, afl. 19, 789; Soc.Kron 2007, afl. 1, 63; GwH 13 juni 2013, nr. 88/2013, A.GrWHH 2013, afl. 3, 1319; BS 24 september 2013, 67751, Soc.Kron. 2014, afl. 9, 482; V. FLOHIMONT, *Gelijkheid in de pensioenregelingen voor ambtenaren, werknemers en zelfstandigen*, Brugge, Die Keure, 2012, 76 en 177 en 301; G. VAN LIMBERGEN en E. VERHEYDEN, *Ambtenaar, werknemer of zelfstandige in het socialezekerheidsrecht*, Brugge, Die Keure, 2004, 279

pensioneerde zelfstandige die ná de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen een beroepsactiviteit als zelfstandige verrichtte.

Hoewel dit arrest zich diende uit te spreken over een schending van het gelijkheidsbeginsel tussen twee groepen van zelfstandigen binnen het zelfstandigenstelsel, hield het Hof rekening met de regelgeving die op dat moment gangbaar was in het werknemersstelsel.

Op dat moment (voor pensioenen die ingaan tussen 1 juli 1997 en 31 december 2007) was het in het werknemersstelsel immers nog steeds mogelijk om pensioenrechten op te bouwen voor jaren waarin de uitbetaling van het pensioen volledig geschorst was (het was pas in 2008 dat de koerswijziging van de RVP een aanvang nam en in 2013 dat deze interpretatie zich wettelijk verankerde).

Het Grondwettelijk Hof – weliswaar voor wat betreft het zelfstandigenstelsel – oordeelde tevens dat *“het loutere feit dat een daadwerkelijk pensioen een eerste maal een aanvang heeft genomen, geen relevant objectief criterium is om een onderscheid te maken tussen zelfstandigen die gedurende hetzelfde aantal kwartalen dezelfde sociale bijdragen hebben betaald”*.⁹⁷ Dit arrest kan naar analogie worden doorgetrokken naar het opbouwen van pensioenrechten in het werknemersstelsel.

Ingevolge de nieuwe paragraaf 9 van artikel 64 KB van 21 december 1967 bouwt iemand, die ooit een pensioen als werknemer genoten heeft, voor de periode dat hij zijn werknemerspensioen niet uitbetaald krijgt ingevolge de overschrijding van de toegelaten grens, geen pensioenrechten meer op.

Ook voor werknemers kan dus opgeworpen worden dat het loutere feit dat het werknemerspensioen een eerste maal een aanvang heeft genomen, geen objectief criterium is om onderscheid te maken tussen twee groepen van gepensioneerden die zich in eenzelfde situatie bevinden.

Volgens ons houdt paragraaf 9 van artikel 64 KB van 21 december 1967, dat een onderscheid in opbouw van pensioenrechten verwoord tussen enerzijds een

“gewone” actieve werknemer, waarvan de gewerkte periode gelegen is vóór de oorspronkelijke ingangsdatum van het werknemerspensioen en die wel pensioenrechten opent en anderzijds een werknemer bij wie de gewerkte periode gelegen is na oorspronkelijke ingangsdatum van het werknemerspensioen en die derhalve geen pensioenrechten opbouwt, een discriminatie in.

De “gewone” actieve werknemers, waarvan de gewerkte periode gelegen is vóór de oorspronkelijke ingangsdatum van het werknemerspensioen, doen wel aan pensioenopbouw, terwijl dat niet het geval is voor de gepensioneerde werknemer die ná de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen een beroepsactiviteit als werknemer verricht. Ook niet wanneer deze hierbij de grenzen van toegelaten arbeid met 100 % of meer overschrijdt.

Verder maakt de wetgeving een strikt onderscheid naargelang de gepensioneerde een werknemers-, zelfstandigen- of ambtenarenpensioen ontvangt.

Het verschil in de aard van de beroepsactiviteit die de gepensioneerde uitoefende vóór de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen⁹⁸ en het verschil in behandeling op basis van de aard van de beroepsactiviteit die wordt uitgeoefend ná de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen⁹⁹, zijn wel objectieve criteria. Maar opdat een verschil in behandeling gerechtvaardigd zou zijn, is de aanwezigheid van een objectief criterium uiteraard niet voldoende. Vereist is bovendien dat er een redelijke verantwoording aanwezig is voor dit verschil in behandeling.

Het bestaan van een dergelijke redelijke verantwoording wordt beoordeeld in het licht van het doel en de gevolgen van de bestreden maatregel.¹⁰⁰

98 Het verschil in behandeling tussen een gepensioneerde met een zuivere loopbaan als zelfstandige of ambtenaar of met een gemengde loopbaan zelfstandige-ambtenaar (pensioenopbouw mogelijk) enerzijds, en gepensioneerden met een zuivere loopbaan als werknemer of een gemengde loopbaan waarvan een gedeelte als werknemer (geen pensioenopbouw).

99 Het verschil in behandeling tussen een gepensioneerde werknemer, die na de oorspronkelijke ingangsdatum van zijn pensioen aan de slag gaat als zelfstandige en hierbij de inkomstengrenzen van toegelaten arbeid met 100 % of meer overschrijdt (pensioenopbouw mogelijk) en de gepensioneerde werknemer, die na de oorspronkelijke ingangsdatum van zijn pensioen aan de slag gaat als werknemer en hierbij de inkomstengrenzen van toegelaten arbeid met 100 % of meer overschrijdt (geen pensioenopbouw).

100 Arbitragehof 14 juli 1993, nr. 63/93, AA 1993, 697; BS 2 september 1993, 19.328; JTT 1993, 424; Arbitragehof 15 juni 1995, nr. 48/95, AA 1995, 717, BS 9 augustus 1995, De Gem. 1995, 465; Arbitragehof 22 december 1993, nr. 138/99, AA 1999, 1657, BS 25 februari 2000, 5746; JTT 2001, 55

97; GwH 24 februari 2009, nr. 32/2009, B.13.3; Y. STEVENS, “Denkpistes voor een nieuw statuut voor de werkende gepensioneerde” in *Over grenzen. Liber Amicorum Herman Cousy*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 1267; V. FLOHIMONT, *Gelijkheid in de pensioenregelingen voor ambtenaren, werknemers en zelfstandigen*, Brugge, Die Keure, 2012, 301-302

Mogelijke legitieme doelstellingen om een verschil in behandeling tussen gelijkaardige groepen van gepensioneerden te rechtvaardigen, zijn de administratieve vereenvoudiging, budgettaire redenen en het ontmoedigen van de opname van het vervroegd pensioen.

Echter, de aanwezigheid van een legitieme doelstelling is niet voldoende om de toets van het gelijkheidsbeginsel te doorstaan. Er dient in de tweede plaats nog een evenredigheidstoets te gebeuren. De vraag moet gesteld worden of de maatregel die wordt ingezet en de gevolgen hiervan voor de betrokkene (geen pensioenopbouw na ingangsdatum werknemerspensioen) niet kennelijk onevenredig zijn met de nagestreefde doelstellingen.

1) Een eerste mogelijke doelstelling is de administratieve vereenvoudiging, een doelstelling van *praktische aard*. De FPD sector werknemers wenst per gepensioneerd in principe slechts één pensioenberekening te doen. Deze pensioenberekening gebeurt op het moment van de oorspronkelijke ingangsdatum van het rustpensioen als werknemer, en op dat moment wordt de loopbaan definitief vastgesteld. Het toelaten van meerdere pensioenberekeningen en meerdere ingangsdata, zou aanleiding geven tot problemen op het vlak van administratie en informatica, zoals bijvoorbeeld op het vlak van de aanpassingen aan de welvaart.¹⁰¹

We kunnen inderdaad aannemen dat deze praktische redenen een legitieme doelstelling zijn. Momenteel is de opbouw van pensioenrechten als werknemer tijdens pensionering immers enkel mogelijk voor iemand die een pensioen als zelfstandige, als ambtenaar of in het buitenland ontvangt: in deze gevallen is het niet de FPD sector werknemers die het pensioen heeft moeten berekenen.

Wel moeten de maatregelen die worden aangenomen om deze doelstellingen te bereiken, de evenredigheidstoets kunnen doorstaan. Het moge duidelijk zijn dat de huidige wetgeving deze evenredigheidstoets niet doorstaat. De gevolgen voor de gepensioneerd werknemers zijn kennelijk onevenredig in vergelijking met de nagestreefde doelstelling van administratieve vereenvoudiging, en zijn regelrecht discriminatoir.

De huidige wetgeving benadeelt mensen met een gemengde loopbaan. Nochtans komen gemengde

loopbanen vaker en vaker voor. Dit maakt het extra belangrijk dat de wetgeving omtrent het opbouwen van pensioenrechten door beroepsactiviteit na pensionering uniform is.

2) Een tweede mogelijke legitieme doelstelling betreft de budgettaire redenen

Het beroepsactief houden van ouderen komt zowel de financiële houdbaarheid als de sociale houdbaarheid van het pensioensysteem ten goede. De Algemene beleidsnota pensioenen van 21 december 2012 stelt hierover het volgende: *“Het verhogen van de activiteitsgraad, in het bijzonder bij 55-plussers, stelt de uitbetaling van pensioenen uit. Het doet voorts de inkomsten van de overheid, via belastingen en sociale bijdragen, stijgen. Via zogenaamde tweeronde-effecten heeft het bovendien een positieve invloed op de groei van onze economische welvaart. Wat zeker niet uit het oog verloren mag worden is dat meer en langer werken ook het pensioen doet stijgen dat men uiteindelijk ontvangt. Op die manier versterkt het ook de sociale houdbaarheid van de pensioenen”*.¹⁰²

De sociale houdbaarheid van het pensioensysteem vereist dat het wettelijk pensioen voorkomt dat gepensioneerd blootgesteld worden aan een armoederisico en dat het gepensioneerd toelaat om de levensstandaard die zij genoten toen ze nog werkten in stand te houden.¹⁰³ Door de versoepeling van de regels inzake toegelaten arbeid geeft men de mogelijkheid aan gepensioneerd om een eventueel lager pensioenbedrag aan te vullen,¹⁰⁴ wat bijdraagt tot de sociale houdbaarheid van het pensioenstelsel aangezien het gepensioneerd toelaat om hun levensstandaard te handhaven.

Ook de financiële houdbaarheid van het pensioensysteem wordt versterkt door het actief houden van ouderen. De Algemene beleidsnota pensioenen van 24 november 2014 stelt: *“als men de financiering van de pensioenen wil garanderen, is het van cruciaal belang om de activiteitsgraad te verhogen. In deze context is het passend om gepensioneerd die een professionele activiteit willen verder zetten niet langer te bestraffen, zelfs als ze geen 42 loopbaanjaren hebben bereikt”*.¹⁰⁵

¹⁰² Algemene beleidsnota pensioenen 21 december 2012 (Alexander De Croo), Parl. St. Kamer 2012-2013, 53-2586/019, 15

¹⁰³ Algemene beleidsnota pensioenen 21 december 2012 (Alexander De Croo), Parl. St. Kamer 2012-2013, 53-2586/019, 3

¹⁰⁴ Verslag aan de Koning bij het KB van 20 januari 2015

¹⁰⁵ Algemene beleidsnota pensioenen (Daniel Bacquelaine), 24 november 2014, Parl. St. Kamer 2014-2015, nr. 54-0588/011, 5

¹⁰¹ Ombudsdienst Pensioenen, *Jaarverslag 2008*, 78 en 80

Dat mensen door meer en langer te werken ook bijkomende pensioenrechten opbouwen, wordt door de Beleidsnota's niet gezien als een bedreiging, maar als een positief gevolg voor de sociale houdbaarheid van het pensioensysteem. Het verhogen van de activiteitsgraad wordt dus naar voor geschoven als een manier om het pensioensysteem financieel en sociaal houdbaar te houden.

Dat is ook logisch: de periode waarin een persoon geen pensioenbedrag ontvangt maar wel nog een beroepsactiviteit verricht, zorgt – althans op korte termijn zeker – enerzijds voor een daling van de uitgaven van de sociale zekerheidsprestaties¹⁰⁶ en anderzijds voor een stijging van de staatsinkomsten via sociale zekerheidsbijdragen en belastingen.

Zelfs bij een eventuele stijging van de sociale zekerheidsprestaties op lange termijn (verhoging van het pensioenbedrag door de opbouw van extra pensioenrechten), zou ondanks deze extra uitgave, via zogenaamde tweeronde-effecten, dit toch een positieve invloed op de groei van onze economische welvaart kunnen hebben.

Hoewel het betalen van sociale zekerheidsbijdragen aan de werknemer geen “recht” geeft op pensioenopbouw, kan het wel degelijk als argument worden opgeworpen om te onderbouwen dat beide groepen van werknemers (zij die als werknemer gewerkt hebben voor de eerste ingangsdatum van het werknemerspensioen en zij die als werknemer gewerkt hebben na de eerste ingangsdatum van het werknemerspensioen) wel met elkaar vergelijkbaar / gelijkaardig zijn. Beide moeten immers sociale bijdragen betalen voor hun tewerkstelling als werknemer.

Wanneer gelijkaardige groepen verschillend worden behandeld, en er voor dit verschil geen afdoende rechtvaardiging voorhanden is, dan wordt dit als discriminatie beschouwd. In dit kader kan ook opgemerkt worden dat het Hof reeds stelde dat budgettaire overwegingen op zich niet kunnen verantwoorden dat personen die zich in identieke situaties bevinden, verschillend worden behandeld.¹⁰⁷

¹⁰⁶ Door de toevoeging van extra jaren aan het pensioen verhoogt het pensioenbedrag.

¹⁰⁷ GwH 24 februari 2009, nr. 32/2009, B.13.3; Y. STEVENS, “Pensioen zelfstandigen” (noot onder GwH 24 februari 2009), *NJW* 2009, nr. 202, 407; V. FLOHIMONT, *Gelijkheid in de pensioenregelingen voor ambtenaren, werknemers en zelfstandigen*, Brugge, Die Keure, 2012, 301-302

Vervolgens zegt het Hof iets wat relevant is voor het inkomen uit beroepsactiviteit: “Die zorg doet zich niet voor in zoverre door een beperkte toegelaten arbeid een bijkomend inkomen zou worden gegeneerd door de genietter van een rust- of overlevingspensioen, vermits die arbeid het sociale zekerheidsstelsel niet bezwaart maar in voorkomend geval zelfs – weliswaar in beperkte mate – bijdraagt tot de financiering ervan.”¹⁰⁸ Een gepensioneerde die zich houdt aan de grenzen van toegelaten arbeid, zorgt volgens het Hof niet voor een verzwarening van de financiering van de sociale zekerheid. Dan is dit a fortiori zeker niet het geval voor een gepensioneerde die de grenzen van toegelaten arbeid zodanig overschrijdt dat de betaling van zijn pensioen volledig geschorst wordt. Deze laatste ziet de betaling van zijn pensioen immers volledig geschorst (terwijl hij die de grenzen van toegelaten arbeid respecteert, nog steeds een uitbetaling ontvangt vanuit de sociale zekerheid).

Ten slotte kan ook hier de Algemene Beleidsnota pensioenen van 21 december 2012 worden vermeld. Dat mensen door meer en langer te werken ook bijkomende pensioenrechten opbouwen, wordt door de Beleidsnota niet gezien als een “bedreiging”, maar als een positief gevolg voor de sociale houdbaarheid van het pensioensysteem.¹⁰⁹

3) Een derde mogelijke legitieme doelstelling betreft het ontmoedigen van het vervroegd opnemen van het pensioen. Ook hier dient nog een evenredigheids-toets te gebeuren. De vraag moet gesteld worden of de maatregel die wordt ingezet en de gevolgen hiervan voor de betrokkene (geen pensioenopbouw na ingangsdatum werknemerspensioen) niet kennelijk onevenredig zijn met de nagestreefde doelstellingen.

Er is geen redelijke verantwoording voor het niet-toelaten van pensioenopbouw, voor gepensioneerden die de inkomstengrenzen van toegelaten arbeid met 100 % of meer overschrijden. Zij betalen sociale zekerheidsbijdragen aan een volledig tarief, en zij ontvangen geen pensioenbedrag. Het maakt hierbij geen verschil of zij deze periode nu presteren voor of na de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen. Wanneer een persoon die op vervroegd pensioen is gegaan terug wil gaan werken, dan moet men dat juist aanmoedigen. Door het niet toelaten van pensi-

¹⁰⁸ GwH 3 december 2008, nr. 176/2008, B.4.

¹⁰⁹ Algemene beleidsnota pensioenen (Alexander De Croo), 21 december 2012, *Parl. St. Kamer* 2012-2013, nr.53- 2586/019, 15

oenopbouw bereikt men echter net het omgekeerde: de vervroegd gepensioneerden die willen werken als werknemer aan een niveau waarbij ze de grenzen van toegelaten arbeid met 100 % of meer overschrijden, zullen ontmoedigd worden om dit te doen omdat dit toch niet bijdraagt aan het opbouwen van pensioenrechten en dus het opkrikken van hun pensioenbedrag.

Het ontmoedigen van het vervroegd pensioen is alleen relevant om een redelijke verantwoording te verschaffen waarom enkel mensen die de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt of een loopbaan van 45 jaar achter de rug hebben onbeperkt mogen bijverdienen. Zo staat het ook te lezen in de verslagen aan de Koning bij de KB's die deze mogelijkheden tot onbeperkt bijverdienen invoeren. Voor wat betreft werknemerspensioenen staat in het Verslag aan de Koning bij het KB van 20 januari 2015 te lezen: *“Voor personen jonger dan 65 jaar en een onvoldoende loopbaan is het niet wenselijk onbeperkt bijverdienen bij het pensioen mogelijk te maken. Opname van vervroegd pensioen mag immers niet aangemoedigd worden: het verkrijgt de voorkeur dat men de opname van het vervroegd pensioen uitstelt tot men een volledige carrière gepresteerd heeft.”* Voor wat betreft het zelfstandigenpensioen stelt het Verslag aan de Koning bij het KB van 18 januari 2015: *“Het is niet wenselijk om de gepensioneerden die de leeftijd van 65 jaar nog niet bereikten en die over een onvoldoende lange loopbaan beschikken onbeperkt te laten bijverdienen. Deze zelfstandigen stellen hun vervroegd pensioen beter uit zodat ze hun loopbaan vervolmaken.”*

Het antwoord van de heer De Croo, destijds Minister van Pensioenen, op een parlementaire vraag die peilde naar de discriminatie tussen de pensioenstelsels onderling- er werd gevraagd waarom gepensioneerden die niet onbeperkt mogen bijverdienen, wel bijkomende pensioenrechten kunnen opbouwen in het pensioenstelsel der zelfstandigen, maar niet in het werknemersstelsel- luidt als volgt: *“De opbouw van aanvullende pensioenrechten door zelfstandigen na een volledige loopbaan is een specifieke regeling, die niet geldt voor alle zelfstandigen met een volledige loopbaan die aan de slag blijven. Het gaat om een heel kleine groep van zelfstandigen, die ervoor kiezen om hun pensioenrechten een jaar te schorsen om ze daarna te kunnen opnemen.”*¹¹⁰

Hiermee gaf de Minister te kennen dat er inderdaad

¹¹⁰ Verslag namens de Commissie voor de sociale zaken bij het Ontwerp van Programmawet (art. 26 tot 39), 24 juni 2013, *Parl.St. Kamer 2012-2013*, nr. 53-2853/017, 38

een verschil in behandeling is, en dat er hiervoor eigenlijk geen redelijke verantwoording bestaat. Als een kleine groep *zelfstandigen* pensioenrechten kan opbouwen, waarom kan die – even kleine – groep *werknemers* dat dan niet? Zeker wanneer je weet dat de gepensioneerde zelfstandigen en ambtenaren dat wél kunnen in het werknemersstelsel, zelfs als zij nog steeds een pensioenbedrag uitbetaald krijgen.

En wat met de verzekeringsgedachte?

De Regering onderschrijft de doelstelling om effectieve arbeidsprestaties meer te laten doorwegen in de pensioenberekening. In de Algemene beleidsnota van 24 november 2014 staat te lezen: *“De pensioenen moeten erkenning tonen voor het werk dat iemand presteerde ten voordele van de samenleving. Het systeem moet waken over het basisprincipe van evenredigheid tussen de geleverde inspanning en bijdrage en de verkregen prestaties”* en *“de Regering zal gevolg geven aan de aanbeveling van de Pensioencommissie om de band tussen effectieve arbeidsprestaties en het pensioenbedrag te versterken”*.

Rekening houdende met deze doelstelling, is het dus onlogisch dat een gepensioneerde die een beroepsactiviteit verricht na de oorspronkelijke ingangsdatum van zijn pensioen, waarbij de uitbetaling van het pensioen volledig geschorst werd, geen pensioenrechten zou kunnen opbouwen. Het gaat immers om jaren waarin effectieve arbeidsprestaties werden verricht en volledige sociale zekerheidsbijdragen werden betaald.

In de Algemene beleidsnota van 21 december 2012 staat geschreven *“Bij de pensioenberekening moet werk opnieuw meer doorwegen. Het verzekeringskarakter van het Belgische pensioensysteem wordt daardoor opnieuw versterkt”*.

Over dit verzekeringskarakter kan nog het volgende gezegd worden. De “verzekeringsgedachte” is heel aanwezig in het pensioenstelsel. De sociale bijdragen worden gezien als een soort verzekeringspremie, die de grondslag zouden vormen voor het recht op uitkering. Toch is dat niet de juridische werkelijkheid. Het recht op prestaties van de sociale zekerheid vloeit niet voort uit de betaling van bijdragen, maar uit de wet. Het recht op een rustpensioen ontstaat niet door de betaling van bijdragen, maar pas als er voldaan wordt aan de wettelijke toekennings- en betalingsvoorwaarden ervan. Zowel de bepalingen omtrent de bijdragen als de bepalingen omtrent de prestaties vloeien voort uit de wet.

Toekomst?

Momenteel blijft de wetgever volhouden dat het cumulatieverbod tussen pensioen en werken het principe zou zijn (omdat het pensioen een vervangingsinkomen is) en dat het systeem van toegelaten arbeid hierop een uitzondering vormt.¹¹¹ Men kan echter de vraag stellen of men dit uitgangspunt redelijkerwijze kan blijven volhouden. Ondanks het enorme toepassingsgebied dat het systeem van toegelaten arbeid bestrijkt, is er geen enkele gepensioneerde die niets zou mogen bijverdienen. Meer nog: er zijn zelfs groepen van gepensioneerden die onbeperkt mogen bijverdienen, zonder ook maar één euro van hun pensioenbedrag te verliezen. Het is redelijkerwijze niet houdbaar om te beweren dat het systeem van toegelaten arbeid slechts een “uitzondering” zou zijn. Getuige hiervan ook het feit dat sedert 2015 de personen die 65 jaar zijn of een loopbaan hebben van 45 jaar onbeperkt mogen bijverdienen. Het argument dat in 2013 nog gebruikt werd om naast een leeftijds- ook een loopbaanvoorwaarde te hanteren voor onbeperkt bijverdienen, namelijk om het principiële verbod van cumulatie als hoofdregel te behouden^{112 113 114}, wordt in 2015 overboord gegooid.

Voor wat betreft het opbouwen van bijkomende pensioenrechten voor een gepensioneerde zelfstandige, hanteert het stelsel der zelfstandigen in principe een logisch en coherent denkkader. De oorspronkelijke ingangsdatum is in het stelsel der zelfstandigen niet definitief, ook kwartalen gepresteerd na deze ingangsdatum kunnen mogelijks nog worden gevaloriseerd in de pensioenberekening. Hiervoor is het enerzijds vereist dat de uitbetaling van het pensioen als zelfstandige en/of werknemer volledig werd geschorst, en anderzijds dat de gepensioneerde sociale zekerheidsbijdragen betaalt aan een volledig tarief. Deze voorwaarden zijn momenteel met elkaar verbonden. De gepensioneerden die zich in een situatie van *toegelaten arbeid* in het stelsel der zelfstandigen en/of

¹¹¹ Verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit van 18 januari 2015, BS 23 januari 2015; Verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit van 20 januari 2015, BS 23 januari 2015

¹¹² Verslag aan de Koning bij het KB van 28 mei 2013 tot wijziging van diverse reglementaire bepalingen betreffende de cumulatie van een pensioen in de werknemersregeling met beroepsinkomen of met sociale vergoedingen, BS 20 juni 2013

¹¹³ Verslag aan de Koning bij het KB van 28 mei 2013 tot wijziging van diverse reglementaire bepalingen betreffende de cumulatie van een pensioen in de werknemersregeling met beroepsinkomen of met sociale vergoedingen, BS 20 juni 2013

¹¹⁴ Amendementen ingediend in de Commissie voor de Sociale Zaken bij het Ontwerp van Programmawet, 10 juni 2013, Parl.St. Kamer 2012-2013, nr. 53-2853/003, 22

werknemers bevinden (= geen overschrijding van het toegelaten grensbedrag met minstens 100%) voldoen niet aan de voorwaarde van de volledige schorsing van het pensioen. Zij kunnen aldus geen bijkomende pensioenrechten opbouwen in het zelfstandigenstelsel. Daarom voorziet de wetgever voor deze gepensioneerden in een verminderd tarief voor het bijdragepercentage van de sociale zekerheidsbijdragen. Dit lijkt ook logisch: zij betalen sociale zekerheidsbijdragen waar ze geen pensioenrechten voor in de plaats krijgen. Een verminderd tarief is dan ook onlogisch.

Voor wat betreft het opbouwen van bijkomende pensioenrechten in het werknemersstelsel, ziet de situatie er helemaal anders uit.

Ten eerste is er in de werknemersregeling geen onderscheid in opbouw van pensioenrechten naargelang de betaling van het rustpensioen als werknemer volledig geschorst is of niet. Ingevolge de nieuwe paragraaf 9 van artikel 64 KB van 21 december 1967 bouwt iemand, die ooit een pensioen als werknemer genoten heeft, voor de periode dat hij zijn werknemerspensioen niet uitbetaald krijgt ingevolge de overschrijding van de toegelaten grens, geen pensioenrechten meer op. Volgens ons houdt deze paragraaf een discriminatie in tussen de “gewone” actieve werknemer, waarvan de gewerkte periode gelegen is vóór de oorspronkelijke ingangsdatum van het werknemerspensioen en de werknemer bij wie de gewerkte periode gelegen is na oorspronkelijke ingangsdatum, rekening houdend met de redenering die het Grondwettelijk Hof, weliswaar in het stelsel der zelfstandigen, maakte in haar arrest van 24 februari 2009. Er bestaat in het sociaal statuut der werknemers immers geen verminderd bijdragepercentage voor gepensioneerden. Alle gepensioneerde werknemers die een bijkomende beroepsactiviteit als werknemer verrichten, betalen dus sociale zekerheidsbijdragen aan een volledig tarief, óók indien de uitbetaling van het werknemerspensioen volledig geschorst is en bouwen geen pensioenrechten op.

Ten tweede maakt de wetgeving een strikt onderscheid naargelang de gepensioneerde een werknemers-, zelfstandigen- of ambtenarenpensioen ontvangt.

De gepensioneerden van wie een rustpensioen *als werknemer* is ingegaan, worden over de hele lijn benadeeld voor wat betreft het opbouwen van bijkomende pensioenrechten in het werknemersstelsel: ze bouwen geen bijkomende pensioenrechten op in het

werknemersstelsel, zelfs niet als de uitbetaling van hun pensioen volledig geschorst werd ten gevolge van het overschrijden van de grenzen van toegelaten arbeid met 100 % of meer, maar ze betalen hier wel sociale zekerheidsbijdragen voor aan een volledig tarief.

Gepensioneerden van wie een rustpensioen *als zelfstandige of als ambtenaar* is ingegaan, worden dan weer wat de opbouw van pensioenrechten als werknemer betreft over de hele lijn bevoordeeld: zij bouwen wel bijkomende pensioenrechten op in het werknemersstelsel, óók als zij nog steeds een pensioenbedrag uitbetaald krijgen (volledig dan wel verminderd), waardoor voor hen wel verdedigd kan worden dat er een bijdragepercentage is aan een volledig tarief.

Kortom de huidige wetgeving inzake de opbouw van pensioenrechten eens een pensioen een eerste keer is ingegaan houdt een discriminatie in omdat de opbouw van pensioenrechten na pensionering niet voor alle gepensioneerden mogelijk is gedurende de periode dat geen pensioen ontvangen wordt.

In navolging van de rapporten van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040¹¹⁵, staat in het huidige Regeringsakkoord vermeld om het concept van het “deeltijds pensioen” uit te werken.¹¹⁶ De mogelijkheid hiertoe was reeds voorzien in de wet (waar van “halftijds” pensioen wordt gesproken¹¹⁷) maar tot nu toe zijn er nog geen uitvoeringsbesluiten genomen.¹¹⁸ Onder een systeem van deeltijds pensioen zal het voor personen die voldoen aan de voorwaarden van het vervroegd pensioen, mogelijk worden om een gedeelte van hun pensioen op te nemen (eventueel mits

correcties¹¹⁹) en tegelijkertijd aan de slag te blijven en bijkomende pensioenrechten op te bouwen.¹²⁰ Nog een reden om aan onze oproep tegemoet te komen.

Algemene aanbeveling

Gesterkt door de verschillende vaststellingen in deze uitgebreide analyse van de mogelijkheden om nog pensioenrechten op te bouwen op basis van een beroepsactiviteit uitgeoefend na de eerste ingangsdatum van een pensioen beveelt het College aan de wetgever aan om elke discriminatie waardoor sommige gepensioneerden nog pensioenrechten kunnen opbouwen na de ingangsdatum van hun pensioen ... en anderen niet, op te heffen.

¹¹⁵ FOD Sociale Zekerheid, Rapport van de voorstellen van de Commissie Pensioenhervorming 2040-2040 voor een structurele hervorming van de pensioenstelsels, *Een sterk en betrouwbaar sociaal contract*, Brussel, 2014, 193p; FOD Sociale Zekerheid, Synthese van het rapport van de voorstellen van de Commissie Pensioenhervorming 2040-2040 voor een structurele hervorming van de pensioenstelsels, *Een sterk en betrouwbaar sociaal contract*, Brussel, 2014, 40p; FOD Sociale Zekerheid, Aanvullend advies van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040, *Zware beroepen, deeltijds pensioen en eerlijke flexibiliteit in het pensioensysteem*, Brussel, 2015, 43 p

¹¹⁶ Federaal Regeerakkoord 9 oktober 2014, 39; Algemene beleidsnota pensioenen (Daniel Baquelaine), 24 november 2014, *Parl. St. Kamer* 2014-2015, nr. 54-0588/011,5

¹¹⁷ FOD Sociale Zekerheid, Aanvullend advies van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040, *Zware beroepen, deeltijds pensioen en eerlijke flexibiliteit in het pensioensysteem*, Brussel, 2015, 28; Nochtans kan de uitdrukking “deeltijds pensioen” misschien verwarrend zijn, aangezien de notie van tijd eigenlijk geen rol speelt: het maakt immers niet uit hoeveel tijd (enkele uren, halftijds, voltijds) de beroepsactiviteit die de gepensioneerde nog ontwikkelt na het opnemen van zijn deeltijds pensioen, in beslag neemt.

¹¹⁸ Voor wat betreft het pensioenstelsel der werknemers: artikel 9 van het KB van 23 januari 1996. Voor wat betreft het pensioenstelsel der zelfstandigen: artikel 13 van het KB van 30 januari 1997

¹¹⁹ Zie FOD Sociale Zekerheid, Aanvullend advies van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040, *Zware beroepen, deeltijds pensioen en eerlijke flexibiliteit in het pensioensysteem*, Brussel, 2015, 29-34

¹²⁰ FOD Sociale Zekerheid, Aanvullend advies van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040, *Zware beroepen, deeltijds pensioen en eerlijke flexibiliteit in het pensioensysteem*, Brussel, 2015, 27-28; N. BOLLEN, “Pensioenhervormingen à volonte in 2016”, *De Tijd (netto)*, 11 december 2015, http://netto.tijd.be/dossier/uwgeldin2016/Pensioenhervormingen_a_volonte_in_2016.9709451-8297.art?ckc=1

Klachten van algemene strekking en vragen om informatie

Er zijn eveneens verzoeken waarvoor wij ons onbevoegd moeten verklaren. Deze verwijzen of zenden wij waar mogelijk door naar de meest aangewezen instelling of dienst. Er zijn ook verzoeken waarvoor wij niet bevoegd zijn en die wij niet kunnen doorverwijzen of doorzenden.

Er bestaan vier categorieën van klachten waarvoor wij niet bevoegd zijn:

- de klachten van algemene strekking die handelen over het pensioenbeleid zelf en de politieke keuzes die daarbij gemaakt zijn;
- de vragen om informatie;
- de klachten over buitenlandse pensioeninstellingen;
- de klachten waarvoor wij niet kunnen doorverwijzen of doorzenden.

Klachten van algemene strekking

Deze klachten handelen niet over de werking of de beslissingen van de pensioendiensten.

De verzoekers zijn het oneens met de bestaande pensioenregeling. Zij richten zich tot ons in de hoop dat wij zouden tussenkomen om de wetgeving te laten wijzigen.

Dikwijls is het louter ongenoegen over het pensioenbedrag het onderliggend motief. Soms wordt de wetgeving als onrechtvaardig of discriminerend aanvoeld.

Behandeling door het College

Alleen een wijziging in de wetgeving of de reglementering kan aan deze klachten tegemoet komen. Dit impliceert de politieke wil van de wetgever of de regering.

In de mate dat dergelijke klachten louter handelen over het pensioenbeleid en de politieke keuzes nemen wij ze niet in behandeling. Tussenkomen in het pensioenbeleid overschrijdt onze bevoegdheid en

brengt ontegensprekelijk onze onafhankelijkheid en onpartijdigheid in het gedrang.

Wij wijzen de klagers hierop en verwijzen hen in het kader van onze bemiddelingstaak en verzoenende opdracht tussen de burgers en de overheid door naar de wetgevende macht, zijnde meestal de Kamer van Volksvertegenwoordigers of uitvoerende macht, zijnde meestal de Minister van Pensioenen of de Minister van Middenstand bevoegd voor de zelfstandigenpensioenen. Wanneer wij verwijzen naar de Kamer delen wij de klager mee welke de geijkte procedures zijn om een verzoekschrift in te dienen.

Een paar voorbeelden

Grensarbeiders – Nieuwe regelgeving - Ingangsdatum intern recht gekoppeld aan ingangsdatum AOW

Dossiers 28707, 29204, 29272, ...

De feiten

De heer De Prins heeft enkel in Nederland gewerkt, waarvan een groot deel terwijl hij in België in de grensstreek woonde. Nadat hij in Nederland ontslagen werd, ontvangt hij een werkloosheidsuitkering in België. Hij vraagt zijn Belgisch rustpensioen op de leeftijd van 60 jaar aan (in de loop van het jaar 2015).

De FPD meldt dat zijn pensioen vanaf 1 mei 2016 kon ingaan. Hij zou vanaf 1 mei 2016 een maandelijks pensioenbedrag krijgen van 75,87 euro enkel en alleen gebaseerd op de gelijkstelling voor de periode werkloosheidsuitkering betaald door België (theoretisch/evenredige berekening)¹²¹. Tijdens een telefoontje met de pensioenadministratie werd hem meegedeeld dat de Federale Regering de regels van pensioenen voor grensarbeiders heeft aangepast vanaf 1 december 2015. Hij beslist om in de werkloosheid te blijven. De heer De Prins stelt verder dat de Nederlandse pen-

¹²¹ Een rustpensioen als werknemer in België is niet cumuleerbaar met werkloosheidsuitkeringen. In de veronderstelling dat hij zijn Belgisch pensioen zou laten ingaan op de leeftijd van 65 jaar dient aan de huidige berekening de periode van gelijkgestelde werkloosheid toegevoegd te worden waardoor het pensioenbedrag nog (lichtjes) gaat stijgen.

sioenleeftijd voor hem op dit ogenblik vastgesteld is op 67 jaar. Maar hij heeft nu een werkloosheidsuitkering die stopt in België op 65, want dat is nog steeds de pensioensleeftijd in België in 2021. “Stel je voor”, zegt hij, “dat ik nog werkloos ben, waar moet ik dan van leven? Want Nederland zal mijn Nederlands pensioen pas betalen op het ogenblik dat ik 67 jaar ben”.

De heer Eyers kan in principe met pensioen in de loop van het jaar 2016. Hij heeft een paar jaar eerder zijn pensioenbedrag laten ramen. Er werd hem meegedeeld dat hij om en bij 1.200 euro zou ontvangen. Van zijn 2de pijler, in Nederland opgebouwd, zou hij ongeveer 200 euro ontvangen, samen 1.400 euro. Niet royaal, maar wel haalbaar.

Na de indiening van zijn officiële pensioenaanvraag blijkt echter dat de pensioenregeling voor grensarbeiders hervormd werd. Hij kan nog steeds opteren voor een pensionering op de Belgische vroegst mogelijke pensioendatum, maar wat de betaling van het grensarbeiderscomplement betreft, moet hij wachten tot de Nederlandse pensioenleeftijd. De pensioenleeftijd in Nederland (voor 2022 is de AOW-leeftijd in Nederland vastgesteld op 67 jaar en 3 maanden) wordt bovendien vanaf 2022, 1 jaar voor hij 67 zal zijn, nog aan de levensverwachting aangepast.

Concreet betekent dit voor de heer Eyers dat hij momenteel zou moeten rond komen met 440 euro strikt Belgisch pensioen (van zijn 15 dienstjaren in België) en 200 euro van zijn Nederlandse 2de pijler pensioen.

Er rest hem niet veel andere keuze dan verder te werken tot minimum 67 jaar en 3 maanden. Waar voor alle Belgen er nog maar de intentie bestaat om de pensioenleeftijd op te trekken tot 67 in 2030, moet een (ex)grensarbeider dit nu al “per direct” ondergaan, zo meldt hij in zijn brief aan de Ombudsdienst Pensioenen. Dit is voor hem de “zoveelste discriminatie ten aanzien van de grensarbeiders”.

Hij stelt dat hij door deze hervorming verplicht minimum 7,5 jaar langer moet werken dan elke andere even oude Belg die altijd in België gewerkt heeft. Hij zal dan 50 dienstjaren hebben en dus ook beduidend meer dan de eenheid (45 jaar thans 14.040 dagen).

Ten slotte stelt de heer Eyers nog dat op het ogenblik dat hij in Nederland ging werken hij er vanuit ging dat hij later in België een grenscomplement zou kunnen krijgen en dat dit supplement hem thans bedrieglijk ontnomen werd.

“Na informeren naar mijn pensioen, als ik 65 jaar zal zijn, ben ik toch wel heel hard geschrokken”, schrijft mevrouw Vantoffel naar de Ombudsdienst Pensioenen.

Op haar 65ste zal zij 49 pensioenjaren opgebouwd hebben, waarvan de eerste 25 in Nederland, de rest in België. Voor haar Belgische dienstjaren zou zij ± 630 euro netto ontvangen van de Belgische pensioenkas. Van de Nederlandse pensioenkas krijgt zij een bedrag van 375 euro bruto als zij 67 jaar en 3 maanden zal zijn. Deze termijn kan nog uitlopen tegen dat zij deze leeftijd zal bereiken. Bovendien wordt haar SWT¹²² op 65 automatisch stopgezet en zal zij dus automatisch terugvallen op een klein Belgisch pensioentje.

Bedenkingen

Als we de klachten die wij ontvangen hebben, samenvatten komt de inhoud hierop neer.

De meeste gepensioneerden klagen vooral over het ernstige verschil van de vroegst mogelijke ingangsdatum van het pensioen vroeger en nu. Hierdoor zullen ze veel langer moeten werken dan de Belgische collega-werknemer met een gelijkaardig aantal loopbaanjaren. De pensioenhervormingen in België zijn voor de meeste gepensioneerden van hun leeftijd een uitstel van de vooropgestelde pensioenleeftijd van 1 tot 3 jaar, voor henzelf betekent dit soms wel meer dan 7 jaar.

Nog anderen hebben momenteel een vervangingsinkomen (werkloosheidsvergoeding, ...) van de Belgische Staat en stellen dat ze uit de boot zullen vallen vanaf hun 65ste.

Om een en ander in het juiste daglicht te stellen is een korte theoretische uiteenzetting hier onontbeerlijk.

Een Belg die in de Europese Economische Ruimte (lees Nederland) werkzaam was en bovendien bij de grensarbeiders¹²³ kan ingedeeld worden, heeft een vrij complexe pensioenberekening.

¹²² Het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag

¹²³ Wie er voor grensarbeid in aanmerking komt wordt in detail beschreven in dit jaarverslag pagina 39 (grensarbeider internationaal chauffeur).

In toepassing van de Europese verordening EU nr. 883/2004 en 987/2009, genomen ten voordele van de werknemers die zich binnen de grenzen van de Europese Unie verplaatsen, moeten eerst verschillende pensioenberekeningen plaatsvinden, waarna dan de voordeligste toestand moet toegekend worden.

1. Vooreerst wordt het nationaal pensioen berekend, dit is enkel op basis van de tewerkstelling in België.
2. Dan wordt een theoretisch pensioen berekend op basis van de totale tewerkstelling in alle betrokken lidstaten alsof deze volledige tewerkstelling in België had plaats gehad. Het theoretisch pensioen is louter een stap in de berekening. De lonen voor de tewerkstelling in het buitenland worden hier forfaitair toegekend.
3. Het theoretisch bedrag moet vervolgens evenredig herleid worden met de werkelijke tewerkstelling in België. Men vermenigvuldigt dus het theoretische pensioenbedrag met een breuk waarvan de teller het aantal dagen omvat van tewerkstelling in België en de noemer het totaal aantal dagen van de tewerkstelling in de verschillende landen. Dit is het evenredig pensioen. Uiteindelijk ontvangt de gepensioneerde het meest voordelige bedrag, dit is ofwel het nationaal pensioen ofwel het evenredig pensioen. Hij kan uiteraard nooit minder ontvangen dan het nationaal pensioen.

Een grensarbeider krijgt bovenop een berekening volgens de Europese verordeningen nog een extra pensioenberekening.

De berekening van het “intern recht” pensioen en het eventueel toekenbaar supplement grenswerknemer is een Belgisch bijkomend pensioenvoordeel dat gebaseerd is op buitenlandse tijdvakken van tewerkstelling als grensarbeider. Het is een voordeel dat vrij uniek is in Europa.

Dit supplement is bedoeld om hen een bedrag te verzekeren gelijk aan datgene dat zij zouden bekomen hebben indien zij dezelfde activiteit in België hadden uitgeoefend. Dit gegarandeerd pensioensupplement wordt steeds berekend op grond van een forfaitair loon.

Concreet betekent dit dat de jaren als grens- of seizoenarbeider moeten opgenomen worden in de berekening van het Belgisch pensioen. Dit pensioen noemt men het “intern recht”.

In de regeling vóór 1 december 2015 kon de grensar-

beider steeds rekenen op een supplement grensarbeid, ook als het buitenlandse pensioenvoordeel nog niet was ingegaan. Het eventuele Belgische nationaal pensioen werd dan op de ingangsdatum van het (vervroegd) Belgisch pensioen in mindering gebracht van het “intern recht” pensioen om het te betalen supplement (grensarbeid) te kunnen bepalen.

In de praktijk betekende dit dat de grensarbeider een volwaardig vervroegd pensioen ontving als zou zijn volledige loopbaan in België gelegen zijn, met dien verstande dat er voor de jaren grensarbeid een forfaitair loon in aanmerking genomen werd.

Van zodra het buitenlands pensioen toegekend werd voor de jaren als grens- of seizoenarbeider diende de FPD het pensioensupplement te herberekenen. Het bedrag van het Belgisch nationaal pensioen en van het buitenlands pensioen worden op dat ogenblik samengeteld en de bekomen som wordt vergeleken met het “intern recht”. De som van de pensioenen en van het supplement moet steeds (zie hoger) gelijk zijn aan het “intern recht”.

De artikels 198 tot en met 202 van de programmawet van 19 december 2014 in verband met de toekenning en berekening van het grensarbeiderspensioen (of het intern recht pensioen) werd intussen door de wetgever grondig aangepast voor de pensioenen die ten vroegste kunnen ingaan vanaf 1 januari 2016.

Voor personen waarbij de vroegst mogelijke ingangsdatum van het rustpensioen na 2015 ligt en die voor 1 januari 2015 geen grenswerknemer waren is er geen opbouw van een intern recht pensioen.

Op de valreep kwam er nog een overgangsregeling van toepassing op de werknemer:

- die perioden van tewerkstelling als grens- of seizoenwerknemer gelegen vóór 1 januari 2015 bewijst; én
- die vóór 1 december 2015, naargelang het geval de leeftijd van 65 jaar bereikt of voldoet aan de voorwaarden om zijn vervroegd rustpensioen te krijgen.

De regels voor de berekening van het complement werden gewijzigd:

- Enkel werknemers die een tewerkstelling als grens- of seizoenwerknemer vóór 1 januari 2015 bewijzen, kunnen later aanspraak maken op een aanvulling op het rustpensioen.
- Het recht op de aanvulling gaat slechts in op het ogenblik dat het buitenlands wettelijk pensioen,

verkregen voor dezelfde activiteit, ingaat.

- Om het “pensioen intern recht” te bepalen, wordt enkel rekening gehouden met de perioden van tewerkstelling als grens- of seizoenwerknemer in het land dat dit buitenlands wettelijk pensioen toekent.
- Alle Belgische en buitenlandse wettelijke pensioenen en pensioenvoordelen worden in mindering gebracht van het “pensioen intern recht” om de te betalen aanvulling vast te stellen.
- De aanvulling op het rustpensioen is enkel betaalbaar indien het buitenlands wettelijk pensioen verkregen voor dezelfde activiteit daadwerkelijk betaalbaar is.
- Het verzaken aan het wettelijk pensioen op basis van de wetgeving van het land van tewerkstelling, heeft automatisch de verzaking aan de aanvulling tot gevolg.

De redenen tot wijziging van de bestaande wetgeving worden uitvoerig weergegeven in de memorie van toelichting¹²⁴. Wij citeren:

“Er bestaan talrijke argumenten op juridisch, sociaal en budgettair vlak die voor een grondige hervorming van deze aanvulling pleiten.

Allereerst moet men rekening houden met een evolutie in de socio-economische context die de toekenning van de aanvulling in het verleden rechtvaardigde:

- *De verschillen die op de arbeidsmarkt tussen België en de buurlanden bestonden, zijn grotendeels weg-gewerkt.*
- *Sinds de invoering van de EURO zijn er geen wisselkoersschommelingen meer.*
- *De opbouw van pensioenen in de tweede pijler ontwikkelt zich in België net zoals in het buitenland en er wordt in bepaalde gevallen quasi verplicht, een niet te verwaarlozen bijkomend vervangingsinkomen verzekerd.*
- *De laatste jaren zijn de Europese landen ertoe gekomen de toegangsvoorwaarden voor hun wettelijk pensioen te verstrengen en elk uitstel op de leeftijd waarop men het wettelijk buitenlands pensioen kan opnemen ten opzichte van de leeftijd van kracht in België, veroorzaakt een maximum aanvulling gedurende een langere periode louter ten laste van het budget van de Belgische pensioenen. Daarenboven geeft het vroegtijdig genot van deze aanvulling toegang tot de dekking op het vlak van de gezondheidszorg op basis van Belgische wetgeving. Hiermee wordt aan bepaalde werknemers toegelaten*

te ontsnappen aan de premies die in het land van tewerkstelling soms voor dezelfde dekking gevraagd worden.

- *De Europese regeringen beogen eveneens een grotere mobiliteit en flexibiliteit van de werknemers te promoten, zelfs over de grenzen heen, zich baserend op de garanties ingesteld door de Europese verordeningen. De Europese regelgeving, gebaseerd op het principe van het vrije verkeer van de werknemers doorheen de Unie, beoogt inderdaad om aan alle betrokken onderdanen een gelijkheid van behandeling te garanderen onafhankelijk van hun woon- of werkplaats.*

Hiertoe voorziet ze een unieke berekeningswijze van de pensioenrechten voor al de werknemers met een activiteit die zich op het grondgebied van verschillende lidstaten afgespeeld heeft, ongeacht of ze onder de Belgische definitie van grens- of seizoenswerknemer vallen of niet. Door de toekenning van de aanvulling op het rustpensioen/overlevingspensioen verbreekt de Belgische regeling dit evenwicht door deze categorie van werknemers te bevoordelen.”

Het feit dat de Nederlandse wettelijke pensioenleeftijd en de Belgische wettelijke pensioenleeftijd uit mekaar gegroeid zijn kwam ook na het aanpassen van de wetgeving ter zake al ter sprake in het Belgische parlement¹²⁵.

Hierin wordt duidelijk gesteld dat de nieuwe pensioenregeling in België niet langer tot doel heeft België te laten opdraaien voor de buitenlandse pensioenhervormingen. In dit geval het verhogen van de pensioenleeftijd in Nederland.

Begin juli 2012 stemde een meerderheid van de Eerste kamer in Nederland voor plannen om vanaf 2013 de AOW-leeftijd op te hogen. De SVB¹²⁶ maakt ons vandaag via zijn website kenbaar dat de AOW-leeftijd in stappen omhoog gaat naar 66 jaar in 2018 en 67 jaar in 2021. In 2022 wordt de AOW-leeftijd 67 jaar en 3 maanden. Vanaf 2023 wordt de AOW-leeftijd gekoppeld aan de levensverwachting.

De AOW-leeftijd zal dus in de toekomst samengaan met de geboortedatum. Is iemand geboren na 30

124 DOC 54 0672/001 van de Kamer, pagina 84 e.v.: <http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/54/0672/54K0672001.pdf>

125 Kamer, document: CRIV 54 COM 16 (<https://www.dekamer.be/doc/CCRI/pdf/54/ic160.pdf>): Samengevoegde vragen van - mevrouw Sonja Becq aan de minister van Pensioenen over “het pensioen van grensarbeiders” (nr. 3697) - mevrouw Sonja Becq aan de minister van Pensioenen over “de overgangsmaatregelen voor de grensarbeiders” (nr. 3698)

126 De Sociale Verzekeringsbank : http://www.svb.nl/int/nl/aow/wat_is_de_aow/wanneer_aow/

september 1955, dan is de exacte AOW-leeftijd zelfs nog niet gekend. Maar deze is minimaal 67 jaar en 3 maanden en kan dus jaarlijks aangepast worden aan de levensverwachting.

In België is de wettelijke pensioenleeftijd 65 jaar. Het rustpensioen gaat dus in op de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin u 65 wordt. De wettelijke pensioenleeftijd wordt in 2025 verhoogd tot 66 jaar en in 2030 tot 67 jaar, doch de vroegst mogelijke pensioenleeftijd blijft in België voornamelijk nog afhankelijk van de loopbaan¹²⁷ en kan voor lange loopbanen nog op 60.

Samengevat: Oorzaak van de klachten van de toekomstig gepensioneerden is de discrepantie tussen de ingangsdatum van het AOW en de vroegst mogelijke ingangsdatum van het Belgische werknemerspensioen. Het uitstellen van het toekenbare pensioensupplement tot aan de ingangsdatum van het AOW wordt thans als uiterst onaangenaam ervaren door Belgische inwoners met veel jaren grensarbeid én met een lange totale loopbaan.

Conclusie 1

In alle dossiers die wij nagekeken hebben, hebben wij vastgesteld dat de pensioenadministratie de wettelijke bepalingen correct toegepast heeft. In se gaan alle klachten dan ook over deze wetgeving.

De loopbaan van de heer Eyers voldoet wel degelijk aan de voorwaarden tot vervroeging vanaf 60-jarige leeftijd (1 mei 2016 en dus na 1 december 2015) voor wat betreft zijn Belgische pensioenrechten, doch hij komt niet in aanmerking voor de toekenning van het grensarbeiderssupplement omdat zijn Nederlands AOW slechts zal kunnen ingaan na de leeftijd van 67 jaar en 3 maanden.

De heer Eyers kan pas de pensioenen voor zijn volledige loopbaan krijgen indien hij zo'n 50 jaar gewerkt heeft.

Dit wordt door de heer Eyers als problematisch ervaren en kan enkel opgelost worden indien ofwel Nederland de pensioenleeftijd zou verlagen ofwel België de wetgeving betreffende het grenscomplement opnieuw zou aanpassen.

¹²⁷ Info over de vervroegde Belgische pensioenleeftijd is in detail te vinden op de website van de Federale Pensioendienst: <http://www.onprvp.fgov.be/NL/profes/benefits/retirement/age/paginas/default.aspx#a>

Inzake de nieuwe wetgeving van het grenscomplement in België stelde de Belgische Minister van Pensioenen dat *“de hervorming op het vlak van het pensioencomplement voor grensarbeid de afhankelijkheid van ons land ten opzichte van pensioenbesparingen in het buitenland grotendeels opheft. Het is immers niet de bedoeling dat België deze besparingen op het vlak van pensioenen gaat compenseren.”*

Wat de eenheid van loopbaan (beperking van de totale loopbaan tot 14.040 dagen) betreft staat in de algemene beleidsnota van de Minister van Pensioenen van 27 oktober 2016 dat met ingang van 1 januari 2018 het mogelijk zal zijn om in de pensioenberekening meer dan 45 loopbaanjaren te laten gelden voor zover dat de dagen die zich na deze 45 jaren bevinden, effectief gewerkte dagen zijn.

Conclusie 2

De situatie waarin de heer De Prins en mevrouw Vantoffel zich bevinden is natuurlijk gelijklopend als deze van de heer Eyers, doch in deze en nog andere dossiers betreffende grensarbeid hebben we vastgesteld dat het verschil in pensioenleeftijd tussen België en Nederland, soms gecombineerd wordt met problemen inzake uitbetaling van werkloosheids- of ziekte-uitkeringen.

Deze bijkomende problematiek behoort tot de bevoegdheid van de federale Ombudsman. De Ombudsdienst Pensioenen heeft de betreffende klachtendossiers met werkloosheids- en ziekte-uitkeringen (waaronder ook de SWT) dan ook voor verder gevolg overgemaakt aan de Federale Ombudsman.

De wettelijke pensioenleeftijd wordt in België pas in 2025 verhoogd tot 66 jaar en in 2030 tot 67 jaar. Dit maakt dat pas ten vroegste vanaf 2025 de Belgische vervangingsinkomens zoals werkloosheidsuitkeringen, het stelsel SWT en dergelijke aan de gewijzigde wettelijke pensioendatum zullen moeten getoetst worden.

Ingevolge aanpassingen aan enerzijds de Belgisch en anderzijds de Nederlandse pensioenwetgeving die op zich legitiem zijn, is de continuïteit van de sociale rechten van gewezen grensarbeiders in bepaalde gevallen niet meer gewaarborgd (b.v. verschil in pensioenleeftijd tussen beide landen, soms gecombineerd met problemen in zake uitbetaling van werkloosheids- of ziekte-uitkeringen).

Op het einde van hun loopbaan stellen zij vast dat ze plots benadeeld worden door de keuze die zij maakten om, gebruikmakend van het vrije verkeer van personen, te gaan werken in een buurland.

De impact van aanpassingen aan een pensioenstelsel in een buurland op de budgetten van de sociale voorzieningen in het andere buurland lijkt ons vooral een grensoverschrijdend probleem te zijn.

In dit kader hebben we samen met de Federale Ombudsman de problematiek van de verschillende pensioenleeftijden gesignaleerd aan het Beneluxparlement.¹²⁸

De Federale Ombudsman onderzocht de problematiek beschreven in de klacht van de heer De Prins vertrekkend vanuit de continuïteit van de sociale rechten van grenswerknemers, die in de huidige situatie niet gewaarborgd zijn. Hij formuleerde een Algemene aanbeveling. De lezer kan deze Algemene aanbeveling (AA 16/01) terugvinden in het Jaarverslag 2016 van de Federale Ombudsman.

Het College van de Ombudsmannen voor de Pensioenen is verheugd over de goede samenwerking met zijn Federale collega in de behandeling van deze problematiek.

Inhouding van een solidariteitsbijdrage op het uitbetaalde wettelijk pensioen ingevolge het uitbetalen van een extra-legaal pensioen

Dossiers 28528 – 29338

De feiten

Ook tijdens het kalenderjaar 2016 ontving de Ombudsdienst Pensioenen diverse klachten over de inhouding van een solidariteitsbijdrage op het wettelijk pensioen.

Sommige klagers kunnen zich niet vinden in het principe van de inhouding van de solidariteitsbijdrage, anderen hebben ten onrechte de indruk dat deze bijdrage tweemaal wordt ingehouden en nog anderen zijn de mening toegedaan dat de omzettingsscoëfficiënt die gebruikt wordt om het ontvangen kapitaal om te zetten naar een fictieve rente niet langer beantwoordt aan de realiteit.

ciënt die gebruikt wordt om het ontvangen kapitaal om te zetten naar een fictieve rente niet langer beantwoordt aan de realiteit.

Bedenkingen

Bekijken we eerst de bestaande wetgeving inzake de wijze waarop een solidariteitsbijdrage moet worden ingehouden.

De wetgeving bepaalt dat op alle bruto pensioeninkomsten die een bij wet bepaald grensbedrag overschrijden o.a. een solidariteitsbijdrage moet worden ingehouden. Teneinde de afhouding op een correcte manier te kunnen vaststellen is het onontbeerlijk dat de Federale Pensioendienst ingelicht wordt over de verschillende voordelen die een gepensioneerde ontvangt om een correcte berekening te kunnen maken.

Alle voordelen die een gepensioneerde ontvangt worden opgeslagen in het zogenaamde 'pensioenkadaster'. Dit kadaster wordt bijgewerkt wanneer er zich wijzigingen in de pensioentoestand voordoen.

De uitwisseling van gegevens tussen de verschillende pensioendiensten en dit pensioenkadaster en tussen de pensioendiensten onderling moet gebeuren via de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid.

Voor de vaststelling van het percentage van de solidariteitsinhouding wordt rekening gehouden met alle bruto pensioeninkomsten die éénzelfde gerechtigde ontvangt, ongeacht hun aard. Dit wil zeggen zowel wettelijke (werknemers, zelfstandigen, openbare dienst,...) als buitenwettelijke pensioenen (groepsverzekeringen, pensioenfondsen,...). Om de gelijke behandeling te garanderen tussen de mensen die hun extra-legaal pensioen ontvangen in de vorm van een maandelijks rente en zij die de uitbetaling in kapitaal bekomen, worden de buitenwettelijke pensioenen die geheel of gedeeltelijk onder de vorm van kapitaal werden uitgekeerd, omgezet naar een fictieve rente¹²⁹.

Deze omzetting van een dergelijk kapitaal naar een fictieve rente gebeurt door het bruto bedrag van het kapitaal te delen door de coëfficiënt die, volgens de van kracht zijnde sterftetafels, overeenstemt met de

¹²⁸ De Benelux Interparlementaire Assemblée, kortweg Benelux-parlement of Benelux-raad genoemd en tot 2015 bekend als Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad (IPR), is een parlementair instituut van de Benelux zonder beslissingsbevoegdheid. De samenwerking betreftonderwerpen die rechtstreeks verband houden met onder meer de grensoverschrijdende samenwerking op alle niveaus.

¹²⁹ Artikel 5 KB van 8 december 2013 tot uitvoering van de artikelen 4 en 13 van de wet van 13 maart 2013 tot hervorming van de inhouding van 3,55 % ten gunste van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging (Ziv-bijdrage) en de solidariteitsbijdrage (SOL-bijdrage) verricht op de pensioenen: "De pensioenen en pensioenvoordelen die niet maandelijks worden betaald, worden voor de berekening van de verschuldigde inhoudingen omgerekend in maandbedragen. De pensioenen en pensioenvoordelen die in de vorm van een kapitaal worden uitbetaald, worden evenwel slechts omgezet in maandbedragen na hun omzetting in een fictieve rente."

leeftijd van de betrokkene op de dag van de betaling van het kapitaal.

Deze omzetting in een fictieve rente geschiedt op basis van de coëfficiënten bepaald in de tabel gevoegd bij het koninklijk besluit van 25 april 1997 tot uitvoering van artikel 68, § 2, derde lid, van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen (Belgisch Staatsblad van 29 mei 1997).

Aangezien deze wettelijk bepaling enerzijds dateert van 1997, ondertussen ongeveer 20 jaar geleden, en anderzijds gelet op de evolutie van de rentevorming komt de hiervoor gebruikte rentevoet van 4,75 % niet meer overeen met de realiteit van de op dit moment van toepassing zijnde intrestvoeten en dringt een aanpassing zich op.

Bij de uitbetaling van een kapitaal na 31 december 1996 wordt de solidariteitsbijdrage onmiddellijk op het kapitaal ingehouden en wordt de fictieve rente van die kapitalen nog enkel en alleen in aanmerking genomen voor het bepalen van het percentage van de solidariteitsbijdrage die op het wettelijk pensioen moet worden ingehouden¹³⁰.

voor een pensioen als alleenstaande :

Drempelbedragen voor de berekening van de solidariteitsbijdrage	
	Inhouding
Pensioen tussen € 0,01 en € 2.266,68	€ 0
Pensioen tussen € 2.266,69 en € 2.336,78	$(\text{Pensioen} - 2.266,68) \times 50 \%$
Pensioen tussen € 2.336,79 en € 2.527,94	Pensioen $\times 0,015$
Pensioen tussen € 2.527,95 en € 2.554,24	$\text{€ } 37,92 + ((\text{Pensioen} - 2.527,94) \times 50 \%)$
Pensioen vanaf € 2.554,25	Pensioen $\times 0,02$

¹³⁰ Dit in tegenstelling tot de kapitalen die werden uitgekeerd vóór 1 januari 1997. In deze gevallen wordt de solidariteitsbijdrage ingehouden op het totaal van de fictieve renten en het wettelijk pensioenen. De afhouding van de solidariteitsbijdrage op de fictieve rente is in dergelijke gevallen echter in de tijd beperkt. De afhouding wordt niet meer doorgevoerd vanaf 1 juli van het jaar dat volgt op de 15de verjaardag van de uitbetaling van het kapitaal op voorwaarde dat het wettelijk pensioen dan reeds is ingegaan of vanaf 1 juli van het jaar dat volgt op de 15de verjaardag van de ingangsdatum van het wettelijk pensioen voor de andere gevallen. Vanaf deze datum wordt de solidariteitsbijdrage berekend en afgehouden zoals voor de kapitalen die uitgekeerd werden na 31 december 1996 (de fictieve rente van die kapitalen wordt nog enkel en alleen in aanmerking genomen voor het bepalen van het percentage van de solidariteitsbijdrage die op het wettelijk pensioen moet worden ingehouden).

voor gepensioneerden met gezinslasten:

Drempelbedragen voor de berekening van de solidariteitsbijdrage	
	Inhouding
Pensioen tussen € 0,01 en € 2.620,56	€ 0
Pensioen tussen € 2.620,57 en € 2.701,61	$(\text{Pensioen} - 2.620,56) \times 50 \%$
Pensioen tussen € 2.701,62 en € 2.889,08	Pensioen $\times 0,015$
Pensioen tussen € 2.889,09 en € 2.919,12	$\text{€ } 43,34 + ((\text{Pensioen} - 2.889,08) \times 50 \%)$
Pensioen vanaf € 2.919,13	Pensioen $\times 0,02$

Voor de inhouding van de solidariteitsbijdrage moet er rekening worden gehouden met volgende drempelwaarden¹³¹ :

Bedenkingen

Voor de klagers die de mening zijn toegedaan dat de solidariteitsbijdrage tweemaal wordt ingehouden slaagt de Ombudsdienst Pensioenen er meestal in om deze ten onrechte gewekte indruk weg te nemen door aan de belanghebbenden een gedetailleerde uitleg te verstrekken over de wijze waarop de solidariteitsbijdrage wordt berekend indien een kapitaal werd uitbetaald.

Het gedetailleerd weergeven van de eerder ingewikkelde wijze van berekenen helpt de gepensioneerde om zijn ongerustheid weg te nemen.

Deze inhouding van de solidariteitsbijdrage verloopt immers in drie fasen.

De eerste inhouding van de solidariteitsbijdrage gebeurt al meteen bij de uitbetaling van het kapitaal. Aan de bron wordt een bijdrage ingehouden van 0, 1 of 2%, afhankelijk van de grootte van het kapitaal.

Die eerste inhouding is niet meer dan een voorafbetaling en wordt in een tweede fase gevolgd door een definitieve eindafrekening die gemaakt wordt op basis van het "totale" maandelijks pensioen. Om dat "totale" maandelijks pensioen te kunnen berekenen, moet het kapitaal eerst worden omgerekend in een fictieve maandrente. Die fictieve rente wordt vervolgens bij het bedrag van het wettelijk pensioen opgeteld en

¹³¹ Drempelbedragen aan index 138,81 van toepassing vanaf 1 juni 2016

op basis van dat totale bedrag wordt het toepasselijk tarief van de solidariteitsbijdrage bepaald (eveneens tussen 0 en 2 %).

Blijkt op basis daarvan dat er te weinig solidariteitsbijdrage werd ingehouden bij de uitbetaling van het kapitaal dan moet er worden bijbetaald. In het omgekeerde geval wordt later het te veel betaalde teruggestort. De solidariteitsbijdrage op het kapitaal is daarmee volledig afgewikkeld.

Toch moet er nog een laatste stap volgen, namelijk de inhouding van deze heffing op het wettelijk pensioen. Concreet wil dit zeggen dat ook elke maand een solidariteitsbijdrage wordt ingehouden op het wettelijk pensioen.

Voor gepensioneerden lijkt het zo alsof ze nog jarenlang een solidariteitsbijdrage blijven betalen op het uitgekeerde kapitaal. In werkelijkheid wordt die maandelijkse heffing echter alleen toegepast op het wettelijk pensioen.

Voor wat betreft de klachten die betrekking hebben op de gebruikte omzettingcoëfficiënt om het ontvangen kapitaal om te zetten naar een fictieve rente wordt de klager steeds doorverwezen naar de Minister van Pensioenen aangezien de te gebruiken omzettingcoëfficiënt vastgelegd wordt door een wettelijke bepaling. Het komt meer en meer voor dat gepensioneerden ons contacteren en melden dat de omzettingcoëfficiënt niet meer van deze tijd is... In het kader van onze signaalfunctie maakt het College van deze klachten melding.

Nochtans is er voor de toekomst een oplossing die (al of niet gedeeltelijke) tegemoetkomt aan de verzuchtingen van deze categorie van klagers.

De Minister van Pensioenen deelde immers in antwoord op een parlementaire vraag¹³² mee dat *“Om een kapitaal om te zetten in een fictieve rente moet een omzettingcoëfficiënt worden gebruikt. Het KB van 25 april 1997 tot uitvoering van artikel 68, § 2, derde lid van de wet van 30 maart 1994, houdende sociale bepalingen voorziet in een omzettingcoëfficiënt gebaseerd op een technische interestvoet van 4,75 %. Dit besluit is nog steeds van toepassing. Wat betreft de omzettingcoëfficiënt doe ik dezelfde vaststelling als u aangaande de interestvoet die in aanmerking genomen wordt voor de*

¹³² Kamer van Volksvertegenwoordigers, 54ste zittingsperiode, CRABV 54 COM 389, 24 april 2016, Vraag nr. 9740 van de heer Vincent Van Quickenborne over “de berekening van de solidariteitsbijdrage bij de opname van het aanvullend pensioen als kapitaal”

vastlegging ervan. Deze stemt niet meer overeen met de realiteit van de op dit moment van toepassing zijnde interestvoeten. Het is overigens net om die reden dat ik in mijn algemene beleidsnota voor 2016 heb aangegeven dat ik de modaliteiten van de omzetting van het aanvullend pensioenkapitaal in rente zou herzien. De analyse is op dit moment lopend om te identificeren wat er mogelijk is, dit eveneens rekening houdend met de budgettaire impact van een dergelijke herziening”.

Ook in de “Algemene beleidsnota Pensioenen”¹³³ vinden we deze intentie van de Regering terug: *“De solidariteitsbijdrage die wordt ingehouden op het totale brutobedrag van de pensioenen, renten en bepaalde aanvullende voordelen, zal verder geleidelijk aan worden verminderd vanaf 1 januari 2019 om een vermindering met 25 % te bereiken”.*

Tenslotte, indien de klager het principe van de inhouding van een solidariteitsbijdrage in vraag stelt moet het College zich onbevoegd verklaren.

Immers, het feit dat men het niet eens is met de inhouding van een solidariteitsbijdrage is de betwisting van een politieke keuze en de Ombudsdienst Pensioenen komt niet tussen in het beleid van de regering. Dergelijke inmenging zou immers de neutraliteit en de onpartijdigheid die eigen zijn aan de ombudsfunctie in het gedrang kunnen brengen.

Dergelijke gevallen worden dan ook, na het uitleggen van de bestaande principes, eveneens doorverwezen naar de Minister van Pensioenen.

Tenslotte vestigen wij nog de aandacht van de lezer erop dat de door de Minister van Pensioenen aangekondigde aanpassingen eveneens zouden moeten worden doorgevoerd bij de berekening van de fictieve renten die in aanmerking genomen moeten worden voor de berekening van de RIZIV inhouding die wordt ingehouden op het pensioen.

¹³³ Kamer van Volksvertegenwoordigers, Algemene beleidsnota Pensioenen van 27 oktober 2016, Doc 54, 2111/016

Immers sedert 1 januari 2014¹³⁴ worden om de fictieve rente te berekenen voor de inhouding bestemd voor het RIZIV dezelfde coëfficiënten gebruikt als diegene voor de berekening van de fictieve rente voor de solidariteitsbijdrage¹³⁵.

De informatiebehoefte

Zeven op tien telefonische oproepen zijn vragen om inlichtingen over de wettelijke pensioenen of regelingen waarvan de mensen denken dat ze met de pensioenen te maken hebben. Hetzelfde geldt ook voor ongeveer één zevende van de dossiers.

Het merendeel van de vragen om informatie handelt over de pensioenwetgeving en de toepassing ervan, de toekenningsvoorwaarden en de berekening van het pensioenbedrag, de betaling van het pensioen en de uitsplitsing ervan, de verrichte inhoudingen, de pensioenramingen en over de soms elkaar tegensprekende inlichtingen die verschillende bronnen verstrekken.

Behandeling door het College

Wij zijn niet bevoegd om informatie of juridische raad te geven. In het kader van onze algemene verwijzingsopdracht zenden wij deze vragen door naar de meest aangewezen dienst(en).

Mensen die telefonisch inlichtingen vragen, helpen wij met het telefoonnummer, het adres en steeds

¹³⁴ Voor deze datum werd de fictieve rente die in aanmerking diende te worden genomen voor het bepalen van de bijdrage bestemd voor het RIZIV berekend op volgende wijze:

Leeftijd	Percentage
40 jaar en jonger	1 %
41 tot 45 jaar	1,5 %
46 tot 50 jaar	2 %
51 tot 55 jaar	2,5 %
56 tot 58 jaar	3 %
59 tot 60 jaar	3,5 %
61 tot 62 jaar	4 %
63 tot 64 jaar	4,5 %
65 jaar en ouder	5 %

¹³⁵ Koninklijk besluit van 8 december 2013 tot uitvoering van de artikelen 4 en 13 van de wet van 13 maart 2013 tot hervorming van de inhouding van 3,55 % ten gunste van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en de solidariteitsbijdrage verricht op de pensioenen

meer het e-mailadres en de website van de diensten die best geplaatst zijn om de gezochte inlichtingen te geven.

Soms helpen wij de vraag te herformuleren om de kans op een zo volledig en precies mogelijk antwoord te vergroten.

Het gebeurt ook, doorgaans bij hoogbejaarde of zieke gepensioneerden, dat de telefonische doorverwijzing problematisch is. In dat geval vragen wij hen naar een vertrouwenspersoon die de gewenste informatie kan inwinnen en contacteren deze dan ook. Zorg voor onmiddellijke dienstverlening in alle omstandigheden en met de best mogelijke begeleiding van de betrokkene is immers een element van de meerwaarde van de ombudswerking.

De schriftelijke vragen om informatie over de pensioenen sturen wij door naar de bevoegde pensioendienst. De doorzending gebeurt niet zonder de toestemming van betrokkene indien ook maar de geringste kans op schending van de privacy bestaat. De vragen over andere materies verwijzen wij door naar de bevoegde administraties.

De pensioendiensten waarmee wij een Protocolakkoord hebben afgesloten, hebben zich geëngageerd om de behandeling van de door ons doorgestuurde vragen om informatie te verzekeren.

Het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt overigens dat iedere sociaal verzekerde die er schriftelijk om verzoekt, binnen de 45 dagen nauwkeurig en volledig ingelicht moet worden ten einde hem toe te laten al zijn rechten uit te oefenen en verplichtingen te vervullen.

Daarenboven moeten de instellingen van sociale zekerheid betreffende de materies die hen aanbelangen, aan iedere sociaal verzekerde die erom verzoekt, raad geven in verband met die uitoefening van zijn rechten en het naleven van zijn verplichtingen.

De meeste pensioendiensten hebben een klantencharter opgesteld waarin zij erkennen dat informatie een basisrecht is. Zij verbinden zich ertoe, bijvoorbeeld de sector werknemer van de FPD met concrete termijnen, om zo spoedig mogelijk te antwoorden op alle vragen om inlichtingen van de gepensioneerden. Hiermee doet de sector werknemer van de FPD beter dan wat wettelijk verplicht is in het Handvest van de sociaal verzekerde.

De doorzending van de schriftelijke vragen, waar mogelijk, in de plaats van een loutere doorverwijzing is een bewuste keuze. Ook in het geval van onbevoegdheid van de Ombudsdienst wordt de verzoeker efficiënt geholpen.

Onze ervaring gedurende de voorbije jaren leert ons dat deze methode doeltreffend is. Slechts een verwaarloosbaar aantal (toekomstig) gepensioneerden contacteert ons opnieuw nadat wij ze telefonisch hebben doorverwezen of hun schriftelijke vraag om informatie hebben doorgezonden.

Andere verzoeken waarvoor de Ombudsdienst Pensioenen niet bevoegd is

Deze verzoeken kunnen niet ondergebracht worden bij de klachten met een algemene strekking, noch bij de vragen om informatie.

De gepensioneerde heeft een reëel probleem en weet niet bij wie hij hiermee moet aankloppen.

Behandeling door het College

De Ombudsmannen gaan op zoek naar zo veel mogelijk informatie rond het gestelde probleem. Zij maken hiertoe gebruik van hun netwerkcontacten in de Belgische overheidsinstellingen en de internationale organisaties. Op die manier kunnen zij een luisterend oor bieden, basisinformatie verstrekken en meestal nuttige adressen doorgeven.